KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2011
MAREC MARZEC

Č. 3 (633)
Cena 2,50 zł (5% VAT)

FAŠIANGY - OSTATKI 2011

V MARCOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

Čo sa deje v oravských klubovniach? 3-5

Slovenské „stopy“ v kostole v Repiskách – Bryjovom Potoku 6

Nie je to tak dávno, kedy obyvatelia Repísk – Bryjovho potoka posvätili svoj prvý kostol. Na jeho stavbu, výzdobu i vybavenie prispeli aj mnohí krajania nielen zo samotnej obce, ale aj krajania, ktorí odtiaľ odišli, najmä za prácou, ale na svoju rodnú obec nezabudli a pri stavbe kostola významne prispeli k jej realizácii. Aké slovenské „stopy“ môžeme dnes nájsť v kostolíku Božieho Milosrdenstva?

Novoročné stretnutie vo Vyšných Lapšoch 7

Začiatok nového roka sa vždy spája s blahoželaniami a novými záväzkami. MS SSP vo Vyšných Lapšoch sa rozhodla, že od tohto roka sa bude snažiť organizovať stretnutie na začiatku roka pre svojich krajanov. Ako sa im tento rok vydarilo, skúste posúdiť sami.

Súbor Spiš na Zamagurských fašiangoch 8

Krajanské karnevalové stretnutie 9

Horčičné zrnko 10

Z diania na Slovensku 11

Čriepky z histórie 12-14

K najstarším dejinám severného Spiša 12-14

Keď sme v októbrovom čísle Života kvôli aktuálnej recenzii neuverejnili článok venovaný 690. výročiu prvej písomnej zmienky Kacvína, Nedece, Frankovej a Fridmanu, sľúbili sme, že sa k nemu ešte vrátime. V marcovom čísle teda svoj sľub plníme a predkladáme niekoľko zaujímavých faktov z počiatkov dejín našich obcí a ich obyvateľov. Dozviete sa napríklad, v akej súvislosti boli tieto obce prvýkrát spomenuté, aké bolo meno prvého známeho obyvateľa Kacvína a mnohé ďalšie zaujímavosti z najstarších dejín severného Spiša.

Výstava fotografií Slovenské kráľovské mestá 15

250. výročie posviacky kostola sv. Valentína 15

Krátko zo Spiša a Oravy 16-17

Poznaj Slovensko - vlasť svojich predkov 18

Stopami Slovenska po Krakove 19

FAŠIANGY – OSTATKI 2011 20-23

Opäť máme za sebou ďalší ročník tradičného krajanského kultúrneho podujatia, na ktorom sme sa stretli už po 15-krát. V bohatom dvojdňovom programe sa predviedli sóloví inštrumentalisti, speváci, hudobné kapely a folkloristi zo Spiša, ale aj z Oravy. Tak, ako každý rok, zatancovali a zaspievali nám aj folkloristi hosťujúceho folklórneho súboru zo Slovenska, ktorým bol tento rok FS Jánošík Senior zo Svitu.

Na slovenčine v lýceu v Jablonke 24-25

S láskou a pochopením 25

Farnosť Kacvín roku 1832 (4) 26-27

Bratislava to dokáže, Euroregión „Tatry“ nie 28-29

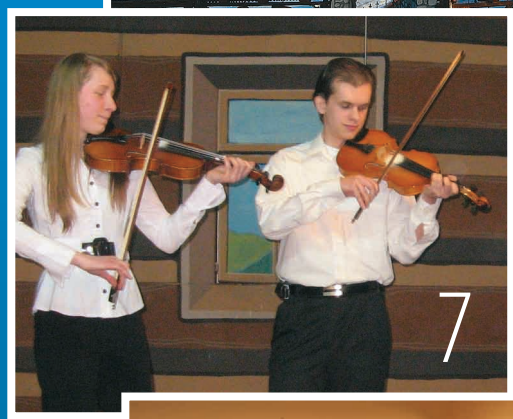

Na obálke: Majster Slovenska v hre na heligónke Serafín Ganobčík z Oravského Veselého, ktorý sa prezentoval na tohtoročnom XV. ročníku Fašiangov - Ostatkov v Krempachoch. Foto: F. Paciga. Grafická úprava: Ł. Buchała.

Niekto, kto klubovne nepozná, by mohol len tak odvrknúť: - ***Nič***. To však nie je pravda a dôkazov na to je neúrekom. Na Orave fungujú dve klubovne. Jedna v Jablonke v podstreší budovy Gminného družstva a druhá v starej škole v Podvlku. Obidve vedie Božena Bryjová, a vlani ju zastupovala predsedníčka OV SSP na Orave Genovéva Prilinská. Ale o tom už krajania veľmi dobre vedia, veď do klubovní často prichádzajú a stretávajú sa v nich. A nielen stretávajú, ale i rozvíjajú svoje talenty, či už hudobné, výtvarné, tanečné alebo dokonca divadelné. Ak sa niekomu zdá, že je to málo, začítajte sa do ďalších riadkov, pretože v nich sa odzrkadľuje úsilie mnohých krajanov, ktorí vyorali svoju brázdičku na kultúrnom poli a naďalej ho obohacujú.

Husličky vyčarované z javora

Husličky a basa nepochybne patria medzi tradičné oravské hudobné nástroje. Bez nich, a taktiež bez heligónky, si nedokážeme krajanské posedenia či podujatia ani len predstaviť. Huslistu Krištofa Pieronka som si všimol hneď na prvom oblátkovom stretnutí, na ktorom som bol, ešte v roku 2005. Na ústach úsmev, v očiach radosť z hudby a husličky akési iné. Hlavička husličiek vyrezávaná a ako som sa neskôr dozvedel, vyrezal ju sám Krištof. Že má talent, bolo vidieť na prvý pohľad. Onedlho na to Krištof spolu s Floriánom Lopúchom a jeho synom Darkom založili v Podvlku ľudovú kapelu, ktorá tu pôsobí podnes. Je to tiež vďaka klubovni, v ktorej sa muzikanti môžu stretávať a spoločne nacvičovať.

Detská ľudová kapela z Podvlka

A ako to už býva, starší pritiahli do klubovne mladších. Síce deti do klubovne prichádzali pravidelne od jej otvorenia, zo začiatku sa venovali hlavne zábave a športu. Až neskôr, či už vďaka pracovným dielňam, či starému folklórnemu súboru Kumoratky, sa začali učiť hrať na husliach. Najprv nacvičovali v Jablonke, neskôr ich začal učiť Krištof. Z prvých detských huslistov nezostal hádam nikto, avšak prišli ďalší. Zo začiatku sa síce zdalo, že z toho škrípania na husliach hudba nikdy nebude, onedlho na to sa však vyčarili deti na husličkách prvé ľúbezné tóny. A tento rok na Fašiangoch – Ostatkoch v Krempachoch jednoznačne potvrdili, že vedia nielen dobre hrať, ale aj spievať.

Kedysi bol aj folklórny súbor...

Áno, bol, a je škoda, že už nie je. Ale je dosť možné, že opäť v Podvlku vznikne. Veď ľudová kapela, teda jedna zo zložiek súboru poctivo nacvičuje. Ako hovorí Krištof Pieronek, zišli by sa ku kapele aspoň štyri páry do tanca. Vďaka tomu by sa opäť oživila tradícia súborov. Ale to už závisí skôr od mladých, či budú chcieť alebo nie. A možno by založili súbor seniori? Uvidíme, kto bude prvý...

Dávna sláva divadielka Ondrejko

Divadielko Ondrejko bolo kedysi hádam najslávnejším krajanským ochotníckym divadlom Slovákov v Poľsku. A dnes je už jediným. Aj keď sa zdá, že svoje najslávnejšie roky a najväčšie vystúpenia má už za sebou, predsa len si neodpustí žiadne podujatie a humornými scénkami rozveseľuje divákov. Síce to už nie sú veľké divadelné hry, v ktorých vystupuje väčší počet hercov, nejedenkrát sa ich ešte aj dnes objaví na javisku viac. Je to predsa len znak nádeje, že nie všetko, čo najlepšie, je už zapísané na stránkach histórie.

Každý na Orave si rád zaspieva slovenskú pesničku

Ak s tým niekto nesúhlasí, nech príde na oravskú svadbu. Ako to sami Oravci hovoria, na svadbe spievajú slovenské pesničky všetci. A slovenské pesničky najkrajšie znejú, keď ich zahrá dobre nacvičená a taktiež naladená dychová hudba. Tradíciu dychových hudieb si dodnes udržali Jablončania i Podvlčania. Dychovka z Jablonky pôsobí pri požiarnom zbore a tá podvlčianská pri Spolku Slovákov v Poľsku. Podvlčania kedysi cvičili v starej fare, ale pred nejakým časom sa preniesli do klubovne. Dychovku diriguje Lucián Bryja. A či je to náročné? Na to by nám mohol najlepšie odpovedať Lucián. Okrem pravidelných nácvikov celej dychovky sa stretáva dvakrát do týždňa aj s novými mladými, nádejnými hudobníkmi, ktorí sa učia hrať. Nielenže ich učí hrať, ale ich zaúča aj do hudobnej teórie. Predsa len je ľahšie naučiť dychovku novú pesničku, keď ju hudobníci vedia zahrať z nôt, ako keby sa ju mali všetci učiť naspamäť. Dlho hrané pesničky síce aj tak už všetci veľmi dobre poznajú, ale ak náhodou niekto niečo zabudne, stačí len nahliadnuť do nôt.

Dychová hudba síce prechádza zmenami, pretože časť hudobníkov z orchestra odišla. Dychovka sa zmenšila, niekedy jednak menej znamená viac. O tom sa však budeme môcť presvedčiť pri ich najbližšom vystúpení. Pre zaujímavosť však dodám, že Podlvčania sa skontaktovali so slovenskou dychovkou, vďaka ktorej získajú pekné slovenské ľubozvučné pesničky, ktoré by radi nacvičili. A taktiež majú v pláne vytvoriť si nové knižočky s notami, ktoré už možno nebudú ani rukou písané, ale pekne-krásne profesionálne vytlačené a v tvrdom obale zviazané. Nuž nech sa im v budúcnosti darí.

Dychová hudba je pekná, ale mažoretky sú krajšie

Kto sú to vlastne tie mažoretky? Nuž mladé pekné dievčatá, ktoré svojim choreografickým tancom alebo pochodom dokážu k dychovej hudbe pritiahnuť drvivú väčšinu mužskej populácie. Nemusia však tancovať len k skladbám dychoviek, avšak sú pre ne krásnym obohatením, o čom sa už neraz mohli presvedčiť účastníci prehliadok krajanských dychových hudieb.

Mažoretkový súbor má v Podvlku už dlhšiu tradíciu. Prvé mažoretky spolu s podvlčianskou dychovkou vystupovali už pred viac ako desiatimi rokmi. Neskôr sa však dievčatá rozišli a súbor zanikol. Myšlienka o mažoretkách opätovne ožila pred dvoma rokmi, keď Anka Turvoňová vytvorila skupinku dievčat, ktoré po sa vydali stopách tých niekdajších mažoretiek a začali nacvičovať tanečnú choreografiu. A ako inak, v podvčianskej klubovni a taktiež telocvični neďalekej

združenej školy. Zo začiatku bolo dievčat o čosi viac, ale čas ukázal, kto sa hodí a kto nie a tak sa za tie dva rôčky vykryštalizovala pekná mažoretková skupinka. Prvé vystúpenie bolo síce náročné a tréma pridala svoje tri groše, neskôr im to šlo zo dňa na deň lepšie a dnes už môžeme oceniť dva roky ich práce a tréningov.

Mladé mažoretky oslovili počas vystúpení mladšie dievčatá, teda akýsi dorast, a tak vznikla detská skupinka mažoretiek. Spočiatku sa zdalo, že to bude pre deti ťažký chlebíček, avšak rýchlo sa ukázalo, že malé dievky dokážu rýchlo dobehnúť svoje staršie kamarátky. Netrvalo dlho a už vystupovali spolu s nimi na scéne.

Mažoretky sa zapáčili dievčatám aj v neďalekej Jablonke. Aj tu sa vytvorila skupinka a začali trénovať v miestnej klubovni. Im však nebolo dopriate vydržať až do prvých vystúpení. Žiaľ, rodičia už chceli vidieť svoje ratolesti na scéne a tie sa ešte len učili základné prvky. A čo čert nechcel, nakoniec sa skupinka rozpadla. Škoda, ale možno sa o pár rôčkov nájdu ďalšie mladé dievčatá z Jablonky, ktoré by rady vytvorili mažoretkovú skupinu.

Šikovné ruky sa naučia všetko

Pracovné dielne, ktoré rozbehol ešte projekt Kruh priateľov slovenskej kultúry, si získali priazeň mnohých detí. Hlavne pre ich rozmanitosť. Veď sa počas nich naučili nielen mnohé piesne, ale i tance, vyskúšali si svoj umelecký talent pri maľovaní na skle, naučili sa háčkovať, vyrábať rôzne ozdobné predmety, získali základné poznatky o správnom fotení a pritom si trochu ešte aj zašportovali. Chuť do práce im zostala dodnes.

Šikulky z Podvlka a Jablonky

Od toho času sa pracovné dielne rozbehli naplno. Nadviazané kontakty sa ešte upevnili a profesionálna pomoc odborníkov zo Slovenska prináša celý čas svoje ovocie. Napríklad spolupráca Ganobčíkovcami. Manželia Ganobčíkoví už dlhé roky vedú detský folklórny súbor. A z ich rád čerpá i Krištof Pieronek i detská kapela v Podvlku, ktorú vedie. Popritom Ganobčíkovcí prichádzajú taktiež do Jablonky a naposledy s Máriou Jancovou vystúpili v Krempachoch.

Tí, ktorí však nevedia spievať a tancovať, nemusia byť vôbec smutní. Veď okrem tancov a piesní zostala na výber ešte široká paleta ručných prác. Tie vedie Božena Bryjová spolu so svojou mamou Genovévou Prilinskou. Vďaka nim sa deti naučili zdobiť perníky, vyrábať vianočné ozdoby či ozdoby zo sadry, cesta, papiera alebo prírodných materiálov, vyšívať obrázky, robiť adventné venčeky a pod. Veľkou pomocou a podporou v organizovaní pracovných dielní pre Oravcov je už dlhé roky Oľga Žabenská z Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne. Vždy prichádza s niečím novým a tak obohatí práce detí o nové vzory, ozdoby, formy a pod. Je toho naozaj dosť, veď počas roka je toľko príležitostí, ktoré si ľudia obohacovali zdobením. Na Vianoce to bol napr. vianočný stromček, pred Vianocami v advente adventný venček, na Ondreja si dievčatá z vosku veštili budúcnosť, chlapci na Luciu mohli robiť stolček, na pamiatku zosnulých deti pripravovali malé venčeky na hroby svojich najbližších, na jeseň vyrábali jesenné kytičky zdobené krásnym lístím a jesennými plodmi a pod.

A čo ich čaká? S fašiangami sa spájajú masky, v pôste príde jar a bude treba utopiť Morenu – bohyňu zimy, aby ku nám konečne zavítalo slniečko. Neskôr bude Veľká noc a na tieto sviatky sa treba poriadne pripraviť. Chlapci si upletú korbáče, dievčatá namaľujú kraslice, vyzdobia veľkonočného baránka, takže práce bude naozaj veľa. Okrem toho bol v januári deň dedka a babky, takže isto prichystali pekné darčeky aj pre nich, v máji máme deň matky a potom deň detí, takže tých príležitostí, ako môžu plodne naplniť svoj voľný čas, je naozaj veľa. Keď na jar vyrastú prvé kvietky, jarná kytička bude krásnou ozdobou každého príbytku a keď vyrastie púpava, opäť budú dievčatá pliesť venčeky.

Deti majú naozaj veľa možností, a pritom som uviedol len niekoľko. Je naozaj chvályhodné, že sa na Orave podarilo rozbehnúť prácu s deťmi na tak vysokej úrovni a zároveň tak tvorivo. Poďakovanie za to si zaslúžia všetci, ktorí sa čo i len trochu snažia obohatiť činnosť oravských klubovní. A najväčšia vďaka patrí Božene Bryjovej a Genovéve Prilinskej, ktoré na celkovú činnosť dennodenne dohliadajú.

Každý z nás má v srdci kúsok šťastia, s ktorým sa rád podelí

Isto to platí aj o oravských krajanoch, veď sa stretávajú pravidelne každý týždeň v stredu v jablonskej klubovni pri koláčiku a kávičke. Vďaka tomu majú možnosť spoločne riešiť mnohé problémy krajanskej komunity, rýchlo reagovať a vďaka tomu sa neustále rozvíjať. Myslím si, že tieto pravidelné stretnutia im závidí nejeden krajan zo Spiša. Avšak v tejto klubovni sa nestretávajú len každú stredu, ale i pri výročných oblátkových stretnutiach, výstavách, dňoch slovenskej kultúry a pod. Popritom sa tu stretávajú šachisti z Jablonky, ktorí pravidelne každý týždeň trénujú svoje šachové schopnosti. A za účelom udržania fyzickej kondície sa ženy pravidelne stretávajú na aerobiku.

Podvlčianska klubovňa nie je až tak často využívaná na takéto stretnutia, avšak je možné, že sa to v budúcnosti zmení. Dobrým príkladom toho je posledné krajanské stretnutie, ktoré sa uskutočnilo poslednú februárovú sobotu tohto roku v tejto klubovni.

So spevom pri páraní peria

Páranie peria, teda tradičné driapačky už dnes partia do minulosti. Málokto si dnes vankúšik naplní perím. Radšej ideme do obchodu a kúpime si moderný, syntetický, antialergický. Mení sa svet, menia sa zvyky, a žiaľ, spolu s nimi sa tratia kedysi krásne, pre mnohých vzácne chvíle spoločnej zábavy. Spoločné chvíle posedenia odišli do zabudnutia. No miestna skupina v Podvlku si povedala, že staré zvyky treba oživiť, a tak 26. februára t.r. zorganizovala páračky v miestnej klubovni.

Na dobrý spev dohliadali Eduard Prilinský a Florián Lopúch

Okrem Podvčancov im prišiel pomôcť párať aj predseda MS z Jablonky Ján Bašisty, a predsedníčka MS v Oravke Žofia Fifanská s manželom a vnučkou Veronikou. Treba priznať, že to bola dobrá posila. Páranie im šlo od ruky a pritom spievali odušu. A ako by to bolo, keby na páračkách chýbala muzika? A keby len jedna, prišli hneď dve. Tá staršia i tá mladšia. A v Podvlku tobôž by sa bez nej čokoľvek udialo? Krištof Pieronek priniesol husle, jeho syn Jonáš basu, Florián Lopúch mu na druhých husliach kontroval a radosti, veselosti nebolo konca kraja. Keď už ich začali ruky pobolievať, starú kapelu vystriedala mladá v zložení Klaudia Komperdová, Anka Gavorová, Patrik Frajcoš a Jonáš Pieronek. Ale ani oni sa nedali zahanbiť, a treba priznať, že ak ich ľudová hudba uchváti za srdce, v Podvlku vyrastá skúseným muzikantom ťažká konkurencia.

Na páračkách nemohli chýbať ani veselé príhody. Jednu nám rozpovedala Veronika Stašáková z Oravky, druhú Klaudia Komperdová

Pieronkovci majú hudbu v krvi

z Podvlka, ďalšiu, aj keď nie úplne príhodu, doplnil Krištof Pieronek a nakoniec nedal ani ženám, ani dievkam pokoja Eduard Prilinský. Nielenže všetky rozosmial, ale svojím klobúčikom narobil taký prievan, že nakoniec lietalo perie kade-tade. Nakoniec teda museli perie pozbierať do vankúša a páračkám bol koniec. S ľútosťou treba povedať, že sa veľa toho tie ženy a poniektorí chlapi nenapárali, perina by isto z toho nebola, ale taký malý vankúšik by sa z toho dal ušiť.

Keď perie zmizlo zo stola, začali sa nosiť všelijaké dobrôtky. Podvlčianske gazdinky sa nedali zahanbiť a každá pripravila najlepší zákusok zo svojho receptára. Ak takto hostia maškrtili pri každých fašiangových páračkách aj v minulosti, vôbec sa nedivím, že štyridsaťdňový pôst bol následne skutočne potrebný. Naozaj bolo z čoho vyberať. A to nielen zo sladkostí, ale aj z korbáčikov, klobásky, šunôčky či pečeného kuriatka.

Ešte sme si poriadne ani rúčky nepoutierali po toľkých dobrotách, keď sa krajania pustili opäť do spevu. Spev bol vynikajúci, občas však pamäť nevládala, takže krajanské spevníky rýchlo získali svoju popularitu. Pri dobrom koláčiku, pohárikú vínka či štamprlíku pálenky sa spev z klubovne ozýval dlho do noci. A aby spievali všetci pekne, spolu a čisto, k spevu prihrával Florián Lopúch na harmonike.

Všetkým sa páračky naozaj veľmi páčili. Príliš sa nenarobili, a hrdlá vyspievali do sýtosti. A aj keď pozvaných nebolo príliš veľa, radosti bolo viac ako dosť. Ak sa tam náhodou niekto nedostal, nech sa necíti opomenutý, veď to bol, nazvime to, prípravný ročník, ktorý má veľkú šancu na to, aby sa ešte nejedenkrát zopakoval. Takže pevne verím, že husí v Podvlku bude aj o rok nadostač, aby bolo nadostač aj peria, lebo tí, čo tam boli, si takéto páračky chcú nepochybne zopakovať.

Marián Smondek

Prvé husle sú pre Klaudiu Komperdovú ako stvorené

Čo sa zamlada naučíš, nikdy nezabudneš...

SLOVENSKÉ „STOPY“

v kostole v Repiskách – Bryjovom Potoku

Počtom obyvateľov malá, ale rozlohou rozsiahla dedinka v podhorí Vysokých Tatier, rozprestierajúca sa v povodí troch potokov – Bryjovho, Groholovho a Vojtičkovho, to sú Repiská. Ľudia tu žijú v peknom horskom prostredí, v jednej z najvyššie položených zamagurských obcí a dá sa tak povedať, že majú blízko k prírode i k Bohu. Repiská boli založené v 17. storočí ako osada tzv. kopaničiarskou kolonizáciou, ktorej podstatou bolo rozdelenie chotára na tzv. „zarembky“ podľa počtu osadníkov. Od počiatku Repišťania nemali vlastného kňaza a boli najskôr filiálkou Vyšných Lápš a neskôr Jurgova. S tým súvisela i skutočnosť, že nemali vlastný kostol a na omše dlhé roky dochádzali do jurgovského kostola sv. Sebastiána. Až v štyridsiatych rokoch minulého storočia sa rozhodli obyvatelia Groholovho Potoka vybudovať najskôr kaplnku a neskôr na jej mieste vlastný kostol Panny Márie Ustavičnej pomoci, ktorý bol posvätený v roku 1957. Čoskoro sa dočkali aj svojho kňaza, keď rehoľníci – Mariáni vyhoveli ich žiadosti a prijali Repiská za svoju farnosť.

Repišťania z Bryjovho Potoka však naďalej chodili na omše do Jurgova a k stavbe svojho vlastného nového kostola pristúpili až začiatkom deväťdesiatych rokov. Pozemky pod svätostánok poskytli viacerí obyvatelia, medzi nimi aj predseda miestnej skupiny SSP v Repiskách – Bryjovom Potoku Ján Jurgovian a taktiež Jozef Pluta, Žofia Plutová a Mária Tropová. Samotnú stavbu viedol syn predsedu Ján Jurgovian, avšak podieľali sa na nej i ďalší majstri z Repísk. Po niekoľkých rokoch usilovnej práce tak konečne mohol v roku 1997 kostol Božieho Milosrdenstva slávnostne začať slúžiť svojmu poslaniu. Prvý zvon, ktorý zvolával veriacich na omše, zasponzoroval František Bryja. V minulom roku pribudla ku kostolu aj zvonica s druhým zvonom, ktorý sponzoroval krajan žijúci v Amerike Alojz Kurčák. Do konca roka sa farníkom podarilo prikryť plechom približne polovicu strechy a dokončenie druhej polovice ich čaká ešte v tomto roku.

Zo slovenského nápisu sa stal poľský

Na vybudovanie a vybavenie kostola prispeli mnohí rodáci z Repísk – Slováci. Peknú krížovú cestu vyrezávanú z dreva sponzorovali krajania žijúci v USA manželia Mária a Sebastián Kurčákovci. Autorom tohto skvostu, zdobiaceho kostolné múry po pravej i ľavej strane kostola, je rezbár taktiež z Repísk, avšak z Vojtičkovho Potoka, Jozef Jurgovian. Ako to pri sponzorských daroch býva zvykom na jednom z výjavov krížovej cesty bolo napísané: „***Krížovú cestu dali zhotoviť manželia Mária a Sebastián Kurčákovci rodáci z Repísk USA***“. Slovenský nápis však nevedno prečo prekážal istým ľuďom a tak bol z rezby odstránený. Dnes tento dar pripomína už iba malá nenápadná plechová tabuľka zastrčená za posledným výjavom krížovej cesty. Títo manželia dali vyhotoviť aj jednu z vitráží, na čo upozorňuje slovenský nápis: „***Vitráž sv. Anny uhradili Mária a Sebastián Kurčákovci***“. I v ďalšej časti kostola nájdeme slovenské „stopy“ – oltár dal vyrobiť Tomáš Vojtas z Jurgova, spovednicu zas Eduard Kurčák.

Kostol Božieho Milosrdenstva v Repiskách – Bryjovom Potoku

Veľký boj o slovenskosť viedli Repišťania ohľadom zástavy, ktorú kostolu darovala krajanka z Ameriky Irena Kurčáková. Na zástave bola z jednej strany Panna Mária a nápis „***Ó, Mária, Kráľovná Tatier, ochraňuj nás***“, z druhej strany zas sv. Vojtech a nápis „***Svätý Vojtech, oroduj za nás***“. Túto zástavu však vtedajší kňaz odmietol do kostola zavesiť s odôvodnením, že v kostole nie je dosť miesta. Dnes visia v kostole dve zástavy. Nie však, ako by sa mohlo zdať, jedna slovenská a jedna poľská, ale jedna poľská a druhá poľsko-slovenská. Slovenský nápis ostal už len pri sv. Vojtechovi, pričom strana zobrazujúca Pannu Máriu bola vymenená a nápis popoľštený.

Aj po postavení kostola ostali Repiská – Bryjov Potok naďalej filiálkou Jurgova a omšu im štyrikrát do týždňa príde odslúžiť jurgovský kňaz Stanisław Malarz. Repišťania však už dnes nemusia za Božím slovom prekonávať troj- i viackilometrovú vzdialenosť, ale môžu ísť do vlastného kostola. Nie celkom to však platí pre Slovákov, ktorí by sa iste radi pomodlili aj v slovenskom jazyku. Lenže slovenskú omšu zatiaľ kňaz odbavuje iba v Jurgove. Krajania z Repísk si preto zaspievajú vždy aspoň jednu-dve slovenské náboženské piesne aj počas poľskej omše. Pevne však veria, že v budúcnosti sa bude slovenská omša odbavovať aj v ich peknom novom kostolíku Božieho Milosrdenstva.

Milica Majeriková

Časť zastavení krížovej cesty (tabuľka so slovenským nápisom v pravo dole)

Novoročné stretnutie

vo Vyšných Lapšoch

Miestna skupina vo Vyšných Lapšoch sa rozhodla, že zorganizuje také stretnutie, ktoré aspoň trochu bude pripomínať atmosféru tamtých čias a srdcia krajanov naplní veselosťou. A práve 5. februára sa vyšnolapšanská klubovňa naplnila krajanmi a hosťami.

Na začiatku hostí, o. i. generálneho tajomníka ÚV SSP Ľ. Molitorisa, predsedu OV na Spiši F. Mlynarčíka, richtára obce A. Šoltýsa, a krajanov privítala vedúca miestnej klubovne Dorota Mošová, ktorá popriala všetko dobre v novom roku a želala zhromaždením príjemnú zábavu. Zároveň ich pozvala, aby si pozreli umelecký program, ktorý pripravili deti a mládež. Žiaľ, zo zdravotných dôvodov sa tohto podujatia nemohol zúčastniť predseda MS Jozef Krišík, preto úvodné slovo patrilo obvodnému predsedovi Františkovi Mlynarčíkovi, ktorý taktiež pozdravil zhromaždených, zaželal im veľa zdravia a síl do práce na krajanskom poli, ale aj spomenul aprílové sčítanie obyvateľstva. Zdôraznil, že budeme mať možnosť zapísať si svoju národnosť a aby sme

Vystupuje detský súbor Jedličky

to neváhali urobiť. Neskôr sa krajanom prihovoril generálny tajomník Ľudomír Molitoris, ktorý vyjadril svoju radosť z tejto iniciatívy zorganizovania stretnutia, na ktoré rád prijal pozvanie. Dúfa, že sa stane tradičným stretnutím krajanov vo Vyšných Lapšoch. Vyjadril tiež spokojnosť so spoluprácou s vedúcou klubovne. Ako povedal, vyšnolapšanská klubovňa sa z roka na rok stáva krajšou, vďaka úpravám ktoré sa v nej robia. Krajania sa tu môžu stretávať v teplej a peknej miestnosti a občas si pozrieť aj slovenský film a deti zasa vypočuť slovenské rozprávky. Tento rok sa síce stretnutia zúčastnilo menej krajanov, čo

Sestry Krišikové spievajú pri melodiách ľudovej kapely

Čestní hostia František Mlynarčík a Ľudomír Molitoris

bolo dôsledkom chrípkovej epidémie. Novoročného stretnutia sa zúčastnili aj pozvaní krajania z Lapšanky.

Po krátkych príhovoroch nasledoval kultúrny program. Ako prvý sa nám predstavil Michal Moš, ktorí síce býva v Novej Belej, ale sa cíti byť vyšnolapšančanom preto, lebo, ako on sám tvrdí, tu sa narodil. Zarecitoval báseň o zime a spolu s bratom Albertom zaspieval ľudovú koledu ***Jak si krásne Jezuliatko***. S novoročným vinšom prišla všetkých pozdraviť Kinga Krišíková a krásne nám zaspievala slovenskú pesničku ***Maličká som.*** Vystúpenie spolu s ňou pripravila mama Kristína. Spišské tance a spev nám predstavil detský súbor zo základnej školy Jedličky pod vedením učiteľky Pauliny Krzysikovej.

Záver kultúrneho programu patril miestnej ľudovej kapele Spiš, ktorá zahrala ľudové melódie. Presnejšie môžeme o nej povedať, že je to kapela Griglákovcov, pretože všetci účinkujúci (traja bratia Czesław, Jerzy, Jakub a dievča Paulína) majú rovnaké priezvisko. Pri slovenských ľudových melódiách krajanov už nohy samé zvádzali do tanca. Pritom si aj s chuťou zaspievali. Ľudová kapela spríjemňovala stretnutie celý večer, za čo dostala od zhromaždených veľký potlesk.

Miestny výbor pripravil aj pohostenie, teda na tomto stretnutí bolo niečo pre ducha, ale pookrialo aj telo. Krajania sa rozprávali, spievali a to s pomocou krajanského spevníka, ktorý im doniesla vedúca klubovne, pokiaľ neboli zaspievané všetky pesničky zo spevníka.

Zhromaždení krajania

Stretnutie sa vydarilo a bolo na ňom cítiť slovenského ducha. Ľudia mali príležitosť stretnúť sa a v príjemnej, veselej atmosfére pobesedovať, čomu by malo obdobie fašiangov slúžiť. Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na organizácii podujatia a už teraz pozývame na budúcoročné.

Dorota Mošová Foto: D. Mošová, Ľ. Molitoris

SÚBOR SPIŠ NA ZAMAGURSKÝCH FAŠIANGOCH

Tento rok sa uskutočnil už IX. ročník Zamagurských fašiangov v Bratislave. Organizátorom je Klub Zamagurčanov. Tradične sa v programe každý rok na týchto fašiangoch predstavuje jedna zo zamagurských obcí. Tento rok pozvánku prijala obec Nová Belá. Jedným zo spoluorganizátorov je „richtár" Zamagurčanov v Bratislave doc. ThDr. Andrej Filipek SJ, PhD., rodák zo Spišskej Starej Vsi.

Stretnutie sa začalo svätou omšou v kostole sestier uršulínok, ktorú celebroval páter Andrej Filipek. Kostol je zasvätený Loretánskej Panne Márii a bol postavený v renesančnom slohu v XVII. storočí. Tento kostol počas jednej zo svojich pútí na Slovensko navštívil Svätý Otec Ján Pavol II. a modlili sa v ňom ruženec. Na pamiatku tejto návštevy kacvínsky rodák Ing. Jakub Vojčík zorganizoval zbierku na reliéf Svätého Otca pri príležitosti jeho prvej návštevy Slovenska, ktorý vyrezal akademický sochár Ján Borka a ktorý je teraz umiestnený v tomto chráme.

Po svätej omši v Dome kultúry – Zrkadlový Háj v Petržalke sa konala ďalšia časť programu. „Richtár" Zamagurčanov páter Filipek privítal všetkých prítomných. Vyslovil svoju radosť z toho, že sa stretávajú bez vekového rozdielu, pohlavia a vzdelania. Poďakoval sa pani Kostelničákovej za jej doterajšiu prácu a vyhlásil ju za „Matku Klubu Zamagurčanov a Zamagurských fašiangov" a odovzdal jej symbolickú valašku. Srdečne privítal aj folklórny súbor Spiš a starostu obce Nová Belá Jozefa Majerčáka, ktorý je zároveň vedúcim súboru. Spomenul, že voľakedy sme boli v rámci jedného štátu, ale aj napriek zmenám hranice naďalej celé toto územie tvorí integrálnu súčasť zamagurského regiónu. Neskôr páter Filipek odovzdal slovo starostovi Majerčákovi, ktorý pekne po slovensky v krátkosti prezentoval obec. Porozprával o histórii obce, prírodných podmienkach a prielome rieky Bialky, ako aj kultúrnych pamiatkach a investíciách v obci, kde o. i. Spolok Slovákov v Poľsku buduje Centrum slovenskej kultúry. Naznačil, že počet obyvateľov hlásiacich sa k slovenskej menšine sa znížil v porovnaní s predchádzajúcimi desaťročiami, keďže je veľká migrácia a vznikajú mnohé miešané manželstvá. Napriek tomu krajania majú naďalej záujem o dedičstvo svojich predkov. A ako povedal, prišli sa do Bratislavy oň podeliť s účastníkmi fašiangového plesu.

Brušný tanec

Páter A. Filipek a J. Majerčák

FS Spiš vo víre tanca

Folklórny súbor Spiš uviedol spišské a slovenské piesne a tance v dvoch programových vstupoch. Okrem toho členovia súboru spievali a k nim sa pripájali aj ostaní účastníci plesu. Tento hlasitý spev sa niesol široko-ďaleko po Bratislave. V rámci programu mohli účastníci fašiangov obdivovať tiež brušné tance, HIP-HOP dance a umeleckú gymnastiku.

Organizátori sa postarali o výbornú zábavu. Počas večere sa predávali lístky na tombolu, ktorej výťažok bol určený na štipendium pre nadaného študenta zo sociálne slabšej rodiny zo Spišskej Starej Vsi.

Pri výbornej hudbe bol parket stále preplnený až do skorých ranných hodín. V prestávkach krajan Majerčák spolu so súborom hral slovenské pesničky a k spoločnému spevu sa pridávali aj ostatní hostia. nto nádherný večer nadlho ostane v pamäti členov súboru Spiš, ktorý ďakujú organizátorom za pozvanie a pohostenie.

Dorota Mošová

KRAJANSKÉ KARNEVALOVÉ STRETNUTIE

Február je mesiac, ktorý sa už tradične nesie v znamení Fašiangov, plesov ale aj rozličných tanečných i karnevalových zábav. V takomto duchu usporiadal Výbor Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krempachoch karnevalové stretnutie, ktoré sa uskutočnilo 26. februára t.r. v Kultúrnom dome v Krempachoch.

Hneď v úvode podujatia predsedníčka MS SSP v Krempachoch Monika Pacigová, privítala čestných hostí, medzi ktorými nechýbali predseda OV SSP na Spiši František Mlynarčík s manželkou, podpredseda Spolku Dominik Surma s manželkou, poslankyňa gminej rady v Novom Targu Anna Krištofeková, richtár a poslanec gminej samosprávy Jozef Petraszek s manželkou a miestny farár Jan Wróbel.

V rámci kultúrneho programu vystúpila Julka Mošová, ktorá svoj rozprávačský talent predviedla pri prednese ľudovej rozprávky ***Mlčať je zlato***. Po nej si všetci účastníci podujatia vypočuli interpretáciu rozprávky od Milana Rúfusa – ***O troch grošoch*** v podaní Terezky Petráškovej.

Potom sa v sále rozprúdila dobrá zábava, ktorej nebolo konca-kraja. Nielen Krempašania, ale aj krajania z okolitých dedín tancovali, spievali pri tónoch akoredeóna, na ktorom hral František Surma a zabávali sa až do samého rána. **(lo)** Foto: F. Paciga

Krakov, dňa 26.2.2011

Vážené krajanky a krajania,

dovoľujem si Vám touto cestou srdečne a úprimne poďakovať za pozvanie na fašiangové stretnutie miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krempachoch. Hoci sa s poľutovaním musím ospravedlniť, že sa nemôžem zúčastniť osobne na Vašom krajanskom stretnutí a zaželať Vám osobne všetko najlepšie dovoľte, aby som sa Vám aspoň touto cestou poďakoval za Vašu doterajšiu, tak mimoriadne cennú a významnú prácu pri udržiavaní krajanského povedomia a zachovávaní našich tradícií, hodnôt, jazyka a kultúry v Poľsku. Som nesmierne rád, že si krajania v Krempachoch aj napriek nie vždy priaznivým okolnostiam a mnohým prekážkam zachovali a zachovávajú krajanského ducha a Spiš je trvalým centrom slovenského kultúrneho a krajanského života v Poľsku.

Verím, že rok 2011 bude pre nás všetkých rokom úspešnej spolupráce a bude znamenať pozitívne zmeny aj v krajanskej oblasti. O to sa Generálny konzulát Slovenskej republiky v Krakove trvalo usiluje a neustále má tieto úlohy na pamäti pri rozhovoroch s predstaviteľmi samosprávy i štátnej správy, kde nezabúdame ani na našich krajanov v Poľsku. Touto cestou si dovoľujem vyjadriť očakávanie, že tak ako stretávame veľmi pozitívny prístup k našej krajanskej komunite na celoštátnej úrovni i u maršálka a vojvodu Malopoľského vojvodstva, tak aj na lokálnej úrovni a medzi samosprávami v obciach, kde žijú naši krajania nájdeme v budúcnosti dostatok otvorených priateľov, ktorí si uvedomia bohatstvo, ktoré pre celý región prinášajú národnostné menšiny a jazyková a kultúrna pestrosť ich gmín a obcí.

Veľmi významnou úlohou v tomto roku bude tiež sčítanie obyvateľstva v Poľsku, v ktorom pevne verím, že sa každý a bez obáv prihlásite k tej národnosti a jazyku, ktoré skutočne považujete za svoje materinské. Zároveň dúfam, že nám všetkým výsledky sčítania obyvateľstva prinesú viac optimizmu, ako tie z roku 2002, kedy sa k Slovákom v Poľsku prihlásilo len 2000 osôb. Je však aj na Vás a na slobodnom výbere každého z Vás a Vašich blízkych, ako sa rozhodnete.

Rád by som Vám i Vašim rodinám pri tejto príležitosti zároveň zaželal mnoho zdravia, osobnej spokojnosti, energie a krajanského entuziazmu a teším sa na naše najbližšie stretnutie.

S úctou

JUDr. Marek Lisánsky
generálny konzul

Pôstne obdobie sme začali odporúčaním Pána Ježiša: ***„Keď sa ty postíš, pomaž si hlavu a umy si tvár, aby nie ľudia zbadali, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti."*** (Mt 6, 17) Každý kresťan má takýmto spôsobom praktizovať svoju nábožnosť. Hoci sme v prvý deň pôstu posypaní popolom a počujeme slová: ***„Pamätaj, prach si a na prach sa obrátiš"***, nemôžeme sa tým dať znechutiť, alebo poddávať sa myšlienkam o smrti. Kňaz okrem tejto formuly používa i tú, kde sa nám ozrejmuje význam prvej: ***„Kajajte sa a verte evanjeliu"***. Ak prijmeme evanjelium ako normu svojho života, vtedy nás nebude desiť smrť a dosiahneme svoju večnú Paschu. Poznačenie popolom nie je odstrašujúcim obradom, ktorý má cieľ udusiť v ľuďoch vôľu žiť. Je povzbudením k vykročeniu na cestu, ktorú nám vyznačil Ježiš Kristus. A preto, kresťan, ***„pomaž si hlavu"***, plň svoje povinnosti a ***„nevytrubuj pred sebou"***, lebo ***„tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti".***

13. 3. 2011

1. pôstna nedeľa

(Mt 4, 1 – 11)

Jedno čínske príslovie pripomína, aby sme si strážili myšlienky, pretože sú počiatkom našich činov. Na Ježiša doľahli pokušenia po 40 dňovom pôste. Mohlo by sa zdať, že ho pôst oslabil, ale naopak. Pôst upevnil jeho spoločenstvo s Otcom. Odmietol všetky vábivé myšlienky, ktoré prišli. Dáva nám tak recept, ako budovať imunitu voči vábivým myšlienkam, ktoré spôsobujú nepokoj nášho vnútra, nesprávnym spôsobom nás pripútavajú k sebe, k tomuto svetu a jeho dobrám. My nie sme otrocké prijímače všetkého, čo na nás dolieha. Sami rozhodujeme o tom, čo vpustíme do svojho vnútra, čomu dáme súhlas našej vôle, keď sme to rozpoznali, či je to dobré alebo zlé. Každý, kto vpúšťa do svojho vnútra zlé myšlienky, riskuje, že si pod svojou hrudnou kosťou vytvorí časovanú bombu. Slobodný človek si môže vyberať z informácií. Do svojho vnútra môže ukladať dobré myšlienky a vytvárať z nich svoj pozitívny životný program. Aby pri kontakte s druhými zažiarilo svetlo nášho pozitívne formovaného vnútra. Aby sme mali odolnosť a silu odmietnuť všetko negatívne, pomýlené, hriešne.

20. 3. 2011

2. pôstna nedeľa

(Mt 17, 1 – 9)

Na hore Athos bola kedysi škola pre maliarov. Zdokonaľovali sa tam technicky, ale študovali zároveň aj liturgiu, čítali diela Otcov a príprava zahŕňala aj modlitbu. Na konci prípravného obdobia bola skúška. Prvý námet, na ktorom mal maliar ukázať svoje umenie, bolo premenenie na hore Tábor. Mal dokázať, ako pokročil a že sa dokáže na svet pozerať inými očami ako svetskí ľudia. Očami viery vo svetle Božom. A tak je to aj s nami. Hoci dni nasledujú jeden po druhom, aj keď dnes robíme to isté čo pred 20 rokmi, možno už o čosi horšie ako predtým, môžeme ísť dopredu vnútornou premenou viery. Robiť môžeme to isté, ale vnútorne si máme čoraz viac uvedomovať, že náš život je v Bohu. Ako píšu Skutky apoštolov, ***„v ňom žijeme, hýbeme sa a sme".***

Peter chcel predĺžiť moment na hore Tábor. Nie je dôležité pobudnúť na určitom mieste, ale vždy a všade mať spoločenstvo s Ježišom, zotrvať s ním v každej životnej situácii. Ak sme s Ježišom, potom nie je dôležité, či je to počas najväčších radostí života alebo na nemocničnom lôžku počas veľkého utrpenia. Keď zostaneme pri Ježišovi, budeme veľmi blízki iným ľuďom a pokojní bez ohľadu na miesto a situáciu, v ktorej práve sme.

27. 3. 2011

3. pôstna nedeľa

(Jn 4, 5 – 42)

Za ten čas, čo apoštoli odišli zadovážiť pokrm do mesta Sychar, rozvinul sa medzi Ježišom a ženou zo Samárie rozhovor. Dôležitý tak pre ňu, ako pre ľudí z mesta. Kardinál Korec sa pozastavuje pritom, ako pravdivo je v evanjeliu opísaná táto žena. Keď načrel do jej života, pochopila, že pozná jej život podrobne. Ježiš sa dotkol jej srdca a získal jej dušu. Ako ďalej píše kardinál Korec, Boh sa musí dotknúť nášho života a najmä nášho srdca, aby ho prebudil a pritiahol. Obyčajne sa vzpierame. Žena chcela spočiatku viesť iba taký povrchný rozhovor. Ježiš hľadel na toto stretnutie ináč. Naviedol reč na osobný a konkrétny život Samaritánky. Pripomenul, že náboženstvo nie je záležitosťou rozumu, ale svedomia. Stretnutie s Kristom, ak má byť opravdivé, musí byť ľudsky úprimné. Znamená rozísť sa so zlom a padnúť na kolená. Medzi poznaním Boha štúdiom a poznaním Boha láskou je veľký rozdiel. Môžeme poznať presne fyziológiu človeka, ale to nie je ešte poznanie, aké dáva priateľstvo a láska. Oveľa viac to platí vo vzťahu k Pánu Bohu.

3. 4. 2011

4. pôstna nedeľa

(Jn 9, 1 – 41)

Uzdraveného ožiarilo denné svetlo. Od narodenia bol slepý a zrazu sa nájde niekto, kto mu daruje zrak. Pre uzdraveného bolo všetko nové. Denné svetlo, tváre ľudí, domy, príroda. Ožil jeden z jeho zmyslov, ktorý bol mŕtvy a nemusí už iba počúvať, hmatať, pretože vidí. Ježiš pred uzdravením povedal učeníkom: ***„Kým som na svete, som svetlo sveta".*** Uzdravený je najviac ožiarený týmto svetlom, dôkazom sú jeho slová: ***„verím, Pane"*** a poklona Ježišovi. Páter Jozef Porubčan vidí počas udalostí uzdravenia slepého tri skupiny ľudí.

1. Človek farizej, ktorý neprijme nijaké svetlo, nech by ho akokoľvek oslnilo. Rozhodol sa, že ho neuzná – to znamená, že nie je.
2. Človek, ktorý má strach. Hrozný strach z nepríjemností mali rodičia slepého. Radšej nechceli nič vedieť o svojom synovi, ani o nikom inom, nech by za tým bol aj sám Boh. Bolo pre nich prvoradé, aby neboli žiadne nepríjemnosti. Chudáci! Nešťastní chudáci! Koľko ich stretáme na našich uliciach. Koľko veľkých nepríjemností si narobia, aby sa len vyhli jednej – možno veľmi malej.
3. A nakoniec – ten nádherný mladík. Typ človeka, ktorý, keď raz poznal svetlo, ide za ním, i keby mal nechať za sebou všetky ostatné záujmy.

Dôležité porovnanie, ktoré môže pomôcť každému jasnejšie posúdiť seba.

Spracoval vdp. Viktor Pardeľ

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní dňa 9. februára 2011 vymenovala za nového predsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí JUDr. Milan Vetráka, PhD. Vo funkcii nahradil doterajšiu predsedníčku PhDr. Vilmu Prívarovú, ktorej pôsobenie hodnotí Spolok Slovákov v Poľsku veľmi pozitívne a za doterajšiu spoluprácu jej vyjadruje uznanie a vďaku. Proti vymenovaniu nového predsedu protestovalo Svetové združenie Slovákov žijúcich v zahraničí, s ktorým je v niekoľkých súdnych sporoch. K vymenovaniu novému predsedovi gratulujeme a veríme, že Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí bude naďalej aktívne podporovať aktivity Spolku Slovákov v Poľsku, najmä v oblasti dostavby kultúrnej infraštruktúry, ktorá bola začatá v minulých rokoch.

Nová riaditeľka RTVS

Národná rada Slovenskej republiky zvolila na svojom zasadnutí 10. februára novú generálnu riaditeľku spojenej inštitúcie verejnoprávneho rozhlasu a televízie – RTVS. Stala sa ňou bývalá riaditeľka Slovenského rozhlasu Miroslava Zemková, ktorá bola doteraz poverená dočasným vedením RTVS. Pod jej vedením by malo dôjsť k niekoľkým zmenám. Jednotka sa bude profilovať ako rodinný program, ktorý by mal osloviť širší okruh divákov, avšak nekomerčnou formou. Dvojka by, so základným športovým programom, mala ešte oslovovať špecifické menšinové divácke skupiny. Trojka bude zrušená a ani ďalšie nové programy nebudú spustené. Pri rozhlasových službách sa počíta s ich obohatením o alternatívnu hudbu a programovú službu zameranú výlučne na spravodajstvo a publicistiku. Plnohodnotným médiom bude internet, ktorý by mal obsahovať rozvinuté témy zo spravodajstva, publicistiky, moderované diskusie, on-line diskusie s odborníkmi a iné. Reklamné agentúry televízie a rozhlasu budú zlúčené. Plánuje sa tiež výmena techniky a technologických reťazcov i presťahovanie pracovníkov do jednej budovy. V budúcnosti by mala vláda rozhodnúť o tom, či bude vybudovaný nový spoločný mediálny komplex.

Zrušená deaflympiáda

Vysoké Tatry sa mali vo februári stať dejiskom významnej športovej udalosti pre nepočujúcich a sluchovo postihnutých športovcov – zimných olympijských hier tzv. deaflympiády. Pravdepodobne pre spreneveru peňazí organizátormi bola však niekoľko dní pred jej začiatkom zrušená. Športovci, ktorí sa na túto významnú udalosť pripravovali štyri roky, sklamane, často aj so slzami v očiach opúšťali Slovensko. Neuskutočnenie deaflympiády výrazne poškodilo dobré meno Slovenskej republiky v zahraničí.

Prezident SR po operácii

Slovenský prezident Ivan Gašparovič sa v polovici februára podrobil na klinike úrazovej chirurgie Univerzitnej nemocnice akademika Ladislava Dérera v Bratislave operácii bedrového kĺbu. Operácia dopadla dobre a prezident sa už čoskoro bude môcť vrátiť k svojim štátnickým povinnostiam.

Zákon o dvojitom občianstve nezmenený

Vo februári sa dostal opäť do parlamentu na prerokovanie zákon o dvojitom občianstve, ktorý bol prijatý ako reakcia na maďarský zákon o udeľovaní občianstva obyvateľom maďarskej národnosti v zahraničí. Slovenská vláda predložila do parlamentu návrh, podľa ktorého by nadobudnutie občianstva iného štátu znamenalo len určité obmedzenia pri vykonávaní funkcií v štátnej správe. Tento návrh však nepodporili ani všetci koaliční poslanci a tak naďalej platí, že nadobudnutie občianstva iného štátu má za následok automaticky stratu slovenského občianstva.

Kremnická mincovňa v zozname dedičstva EÚ

Mincovňa v Kremnici bola už v decembri minulého roku zapísaná do prestížneho zoznamu Európskeho dedičstva, ktoré EÚ udeľuje takým pamiatkam, ktoré vytvárali kľúčovú úlohu pri budovaní jednotnej Európy. V tomto roku bola slávnostne označená etiketou Európskeho dedičstva, spolu s odhalením sochy uhorského panovníka Karola Róberta (1308-1342), ktorý udelil Kremnici mestské práva a založil aj samotnú mincovňu, ktorá je tak jedným z najstarších nepretržite vyrábajúcich podnikov nielen v Európe, ale aj na svete. Na Slovensku sú v zozname Európskeho dedičstva ešte štyri pamiatky: kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch, kostol sv. Juraja v Kostoľanoch pod Tríbečom, Hrad Červený Kameň, mohyla s rodným domom Milana Rastislava Štefánika.

Slovenská dvojeurová minca je najžiadanejšia

Slovensko sa stalo koncom januára stredobodom pozornosti na celosvetovej súťaži o najkrajšie mince, keď sa slovenská dvojeurová minca stala po prvýkrát najlepšou a najžiadanejšou obehovou mincou. Dvojeurovka získala prvenstvo v tejto kategórii vďaka motívu dvojkríža na trojvrší, ktorého autorom výtvarného návrhu je akademický sochár Ivan Řehák. Cena za najlepšiu a najžiadanejšiu obehovú mincu bola slávnostne odovzdaná 29. januára 2011 zástupcom Národnej banky Slovenska a mincovne v Kremnici v rámci Svetového peňažného veľtrhu v Berlíne.

Namiesto vzdelania diaľnice?

Nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu diaľnic by chcela slovenská vláda nahradiť presunom peňazí zo štrukturálnych fondov, ktoré má poskytnúť Slovensku Európska únia na vedu a výskum. Toto rozhodnutie vyvolalo v časti slovenskej verejnosti značné znepokojenie, keďže už dnes je oblasť školstva značne finančne poddimenzovaná. Prostriedky vynakladané na vedu a výskum v súčasnosti tvoria 0,32% HDP, čo nás radí medzi posledné miesta krajín EÚ. Koncom februára o tejto otázke rokoval v Bruseli minister dopravy Ján Fígeľ. Predstavitelia EÚ však zatiaľ nie sú tejto myšlienke naklonení.

Nespokojní študenti

Na základe novely o zdravotnom poistení si od začiatku februára musí každý študent, ktorý presiahol štandardnú dĺžku štúdia, každý študent nad 26 rokov a doktorand nad 30 rokov platiť zdravotné poistenie v minimálnej výške 46,06 eur sám. Tento fakt vyvolal u študentov nevôľu a jednoznačne žiadajú zmenu zákona. Premiérka Iveta Radičová im sľúbila, že zmena nastane najneskôr v apríli tohto roku.

(mm)

15. marec 1412 – kráľ Žigmund Luxemburský uzavrel v Starej Ľubovni mier s poľským kráľom Vladislavom a litovským veľkokniežaťom Vitoldom.

Marec 1431 – husiti vyplienili kartuziánsky kláštor v Lechnici a ďalšie zamagurské obce.

Marec 1434 – husiti sa utáborili neďaleko hradu Čorštín, odkiaľ plienili okolité obce.

17. marec 1615 – zemepán Oravy Juraj Thurzo vydal dekrét, v ktorom prepísal šoltýstvo v Podvlku na Martina Vlčka, zároveň ustálil dávky a povinnosti šoltýsa i poddaných a osobitná komisia vytýčila hranice Podvlka. V tejto listine sa aj spomína „slovenská cesta", ktorá ide cez Podvlk.

9. marec 1702 – z kanonickej vizitácie Podvlku Juraja Gyleniho sa dozvedáme, že farár Kolkovič dal postaviť na kostole veľkolepú vežu a kúpil do kostola organ o deviatich mutáciách.

10. marec 1759 – bol v Červenom kláštore dokončený najstarší rukopis prekladu celého Svätého písma do slovenčiny.

8. marec 1760 – vypukol v Spišskej Starej Vsi požiar, v dôsledku ktorého ľahlo popolom celé mesto. Zhorel aj kostol a zvony na veži sa roztopili.

2. marec 1802 – zomrel v Zákamennom rímskokatolícky kňaz, rodák z Pekelníka Jakub Kadlubiak. V Zákamennom pôsobil 38 rokov, pričom tu začal písať *Históriu Parochiae*, zadovážil prekrásnu monštranciu, pacifikál a kalich, zhotovené najlepším spišským zlatníkom Jánom Szilassym či zvony na kostol.

5. – 6. marec 1844 – 22 študentov lýcea v Bratislave opustilo lýceum na protest proti odvolaniu Ľudovíta Štúra z postu námestníka profesora Katedry reči a literatúry československej.

18. marec 1872 – do prevádzky odovzdali najväčší železničný projekt na Slovensku Košicko-bohumínsku železnicu.

6. marec 1896 – zomrel v Podvlku miestny rodák, kňaz Vendelín Banóczy, ktorý pôsobil vo svojej rodnej obci na sklonku života a je v Podvlku aj pochovaný.

15. marec 1920 – boli vládnym referentom pre administratívne veci Ministerstva Československej republiky s plnou mocou pre správu Slovenska potvrdené stanovy slovenského ***Čítacieho spolku v Tribši***. Spolok bol zapísaný aj do župného zoznamu spolkov.

29. marca 1920 – z tzv. plebiscitného územia sa stiahlo československé vojsko a miesto neho prišlo francúzske vojsko.

„Národ, ktorý nepozná svoju minulosť, nemá budúcnosť."

PhDr. Ľudomír Molitoris

K NAJSTARŠÍM DEJINÁM SEVERNÉHO SPIŠA

Presne pred rokom, v marcovom čísle mesačníka Život, sme si pripomenuli veľmi dôležitý dátum pre obce Kacvín, Nedeca, Franková a Fridman – 7. októbra 1320, kedy boli tieto obce, prípadne územia na ktorých ležia, prvýkrát spomenuté v písanom dokumente. Spomínali sme taktiež, že predmetný dokument sa nám nezachoval. Uchoval sa jeho odpis z 24. februára 1334, ktorý bol vyhotovený v hodnovernom mieste[1] v Spišskej Kapitule, ktoré bolo v Uhorsku oprávnené overovať pravdivosť listín. Dnes sa tento odpis nachádza v Krajinskom archíve v Budapešti vo fonde Diplomatikai levéltar v zbierke písomnosti rodiny Berzeviczyovcov. Na snímke prezentujeme jeho odpis, taktiež vyhotovený v Spišskej kapitule v stredovekej latinčine[2].

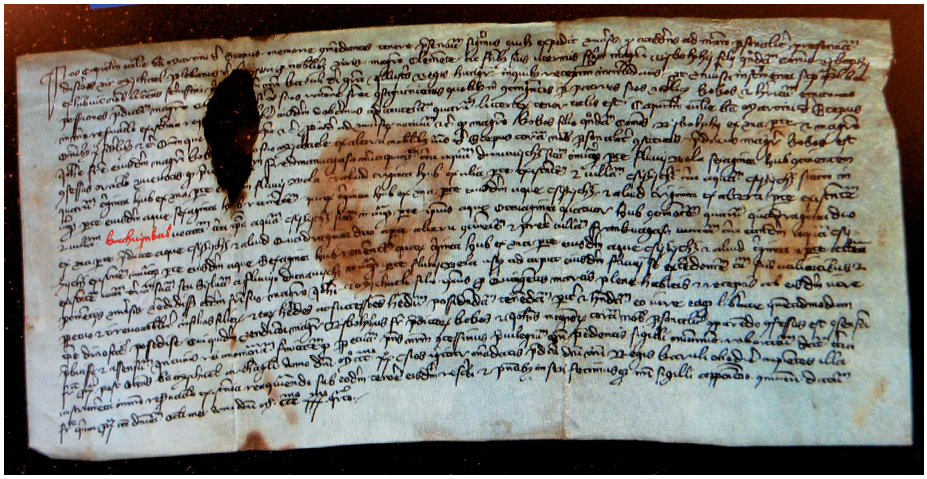

Odpis prvej písomnej zmienky o Kacvíne, Nedeci, Frankovej a Fridmane z 24. februára 1334 (Krajinský archív v Budapešti)

Jeho znenie v slovenčine, ktoré sme vyhotovili na základe publikovanej verzie v diplomatári[3], je nasledovné:

Do Kapituly kostola svätého Martina na Spiši sa dostavili, na jednej strane magister Kokoš, ktorý je synom istého comesa Rykolfa a na druhej strane magister Johan, brat tohto magistra Kokoša spolu so synom Michalom. Vznešení muži zo Spiša verejne, z vlastnej vôle a osobne určili rozsah pozemkov magistra Kokoša – Fridman nazývaný, rozprestierajúci sa pri rieke Dunajec a po oboch stranách rieky Belá, kde sa nachádza šesťdesiat súvislých lánov, z čoho tridsať lánov na jednej strane tejto rieky Belá a ďalších tridsať lánov z druhej strany, aj ves Nedeca, nachádzajúca sa približne pri rieke Nedeca – po oboch stranách tejto rieky sa nachádza šesťdesiat nesúvislých lánov, z toho tridsať lánov na jednej strane rieky Nedeca a ďalších tridsať na druhej strane; aj ves Kacvín(om) zvaná, nachádzajúca sa taktiež pri rieke Nedeca, po oboch stranách tej istej rieky, kde sa nachádza osemdesiat štyri súvislých lánov, z čoho

[1] Aby sme mali aspoň približnú predstavu, mohli by sme hodnoverné miesta prirovnať k dnešným notárskym úradom.

[2] Magyar Országos Levéltar v Budapešti, fond Diplomatikai levéltar, č. 68821.

[3] Citované podľa: SEDLÁK, V.: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Slovaciea*, Tomus III, Sumptibus Academiae csientiarum Slovacae, Bratislava 1987 MCMLXXXVII, pag. 261-262, num. 569.

štyridsať dva lánov na jednej strane rieky Nedeca a ďalších štyridsať dva lánov pokračuje na druhej strane, aj ves Frankovou zvaná, nachádzajúca sa približne pri tej istej rieke Nedeca, po oboch stranách tejto rieky, kde sa nachádza šesťdesiat lánov, z čoho tridsať je na jednej strane tej istej rieky Nedeca a ďalších tridsať na druhej strane. Všetka zem spojená s oblohou, lesmi, rozkladajúca sa od rieky Dunajec po oboch stranách rieky Belá až do konca tejto rieky, spojená so všeobecnými pôžitkami z nich. Brat magistra Johan a taktiež jeho syn Michal právne trvale majetok kupuje za päťdesiat mariek striebra. To jednoznačne kupujúcemu potvrdzuje magister Rykolf, vyhlasujúci toto bratom magistrom Kokošovi a Johanovi.

Osem dní po svätom Michalovi Archanjelovi, roku Pána 1320 [7. október 1320 – poznámka ĽM].

Osud jednotlivých obcí sa vyvíjal rôzne. Nemáme o tom bližšie informácie vzhľadom na nedostatok písomných prameňov. Už totiž 1326 nastala prvá deľba týchto majetkov medzi jednotlivých členov rodiny Berzeviczyovcov. Frankova a Spišská Stará Ves sa tak postupne stali vlastníctvom karuzianského kláštora v Červenom Kláštore, Fridma, Nedeca a Kacvín sa ostali v majetku Berzeviczyovcov do bezdetnej smrti posledného príslušníka tohto rodu, Jana Schvarza z Brezovice v 1470.

Sľubný začiatok rozvoja jednotlivých obcí zastavila zmena politickej situácie na území spišského Zamaguria. Pomery začiatkom 15. storočia totiž neboli jednoduché. V Čechách vrcholilo husitské hnutie, ktorého prívrženci po smrti Jána Žižku prešli z pasívnej obrany na aktívne útoky, tzv. spanilé jazdy, na územie svojich nepriateľov. V roku 1431 Spiš prvýkrát prepadli husiti, ktorí mali v Poľsku viacerých sympatizantov. Pre pobyt husitských teológov v Krakove na tamojšej, v tom čase obnovenej Krakovskej akadémii[4], kde viedli teologické diskusie s tamojšími profesormi o štyroch pražských artikuloch, dal krakovský biskup Zbigniew Oleśnicki toto mesto dokonca do kliatby[5], čo spôsobilo, že husiti museli Krakov opustiť. Urazení, vedení Zygmuntom Korybutowiczom, bratrancom Vladislava Jagelovského, zorganizovali výpad cez Malopoľsko na Spiš. Hranicu prekročili koncom marca 1431 cez brod na Dunajci pri Spišskej Starej Vsi a následne vyrabovali kartuziánsky kláštor v Lechnici a pravdepodobne aj ďalšie zamagurské obce. Jeden z oddielov, ktorému velil poľský šľachtic Dobiesław Puchała, došiel dokonca až do Levoče, ktorú však nedobyl. Na Spiš vpadli husiti znova o dva roky, opäť z Poľska, tou istou cestou. Najskôr vyplienili Lechnický kláštor a v noci z 23. na 24. apríla 1433 vypálili Spišskú Starú Ves a úplne zničili Havku[6]. Deň neskôr, 25. apríla 1433, dobyli Kežmarok, ktorý následne rabovali desať týždňov. V tom istom čase zničili taktiež dva spišské kláštory – cistercitov v Spišskom Štiavniku a kartuziánsky na Skale Útočište, vyplienili aj Spišskú Novú Ves[7], zálohovanú v roku 1412 poľskému kráľovi Vladislavovi Jagelovskému.

Štylizovaná podobizeň uhorského kráľa Ladislava Pohrobka (V.), syna Albrechta Habsburského

Ani rok 1434 nepriniesol pokoj, lebo ako píše spišský historik Corolus Wagner[8], znova o rok, v marci, sa husiti vrátili. Vedení Fridrichom Ruským sa utáborili neďaleko hradu Čorštín, odkiaľ napadali okolité obce. Dodnes jeden z pahorkov v chotári Nedece nesie názov Tábor. Či však ide o ten tábor, ktorý spomína C. Wagner, s istotou nevieme, lebo ten sa mal podľa neho nachádzať po druhej strane rieky Dunajec. Pomalý ústup husitských vojsk nastal až po ich porážke v bitke pod Lipanmi, po 30. máji 1434. Upokojenie však nepriniesli ani ďalšie roky, lebo po smrti Žigmunda Luxemburského v roku 1437 sa Spiš stal dejiskom zápasu o nástupníctvo na uvoľnenom uhorskom tróne. Do zápasu v rámci uhorsko-poľskej personálnej únie vstúpili aj Poliaci, ktorých vojská v koncom roku 1438 a v prvej polovici roku 1439 vkročili na severný Spiš a Šariš. Situáciu ešte viac skomplikovala smrť kráľa Albrechta Habsburského v roku 1439.[9] Po jeho smrti Alžbeta,

[4] V súčasnosti Jagelovská univerzita.

[5] RUCIŃSKI, H.: Politické dejiny Spiša v neskorom stredoveku. In *Historia Scepusia*. Zost.: Homza, M. - Sroka S. A . Bratislava - Krakov, 2009, s. 344.

[6] PAVLÍK, E.: Historický obraz Spišskej Starej Vsi a Zamaguria. In *Spišská Stará Ves a Zamagurie*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1988, s. 48.

[7] RUCIŃSKI, H.: Dzieje polityczne Spisza do końca XV wieku. In *Terra Scepusiensis*. Zost.: Homza, M. – Gładkiewicz, R., Levoča – Wrocław, 2003, s. 300.

[8] WAGNER, C.: *Analecta Scepusii Sacri et Profani*, Pars III., Bratislava, 1778, s. 187.

[9] Jeho vláda bola veľmi krátka 1437-1439.

Marec 1919 – spišsko-oravská delegácia zložená z dvoch spišských a dvoch oravských gazdov, vedená Machayom a Rouppertom lobovala za pripojenie Spiša a Oravy k Poľsku u člena anglickej misie v Poľsku plukovníka Wadeho, poľského ministra zahraničných vecí Paderewského a anglického vyslanca Noulensa

21. – 24. marec 1921 – zatkli poľskí žandári Slovákov z Chyžného, ktorých príbuzní sa prišli sťažovať do Trstenej.

31. marca 1921 – predložili obyvatelia Chyžného v Trstenej svoju žiadosť ohľadom úpravy hospodárskeho pohraničného styku.

Marec 1921 – zomrel v Jurgove slovenský kňaz a dekan Anton Kubasák. Na jeho miesto nastúpil rodák z Jablonky Antoni Sikora.

12. marec 1924 – Rada Spoločnosti národov schválila delimitačnú čiaru medzi Československom a Poľskom určenú medzinárodným súdnym dvorom v Haagu.

6. - 9. marec 1939 – sa uskutočnila sondážna cesta Pavla Čarnogurského do Varšavy, počas ktorej mal získať informácie o postoji poľskej vlády k prípadnému vyhláseniu samostatného Slovenska a garancie jeho severných i južných hraníc. Námestník poľského ministerstva zahraničných vecí Arciszewski Čarnogurského informoval, že poľská vláda bude rešpektovať toto rozhodnutie, pričom severné hranice Slovenska pokladá za definitívne a čo sa týka južných hraníc, pokúsi sa použiť svoj vplyv v Maďarsku.

14. marec 1939 – slovenský snem v Bratislave po referáte Jozefa Tisa, ktorý oboznámil poslancov s rokovaniami v Berlíne, vyhlásil samostatný Slovenský štát.

23. marec 1939 – na Slovensko vpadli maďarské vojská, aby si po tzv. „malej vojne" pričlenili ďalších 74 slovenských obcí a Podkarpatskú Rus.

23. marec 1939 – bola podpísaná slovensko-nemecká zmluva o ochrannom pomere medzi Nemeckou ríšou a Slovenským štátom. Poľská strana hneď po zverejnení na protest odvolala novovymenovaného veľvyslanca v Bratislave, ktorým bol bývalý poľský konzul v Užhorode Chalupczyński a dokonca sa dala počuť, že by bolo najlepšie, ak by sa, po anexii Podkarpatskej Rusi, pripojilo aj celé Slovensko k Maďarsku.

25. marec 1942 – sa v miestnej škole v Nedeci narodil známy slovenský herec Michal Dočolomanský. Najväčšiu popularitu mu priniesla postava Jánošíka v legendárnom divadelnom predstavení Na skle maľované, avšak vytvoril významné postavy vo viac ako štyridsiatich slovenských a českých filmoch. Stvárnil tiež množstvo postáv v rozhlasových a televíznych hrách. V roku 2010 mu

Spolok Slovákov v Poľsku v spolupráci s Maticou slovenskou odhalil na rodnom dome pamätnú tabuľu.

20. marec 1945 – predsedníctvo Slovenskej národnej rady v Košiciach uznalo územia inkorporované ústavným zákonom zo dňa 22. decembra 1939 výsostným územím Československej republiky, ktoré podliehajú výlučne správe československých štátnych orgánov.

10. marec 1947 – došlo vo Varšave k podpísaniu priateľskej a spojeneckej zmluvy medzi ČSR a Poľskom, ktorá potvrdila vymedzenie hranice z roku 1920. Jej súčasťou bol Dodatkový protokol, ktorý zaručoval národnostné práva Slovákov a Čechov v Poľsku a Poliakov v Československu. Na jeho základe sa začali budovať počiatky legálneho slovenského národného hnutia v Poľsku.

1. marec 1948 – bola na základe výnosu Povereníctva vnútra č. 74/1-V/3-1948 zo dňa 3. februára 1948 zastavená činnosť ***Komitétu utečencov z hornej Oravy a severného Spiša***, ktorého členovia v ťažkom období po pripojení častí Spiša a Oravy k Poľsku pomohli mnohým krajanom utekajúcimi pred perzekúciami na Slovensko.

14. marec 1967 – zomrel v Bratislave jurgovský rodák, kňaz, historik a literárny publicista Doc. ThDr. Alojz Miškovič (pseudonym Andrej Bielovodský), ktorý publikoval viacero obranných textov a všemožne podporoval slovenské národné hnutie na severnom Spiši a hornej Orave. Pochovaný je v Kežmarku, pričom náhrobný pomník s bustou mu navrhol ďalší krajan, akademický sochár Ludwik Korkoš z Čiernej Hory.

31. marec 1988 – zomrel v Dolnom Kubíne rodák z Jablonky, učiteľ, hudobník a zberateľ goralských piesní, zvykov i obyčají Jozef Jablonský.

1. marec 1990 – Slovenská národná rada prijala ústavný zákon o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a štátnej hymne Slovenskej republiky, ktoré používa dodnes.

29. marec 1990 – Federálne zhromaždenie prijalo ústavný zákon o zmene názvu štátu na Česko-Slovenská federatívna republika.

2. marec 1993 – v Bratislave sa uskutočnila slávnostná inaugurácia novozvoleného prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča.

6. marec 1996 – na základe uznesenia IX. Krajanského zjazdu z 22. januára 1995 sa zmenil názov Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku na Spolok Slovákov v Poľsku.

kráľovná vdova, pozvala na Spiš Jána Jiskru z Brandýsa, ktorý mal brániť záujmy jej maloletého syna Ladislava Pohrobka. Spolu s Jiskrom prišli na Spiš aj jeho kapitáni Peter Axamit z Košova a Ján Talafúz s nájomnými žoldniermi, vo väčšine z radov rozpustených husitských vojsk, ktorí prijali pomenovanie bratríci. Misia Jiskru však neskončila úspešným korunovaním Ladislava Pohrobka za uhorského kráľa, čo nastalo v 15. mája 1440. Jiskrovi kapitáni nesúhlasili s odchodom zo Spiša a začali otvorenú rebéliu. Na Zamagurí je známy najmä kapitán Peter Axamit, ktorý vybudoval svoj tábor v Pieninách pri Haligovciach, na Železnej hore pri Hrabušiciach a zmocnil sa taktiež hradu Plaveč.[10] Talafúz zasa pri Novom Targu, kde mal ešte v roku 1463 posádku, ktorá počítala 2000 mužov.[11] Po odchode Jána Jiskru zo Spiša v roku 1453 v súvislosti s kráľovským trestom ***banicium*** a konfiškácie jeho majetkov nastal veľký problém s nevyplatenými Jiskrovými žoldniermi, ktorí sa začali dopúšťať svojvoľností. Mladý kráľ Ladislav Pohrobok nevedel tento problém vyriešiť. Povolal preto späť Jána Jiskru, ktorý sa mal s bratríkmi vysporiadať, čo sa mu napriek čiastočným úspechom nepodarilo. Len časť jeho bývalých žoldnierov sa vrátila späť pod jeho velenie. Ostatní sa zmenili na obyčajné zbojnícke bandy, ktoré ohrozovali obce, prepadali kláštory a iné sakrálne objekty.[12] Boli to veľmi ťažké roky pre obyvateľov Spiša a najmä spišského Zamaguria. Po smrti kráľa Ladislava Pohrobka (23. novembra 1457) ukončil túto rebéliu až kráľ Matej Korvín, ktorý porazil bratríkov v bitke pri Blatnom Potoku v 1458.[13] Avšak posledný bratrícky tábor vo Veľkých Kostoľanoch dobylo jeho vojsko až v roku 1467.

O zložitých pomeroch aké vládli na spišskom Zamagurí sa taktiež dozvedáme zo správy kronikára mesta Kežmarok. V roku 1462 totiž zeman Dionýz z Kacvína požiadal, aby ho prijali do mesta, keďže musel pre veľké nepokoje chudobného ľudu v celom kraji ujsť zo svojej rodnej obce.[14] Táto situácia zároveň potvrdzuje ťažké postavenie dedinského obyvateľstva v stredoveku na Zamagurí, na ktoré mali rušné politické udalosti veľmi negatívny vplyv.

Meno Dionýz z Kacvína, spolu s Dionýzom a Ladislavom z Kacvína, ktorí sa spomínajú v súdnom spore predloženom uhorskému palatínovi v roku 1416[15], sú najstaršími menami kacvínčanov, dokonca zemianskeho pôvodu, ktoré sa nám vynárajú z mrakov stredoveku. Od prvej písomnej zmienky v roku 1320 v písomných dokumentoch so žiasdným nestretávame. Je taktiež zachytené v dvoch ďalších dokumentoch uložených v Štátny archív v Levoči pobočka v Spišskej Sobote.[16] Jeden z nich publikujeme.

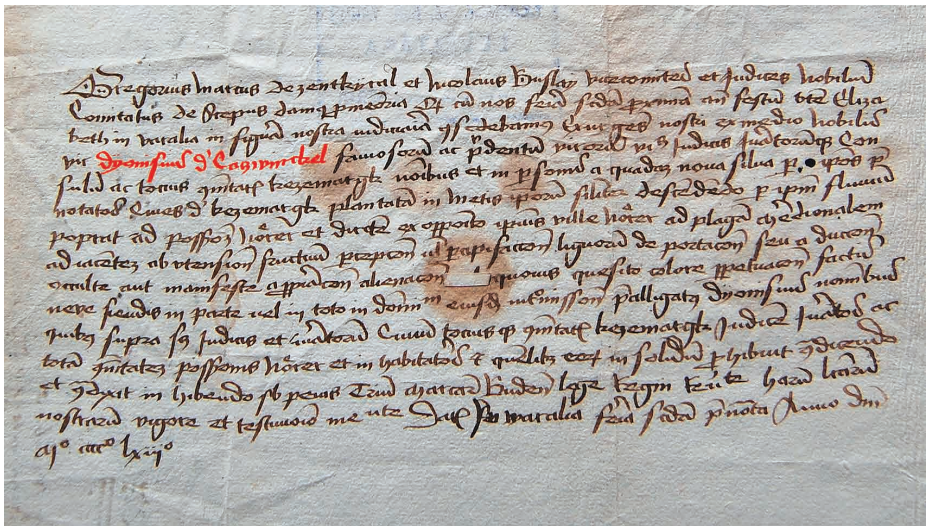

Dokument z 1463, v ktorom sa spomína meno Dionýza z Kacvína (Štátny archív v Levoči - pobočka Poprad)

[10] RUCIŃSKI, H.: Politické dejiny Spiša..., s. 346.
[11] PAVLÍK, E.: Historický obraz Spišskej Starej Vsi..., s. 49.
[12] RUCIŃSKI, H.: Politické dejiny Spiša..., s. 346.
[13] Tamtiež.
[14] PAVLÍK, E.: Historický obraz Spišskej Starej Vsi..., s. 48; WAGNER, C.: *Analecta Scepusii Sacri et Profani*, Pars II., Viedeň, 1774, s. 106.
[15] Schmauk Michael *Suplementum Analectorum Terre Scepusiensis Pars II*, Sepesvaraljae 1889, s. 189-203.
[16] Štátny archív v Levoči - pobočka Poprad, Fond Mestského múzea Kežmarok, 41/1463 a 61/1463.

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ
SLOVENSKÉ KRÁĽOVSKÉ MESTÁ

V Mestskom kultúrnom stredisku v Novom Targu sa 24. februára t.r. zišli milovníci Slovenska z blízkeho i ďalekého okolia. Konala sa tam totiž vernisáž výstavy fotografií prezentujúca štyri kráľovské mestá východného Slovenska: Bardejov, Kežmarok, Levoču a Starú Ľubovňu. Hlavným organizátorom výstavy bol Generálny konzulát

SR v Krakove a predstavitelia spomínaných kráľovských miest, ktorí, samozrejme, nemohli chýbať na otvorení vernisáže.

Všetkým prítomným sa v úvode stretnutia prihovorila riaditeľka MsKS v Novom Targu Barbara Pachniowská, neskôr aj niektorí spomedzi hlavných zástupcov kráľovských miest a napokon slovo dostal ten najpovolanejší - autor fotografií Igor Bobák.

Slávnostnú atmosféru vytvorila o.i. nielen príjemná baroková hudba v podaní hudobníkov z Kežmarku, ale aj spevácky zbor pôsobiaci pri MsKS v Novom Targu.

Organizátori sa postarali aj o pohostenie, takže všetci, ktorí sa vernisáže zúčastnili, si mohli pripiť na rozvíjajúcu sa slovensko-poľskú spoluprácu pohárikom dobrého slovenského vína. Mnohí z účastníkov si domov odniesli aj pekné darčeky, knižky a propagačné materiály. **(lo)** Foto: František Paciga

250. VÝROČIE POSVIACKY
KOSTOLA SV. VALENTÍNA

Tohtoročné krempašské hody na sv. Valentína boli výnimočné, pretože práve teraz sa oslavovalo 250 rokov posviacky kostola na cintoríne. Jeho existenciu v drevenej podobe historické pramene datujú už na rok 1516. Dnešná murovaná stavba pochádza z roku 1761. Slávnostné hodové sv. omše odbavil biskup Ján Škodoň,

rodák z Chyžného, ktorý hlásal aj homíliu zhromaždeným veriacim zo širokého okolia. Ctihodného hosťa privítali zástupcovia farskej rady Jozef Petrašek a Barbara Paluchová a zástupcovia MS SSP v Krempachoch Monika Pacigová a Dominik Surma. Hodových slávnosti sa zúčastnili aj ďalší hostia: vojt gminy Nowy Targ Ján Smarduch, predseda gminnej rady Wiesław Parzygnat a generálny tajomník Spolku Ľudomír Molitoris. Slávnosť ozvláštnila účasť miestnej dychovky a zboru *Kantata* pod vedením Józefa Pierzgu.

Zvláštnosťou týchto hodov sú voskové sviece, ručné robené, ktoré sa dajú počas hodov kúpiť a so zasvietenou sviecou sa ide poza hlavný oltár s prosbou o zdravie, keďže sv. Valentín je nielen patrónom zamilovaných, ale aj chorých. Pri tejto príležitosti sa krempašský farár Jan Wróbel v spolupráci s redakčným kolektívom farských novín postarali o farebné vydanie čísla farských novín, kde sa nachádzali informácie o sv. Valentínovi, dejinách kostola, k tomu aj príležitostnú pohľadnicu, pričom celú snahu sa podarilo realizovať aj za väčšej podpory tlačiarne Spolku Slovákov. **(fp)**

REKLAMA PŁATNA

ZAKŁAD INSEMINACJI ZWIERZĄT

BOGDAN GÓRNIK

TECHNIK WETERYNARII

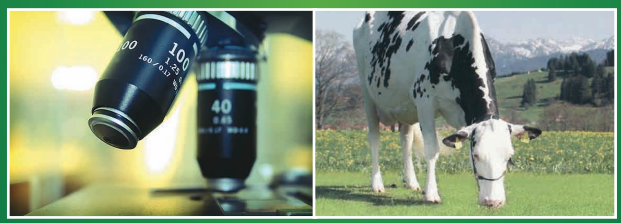

tel.: 605-211-912, (18) 20-778-17

Czarna Góra, 34-532 Jurgów, ul. Nadwodnia 23

Oprava klubovne v Repiskách

Klubovňa miestnej skupiny SSP v Repiskách – Brijovom Potoku, ktorá sa nachádza v priestoroch miestnej hasičskej zbrojnice, prešla v minulom roku viacerými stavebnými úpravami. Ako nám ukázali predseda MS SSP v Repiskách – Brijovom Potoku Ján Jurgovian a Jakub Milan (na obrázku), boli vybudované priestory pre sociálne zariadenia, pristavaný vchod, strecha nad garážou a celá zbrojnica bola prikrytá plechom. Úpravy si urobili Repišťania svojpomocne. Ústredný výbor Spolku Slovákov v Poľsku im zakúpil obkladačky, ktoré budú použité pri záverečných úpravách. **(mm)**

Stretnutie v Podvlku

Podvečer 6. februára sa zišli v klubovni MS SSP v Podvlku predstavitelia Spolku Slovákov v Poľsku a miestnej samosprávy. Šoltýs Podvlku Emil Holla informoval prítomných o rozhodnutí obecnej schôdze, podľa ktorého by mala byť budova bývalej slovenskej školy a terajšej klubovne MS SSP v Podvlku predaná Spolku za symbolickú cenu 1 zlotý. Okrem toho, že vyjadril svoj pozitívny postoj k tomuto rozhodnutiu a ocenil doterajšiu kultúrnu činnosť prebiehajúcu v klubovni, vyjadril presvedčenie, že po tomto predaji bude budova naďalej slúžiť svojmu účelu. Gen. tajomník SSP Ľudomír Molitoris jednoznačne potvrdil, že je v záujme SSP klubovňu opraviť a naďalej tu rozvíjať úspešne načatú kultúrnu i osvetovú činnosť a tým pozdvihovať obyvateľstvo nielen v samotnom Podvlku, ale aj na celej Orave. Stretnutie sa nieslo vcelku v príjemnej atmosfére a pevne veríme, že takéto porozumenie bude medzi obyvateľmi hornej Oravy nachádzať čoraz väčšiu odozvu. **(mm)**

Richtárske voľby

13. februára t.r. sa uskutočnili v trinástich obciach gminy Nowy Targ richtárske voľby, medziinými aj v Krempachoch. Na základe tajného hlasovania víťazom v Krempachoch sa stal Jozef Petrášek. **(fp)**

Krv darom života

S takýmto heslom zorganizovalo Katolícke združenie mládeže v Krempachoch pod vedením farára Jana Wróbla už po šiestykrát spoločenskú akciu darovania krvi. V požiarnej zbrojnici pod dozorom lekárky Darii Hernik – Różak z mobilnej jednotky odberu krvi z 30 prihlásených ochotníkov, po predchádzajúcom vyšetrení, odo-

vzdalo krv 26 ľudí. Počas tohto februárového nedeľňajšieho dopoludnia Transfúzna stanica z Nového Targu získala 12 litrov životodarnej tekutiny. **(fp)**

Stolno-tenisový turnaj v Jurgove

V Jurgove sa v dňoch 12.-13. februára t.r. konal stolno-tenisový turnaj o Putovný pohár farára z Jurgova. Súťažilo sa v piatich kategóriách. Účastníkmi boli deti, mládež a dospelí. Súťažiacich bolo 46, z toho 37 mužov a chlapcov a 9 dievčat. Organizátormi boli: kňaz Krzysztof Piechowicz, Bogumiła Ciągwa a Ján Machaj.

Ceny do súťaže pripravili: farár Stanisław Malarz, Bank Spółdzielczy v Bukovine Tatrzańskej, roľnícke družstvo Bukowina Tatrzańska, lyžiarska spoločnosť Havraň – Jurgov a Koziniec – Čierna Hora, evelent.pl. Celé športové podujatie sledovali rozhodcovia: Michał Ptak a Anna Vojtasová. Výsledky: kategória dievčatá zo základnej školy (7 zúčastnených osôb): 1. miesto Alicja Zlahodová, 2. Natalia Gołdyniaková, 3. Kinga Zlahodová, 4. Joanna Zagatová. Kategória chlapci zo základnej školy (13 osôb): 1. Krystian Sarna, 2. Pavol Zagata, 3. Jozef Mondel a 4. Pavol Kubicz. Kategória dievčatá od 1. triedy gymnázium do 25 rokov (2 osoby): 1. Silvia Sarnová, 2. Gabriela Bafiová, Kategória chlapci od 1. triedy gymnázia do 25 rokov (14 osôb): 1. Patryk Trzop, 2. Krištof Haniaczyk, 3. Marek Szyszka, 4. Rafal Szyszka. Kategória muži vyše 25 rokov (10 osôb): 1. Jozef Zagata, 2. Mariusz Fyda, 3. Andrej Šoltýs a Bohdan Dudzik. **(dm)**

Výročné stretnutie dychovky v Podvlku

Dňa 15. januára t.r. sa stretli spolu všetci členovia dychového orchestra v Podvlku na tradičnom stretnutí v klubovni MS SSP. Na úvod stretnutia prečítal kronikár dychovky Janusz Chovanec zhrnutie úspechov dychovky v roku 2010. Do kroniky boli zapísané vystúpenia, získané odmeny a taktiež aktuálne zloženie dychovky.

Kronika dychovky je vedená od začiatku jej pôsobenia a preto je veľmi významným zdrojom informácií o jej aktivitách v priebehu uplynulých rokov. Ďalším bodom stretnutia bolo oboznámenie sa so stavom financií, ktoré pripravil Marcin Malata presne do jedného medeného grošíka. Konštatujúc, podľa členov dychovky rok 2010 nepatril medzi tie najľahšie, pretože niekoľko dievčat z orchestra odišlo, a nedostatok financií nedovoľoval plne sa rozvíjať. Napriek týmto problémom sa dá skonštatovať, že dychovka sa rozvíjala dobrým smerom a úroveň hry sa v priebehu roka výrazne zlepšila. Je to hlavne vďaka dirigentovi Luciánovi Bryjovi, ktorý trpezlivo nacvičuje nové skladby a zaúča nových muzikantov.

Po oficiálnej časti, v ktorej podvlčianski hudobníci zhrnuli vlaňajší rok, sa začala diskusia na tému ďalšieho rozvoja dychovky v roku 2011. Najprv sa ujal slova Peter Bryja, ktorý oficiálne rezignoval z funkcie vedúceho dychovky. Bola to pre všetkých smutná zvesť, pretože bol dobrým vedúcim a dlhé roky túto funkciu plnil zodpovedne. Vzhľadom na to bolo potrebné vybrať jeho nástupcu, ktorým sa nakoniec stal Grzegorz Bochaczyk. Diskusia sa však na tom neskončila, pretože ďalším bodom programu bolo stanovenie cieľov a možností rozvoja na tento rok. A to taktiež nebolo až tak jednoduché. Celé stretnutie nakoniec prebehlo v milej atmosfére. Aj keď mnohé veci bolo treba

prebrať s chladnou hlavou, smiechu bolo viac ako dosť. Dúfajme teda, že úsmev z tvári podvlčianskej dychovky nezmizne a naďalej bude čoraz lepšie obohacovať svojou hudbou krajanské podujatia.

Poľsko-slovenské konzultácie vo veci ochrany životného prostredia

V Úrade gminy Jablonka sa 16. februára t.r. uskutočnilo stretnutie odborníkov v oblasti ochrany životného prostredia vo veci vplyvu jablonského mäsokombinátu Kabanos na životné prostredie. Stretnutia sa zúčastnili predstavitelia Ministerstva životného prostredia a poľnohospodárstva SR, zástupcovia samospráv Bobrova, Námestova a Trstenej, poľskú stranu reprezentovali predstavitelia Generálneho riaditeľstva ochrany životného prostredia i jej regionálnych pobočiek v Krakove a Novom Sączi. Stretnutia sa zúčastnili taktiež vodohospodári a predstavitelia firmy Kois. Na základe spoločného záveru bude vyznačený rámec a kritéria modernizácie jablonského mäsokombinátu.

Mládež a prevencia proti požiarom

Dňa 22. februára t.r. sa uskutočnilo gminné kolo súťaže „Mládež predchádza požiarom", ktoré sa konalo v požiarnej zbrojnici v Jablonke. Do vedomostnej súťaže sa prihlásili mnohí záujemcovia, keďže ich bolo viac ako 50. Organizátorom súťaže bol Úrad gminy v Jablonke s Gminným výborom DPZ v Jablonke a Okresným veliteľstvom Požiarneho zboru v Novom Targu.

Kanalizácia v Kýčoroch

Sen o kanalizácii v Kýčoroch sa začína pomaly plniť. Vďaka dotácii z Európskej únie na základe projektu z roku 2010 by sa mala výstavba v najbližšom čase naplno rozbehnúť. Je to možné vďaka cezhraničnej spolupráci s obcou Štefanov, ktorá realizuje podobný projekt. Celková dĺžka siete v Kýčoroch podľa projektu dosiahne až 18 359,50 m.

Richtárske voľby

Dňa 6. februára 2011 sa uskutočnili voľby na post richtára v dvoch oravských obciach, ktoré patria do gminy Czarny Dunajec, tj. v Pekelníku a Podsklí. V Pekelníku obhájil svoju funkciu staronový richtár Władysław Szuba a v Podsklí nášho krajana Alojza Hosaňáka vystriedal na tomto poste Marek Hosaniak. Víťazom samosprávnych volieb srdečne gratulujeme. **(ms)**

Odpovede z februárového čísla: 1.1. Národný park Slovenský raj, 1.2. Tatranský národný park (TANAP), 1.3. Národný park Malá Fatra, 1.4. Národný park Muránska planina, 1.5. Národný park Nízke Tatry (NAPANT), 1.6. Národný park Slovenský kras, 1.7. Pieninský národný park (PIENAP), 1.8. Národný park Poloniny, 1.9. Národný park Veľká Fatra; 2.1. vlk, 2.2. medveď, 2.3. svišť, 2.4. kamzík, 2.5. netopier; 3. Oravský hrad.

OTÁZKY:

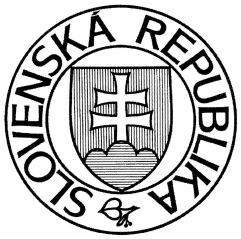

1. Štátne symboly reprezentujú krajinu, odzrkadľujú jej históriu a hodnoty, ktoré vyznáva. Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna. Na obrázku je štátna pečať, ktorá sa používa najmä na originál listiny ústavy a ústavných zákonov Slovenskej republiky, medzinárodných zmlúv, poverovacích listín diplomatických zástupcov a podobne. Opíšte, ako vyzerá štátna pečať Slovenskej republiky.

2. Nájdite v osemsmerovke názvy slovenských literárnych diel a priraďte ich k autorom. V tajničke nájdete odpoveď na otázku číslo 3.

Jozef Gregor Tajovský _____

Samo Chalúpka _____

Pavol Országh Hviezdoslav _____

Andrej Sládkovič _____

Ján Botto _____

Martin Kukučín _____

Ivan Krasko _____

Ján Kollár _____

Ján Hollý _____

Fraňo Kráľ _____

H	Y	T	E	N	O	S	É	V	A	V	R	K
S	Á	Z	N	Á	Ž	Č	M	I	Š	O	J	M
L	Y	J	Y	S	E	E	A	L	O	A	V	E
Á	K	N	N	S	N	I	Ľ	K	N	Ý	D	B
V	N	Á	S	I	S	L	O	O	H	R	O	M
Y	A	N	I	K	K	M	R	A	P	R	M	A
D	L	E	K	L	Ý	O	A	A	D	A	V	R
C	E	T	E	Ľ	Z	C	V	M	I	L	S	Í
É	S	T	A	N	Á	A	O	A	R	Ú	T	N
R	F	U	V	S	K	M	C	M	Ž	O	R	A
A	T	L	I	A	O	D	T	B	A	E	Á	Z
A	S	B	R	A	N	K	O	L	O	V	N	E
N	S	K	O	Ž	L	T	Á	Ľ	A	L	I	A

3. Napíšte názov a autora tejto básne:

_____

Viem jedno hniezdo.
Rád ho mám.
V ňom ako v Božej sieti
je mnoho otcov, mnoho mám
a mnoho, mnoho detí.

To hniezdo uvil Stvoriteľ.
A sám aj určil, komu,
koho tam pozve prebývať
do človečieho domu.

Viem jedno hniezdo.
Rád ho mám.
Hreje ma dňom i nocou,
vystlané mäkkou vravou mám
a mozoľami otcov.

Môj dobrý Bože,
zhliadni naň.
Stráž nám ho neustále.
A aspoň ty ho, Veľký chráň
keď si ho stvoril malé.

4. Dokončite tieto slovenské príslovia a porekadlá:

Kto druhému jamu kope _____

Ako sa do hory volá _____

Bez práce _____

Čo môžeš urobiť dnes _____

5. Na obrázku je kláštor, ktorý vznikol začiatkom 14. storočia, pričom svoj terajší názov dostal až neskôr podľa farby strechy. Jeho existencia je spojená s dvoma mníšskymi rádmi kartuziánmi a kamaldulmi. Medzi známych rehoľníkov tu pôsobiacich patrí mních Cyprián, ktorý zostavil herbár s takmer 300 vylisovanými rastlinami z oblasti Pienin a Belianskych Tatier, ku ktorým sú pripojené opisy v štyroch jazykoch, či tvorca prvého latinsko-slovenského slovníka Romuald

Hadbavný. O vysokej vzdelanosti i národnom duchu prebývajúcom v kláštore svedčí aj to, že práve tu vznikol prvý preklad Svätého písma do slovenského jazyka, a to ešte pred prvými dielami bernolákovcov či štúrovcov. Kláštor zanikol po nariadení cisára Jozefa II. z roku 1782 o zrušení niektorých reholí, medzi inými aj kamaldulov. Viete jeho pôvodný i terajší názov?

Stránku pripravila Milica Majeriková

STOPAMI SLOVENSKA PO KRAKOVE

Do Krakova, ktorý vznikol na pradávnej križovatke ciest, zaviedol osud ľudí z mnohých krajín. Taktiež obyvatelia Slovenska tu zanechali svoje stopy, po ktorých sme sa vydali v sobotu 19. februára 2011.

Slovensko je od Krakova vzdialené vzdušnou čiarou len 40-50 km na juh. Za jasného počasia pri dokonalej viditeľnosti je možné uvidieť z Wawelu štíty Belianskych Tatier i Babiu horu.

Korunovačná katedrála poľských kráľov a kráľovien na Waweli je aj miestom ich večného odpočinku. Najkrajšia kaplnka korunovačnej katedrály na Waweli je pomenovaná po kráľovi Žigmundovi I. Jagelonskom, ktorý ju dal vybudovať nad hrobom Barbory Zápoľskej, ktorá bola dcérou uhorského šľachtica Štefana Zápoľského, pána Trenčianskeho a Spišského hradu. Barbora sa narodila pravdepodobne v Trenčíne a v roku 1512 ju vydali za poľského kráľa.

V katedrále sú uložené relikvie kráľovnej sv. Hedvigy, dcéry uhorského a poľského kráľa Ľudovíta z Anjou. Kráľ sa rozhodol zaistiť pre svoju dcéru poľský trón tak, že udelil poľskej šľachte veľké výsady – privilégiá a to na stretnutí v Košiciach na Slovensku. Listina, ktorá tam bola v roku 1370 spísaná, nesie názov „košické privilégium" a dodnes je jedným z najdôležitejších historických dokumentov Poľského kráľovstva.

Na oltári s relikviami sv. Hedvigy nájdeme aj strmeň, ktorý ako symbol víťazstva nad Turkami pri Viedni v roku 1683 poslal do Krakova kráľ Ján III. Sobieski. V kráľovskom zámku zas môžeme vidieť zástavu tureckého vojska, ktorú kráľ získal vo víťaznej bitke pri Parkáni, dnešnom Štúrove.

Pred prvou svetovou vojnou sa Krakov nachádzal v Rakúsko-Uhorsku. Pamiatkou na tieto časy sú nie len vojenské opevnenia Wawela, ale aj fajky „štiavničky", ktoré sa tu našli po vojakoch. Tieto svojrázne fajky sa vyrábali v Banskej Štiavnici a Banskej Belej na Slovensku, kde na prelome deväťnásteho a dvadsiateho storočia pracovalo okolo 20 fajkárskych dielní, ktorých výrobky boli vychýrené po celej monarchii. Počas prvej svetovej vojny na haličskú frontu rukovali tiež mládenci zo Slovenska a na jeseň 1914 pred ruskými vojskami Krakov bránili aj vojaci 71. trenčianskeho pluku.

Zostúpme na Hlavné námestie – Rynek, historické srdce mesta, ktoré od štrnásteho storočia patrilo k najvýznamnejším strediskám obchodu a remesla v Európe. Živé obchodné vzťahy udržiaval Krakov aj so slovenskými mestami. Už v štrnástom storočí boli podpísané dve obchodné zmluvy s Košicami.

Dominantou Rynku je kostol Nanebovzatia Panny Márie, nazývaný ľudovo Mariánsky kostol. Dva zo štyroch zvonov tohto kostola: Misional a Tenebrat odlial pred rokom 1390 zvonolejár Jan Weygen zo Spišskej Novej Vsi, nástupca majstra Konrada Gaala.

Podnikanie s meďou, ktorá sa do Krakova privážala z baní na Slovensku, priviedlo zo Spiša do Krakova Jána Turzu, syna levočského mešťana. Krakovský mešťan Turzo založil v roku 1469 v neďalekej Mogile (dnes súčasť Krakova) hutu, v ktorej sa „čistila" od striebra tzv. čierna meď, čím získavala lepšie spracovateľské vlastnosti, čo zvyšovalo jej hodnotu. Pričom s meďou nielen obchodoval, ale súčasne aj investoval do technického rozvoja baní a hút na Slovensku. Keď sa v roku 1477 stal hlavou mesta, do Krakova prišiel majster Weit Stoss a začal vyrezávať oltár v Mariánskom kostole. Rezbárske, tesárske i zlatnícke práce na oltári trvali dvanásť rokov a v mene mesta na ne dohliadal Ján Turzo.

Putovanie po stopách Slovenska v Krakove sme zakončili tak povediac v súčasnosti, pri kostole Svätého Kríža, v ktorom sa už niekoľko rokov jedenkrát za mesiac odbavujú slovenské sv. omše. A neďaleko sa nachádza Generálny konzulát Slovenskej republiky.

Počas dvojhodinovej prechádzky mesta sme mohli navštíviť len niekoľko snáď najvýznamnejších miest spätých s našou krajinou. Prehliadka sa konala pri príležitosti Svetového dňa sprievodcov cestovného ruchu, kedy sprievodcovia už tradične organizujú z vlastnej iniciatívy prehliadky miest.

Róbert Schmidt, sprievodca po Krakove Foto: Filip Ostrowski

FAŠIANGY-OSTATKI 2011

Lýdia Milaniaková

Katarína Kačmarčíková

Jakub Zlahoda

Monika Radecká

Detská ľudová kapela z Podvlka

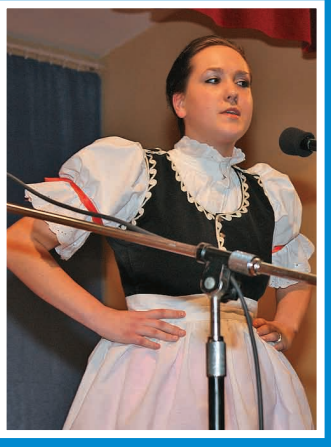
Alicja Krzysiaczeková

Eduard Prilinský

Zdalo by sa, že len nedávno sa skončili vlaňajšie fašiangy a už je tu čas, aby sme zhodnotili aktuálny ročník tohto krajanského podujatia. Verte, či nie, ale máme za sebou už jeho 15. ročník! Vráťme sa však o niekoľko rokov späť.

V kalendári sa píše dátum 5. február 1994. V Krempachoch majú všetci krajania veľký dôvod pre radosť. Akoby aj nie, veď práve tu sa organizuje prvý ročník fašiangov. Zásluhu na tom majú aktívni krajania z Krempách a Spolok Slovákov v Poľsku. Z archívneho výtlačku časopisu Život sa dozvedáme, že generálny tajomník Spolku Ľudomír Molitoris v tento deň predstúpil pred publikum novovzniknutého podujatia a s neskrývanou radosťou povedal: ***- Je to prvé podujatie tohto druhu, ktoré organizuje naša Spoločnosť. Chceli sme zistiť, ako naň ľudia zareagujú. Ak sa osvedčí, budeme ho organizovať pravidelne.***

Ako vidieť, jeho slová padli v Krempachoch na úrodnú pôdu. Od roku 1994 sú krempašské fašiangy neodmysliteľnou súčasťou krajanského kultúrneho diania. Mnohým ľuďom z blízkeho i ďalekého okolia sa toto podujatie naozaj zapáčilo a tešia sa z neho predovšetkým krajania, pre ktorých vždy bolo a dodnes aj je vynikajúcou príležitosťou stretnúť sa, zaspievať si a dobre sa zabaviť.

Tohtoročné Fašiangy - Ostatki sa konali 19. - 20. februára, ako inak, v Kultúrnom dome v Krempachoch. Podujatie organizačne pripravil Spolok Slovákov v Poľsku s nezištnou pomocou členov MS SSP v Krempachoch a finančnou podporou MSWiA PR. V priebehu dvoch dní sa na javisku vystriedali speváci, hudobníci a tanečníci zo Spiša a Oravy. Program svojím vystúpením obohatili aj folkloristi hosťujúceho súboru zo Slovenska – Jánošík Senior zo Svitu. Podujatím nás sprevádzala sympatická moderátorská dvojica: Jakub Surma a Izabela Dluhá z Krempách.

Medzi divákmi nechýbali: generálny konzul SR v Krakove Marek Lisánsky, čestný podpredseda Spolku Ján Molitoris, čestný predseda OV SSP na Spiši František Kurnát, podpredsedovia Spolku Dominik Surma a František Harkabuz, gen. tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris, predsedovia OV SSP na Orave a Spiši - Genovéva Prilinská a František Mlynarčík, bývalý predseda MS SSP v Krempachoch Ján Petrášek a súčasná predsedníčka Monika Pacigová, poslankyňa gminej rady v Novom Targu Anna Krištofeková, poslanec Okresnej samosprávy v No-

Príhovor Jána Petráška

vom Targu Mirosław Kaczmarczyk, miestny farár Jan Wróbel, riaditeľka Kultúrneho domu Mária Krištofeková, riaditeľ gymnázia v Krempachoch Wojciech Sołtys, riaditeľka ZŠ v Krempachoch Lidia Kamońová, nechýbal ani redakčný kolektív časopisu Život a mnohí ďalší.

Aké by to boli fašiangy bez poroty? V tomto roku podujatie v úlohe poroty sledovali: Mária Kačmarčíková, Dorota Mošová a Marián Smondek. Treba priznať, že táto trojica nemala ľahkú úlohu, veď tento rok bolo súťažiacich skutočne neúrekom.

Ešte predtým, ako zazneli prvé tóny huslí, predstúpil pred publikum gen. tajomník ÚV SSP Ľ. Molitoris spolu s predsedníčkou MS SSP v Krempachoch M. Pacigovou, aby osobne poďakovali bývalému predsedovi krempašskej miestnej skupiny Jánovi Petráškovi za podporu krajanského hnutia a dvadsaťdvaročnú obetavú prácu. Na znak vďaky mu odovzdali pamätnú vázu a diplom. J. Petrášek s neskrývaným dojatím povedal: ***- Ďakujem všetkým a rád by som povedal, že roky, ktoré som strávil v úlohe predsedu, boli naozaj pekné. No tak, ako všetko má svoj začiatok, tak všetko má aj svoj koniec. Nastal čas, aby ma vystriedal niekto mladší.*** Po týchto slovách sa začala prehliadka spevákov, inštrumentalistov a ľudových kapiel. Všetci v hľadisku sa započúvali do prvých rezkých piesní.

Vystúpenia inštrumentalistov a spevákov

Ako prvá vystúpila spevácka skupina, ktorú tvorili dievčence z Novej Belej: Eva Bendiková, Natália Gavendová, Kinga Dluhá a Júlia Kurnátová. V ich podaní sme si vypočuli pieseň ***Tancuj, tancuj, vykrúcaj*** a ***V Novej Belej je široké pole***. Spišiačky vystriedali Oravci - heligonkári z Harkabúza pod vedením Františka Harkabuza, ktorí nám zahrali niekoľko pekných oravských melódií. Ďalej sa nám opäť predstavili Novobeľanky: Monika Braviaková, Marcelina Hovaniecová a Evelína Lojeková s piesňami ***Včera mi svietilo slniečko*** a ***A ja taka dzivečka***. Nasledovala ľudová kapela z Jurgova pod vedením Magdalény Zapletalovej a neskôr nám na akordeóne zahral a zaspieval Michal Król z Kacvína. Spomedzi ďalších sólistov publikum svojím spevom zaujala mnohým už dobre známa Evka Bendiková. Tentoraz sa prezentovala piesňami: ***A dze idzeš Helenko?*** a ***Na belianskom moste***. Niektorí krajania si s ňou veru aj zaspievali. Ani ďalšia odvážna sólistka Lýdia Milaniaková z Nedece sa nenechala zahanbiť. Jabĺčko, ktoré si so sebou priniesla na pódium, nám napovedalo, o čom bude pieseň, ktorú zaspieva. A veru sme sa nemýlili! V jej podaní zaznelo: ***Červené jabĺčko*** a ***Po nábreží koník beží***. Obidve dievčatá vystriedala o niečo staršia interpretka, ktorou bola 22-ročná Małgorzata Zapletalová z Jurgova. Na husliach nám zahrala pásmo spišských melódií.

Program bol teda skutočne bohatý a ako to už býva, vystúpenie niektorých účinkujúcich bolo na vysokej úrovni, no našli sa aj takí, ktorým to šlo trošku horšie. Tak, či onak, každý si za svoju snahu a odvahu predstúpiť pred obrovské publikum, zaslúži pochvalu. A čo sa dialo ďalej? Piesňam a melódiám nebolo konca-kraja. Kto by počítal, dospel by až k číslu 31. Presne toľko bolo vstupov súťažiacich na javisko.

Bezpochyby, všetkým sa zapáčilo vystúpenie jedného z najstarších sólistov. Bol ním Ján Paciga z Kacvína. Tento sedemdesiatnik svojou hrou na husliach tromfol nejedného spomedzi mladých krajanov. Dôvod bol jednoduchý - nechýbal mu totiž úsmev na tvári a viditeľná chuť do hrania. Radosť, s akou nám zahral niekoľko veselých spišských melódií, sa preniesla aj na publikum. O zábavu sa postarali aj členovia FS Zelený javor, ktorí svojím vtipným záverečným programom zabavili predovšetkým mladšiu časť publika, ale aj tí starší sa od srdca zasmiali.

To však nebolo všetko, pretože nastal čas aj pre vystúpenie hosťujúceho súboru zo Slovenska. FS Jánošík Senior zo Svitu na záver uviedol tance z rozličných regiónov Slovenska.

Nedeľa patrila folklóru

Ako býva zvykom, prvý vstup na javisko patrí v nedeľu hosťom zo Slovenska. Výnimkou neboli ani tohtoročné fašiangy. Opäť sa nám predstavil FS Jánošík Senior zo Svitu. Odrazu rozveselil divákov pestrofarebnou paletou rómskych piesní a tancov a tiež pásmom tradičných tancov z východného Slovenska. Členovia tohto súboru z krajanského podujatia neodišli naprázdno, ale odniesli si so sebou pamätný diplom a vázu, ktorú im podaroval gen. tajomník ÚV SSP Ľ. Molitoris.

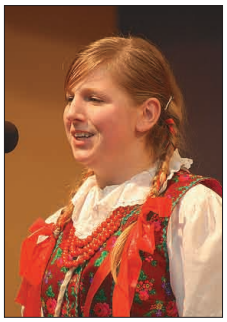

Sestry Jarominové z Oravky

Potom pódium patrilo najmladšej účastníčke podujatia - štvorročnej Tatianke Bryjovej z Podvlka. To, že je Oravkou, ako sa patrí, potvrdila v piesni ***Na Orave dobre, na Orave zdravo.*** Ako jedna z mála účinkujúcich poďakovala publiku za pozornosť, ktorú jej venovalo. Po jej vystúpení pódium patrilo Eduardovi Prilinskému. Rozosmial všetkých historkou o tom, aké je niekedy ťažké narodiť sa ako dvojča. Oravci boli na svoje vystúpenie starostlivo pripravení, čo potvrdilo aj nasledujúce trio, ktoré tvorili súrodenci Pavlákovci z Hornej Zubrice - zaspievali nám niekoľko pesničiek v ľúbozvučnej slovenčine a všetkých presvedčili, že im to spolu veľmi dobre ladí. Patrí im veľká pochvala za vynikajúcu úroveň slovenčiny. Treba pritom poznamenať, že len najstaršia zo súrodencov - Marcelína sa učí slovenčinu v škole, mladší súrodenci sa ju usilovne učia doma.

Súrodencov vystriedal DFS Malí tanečníci z Krempách pod vedením Márie Wnękovej. Zatancovali nám niekoľko tancov z oblasti Spiša, Maďarska i Horehronia. Po nich javisko patrilo FS Spiš pod vedením Jozefa Majerčáka. Novobeľania nám predviedli obradový zvyk čepčenia nevesty na belianskej svadbe. Popritom si aj rezko zatancovali a zaspievali slovenské a spišské piesne. K prezentujúcim sa folklórnym súborom patril aj FS Honaj z Durštína, ktorý vedie Mária Wnęková. Durštínčania nám nielen zaspievali, ale aj zatancovali čardáš, polku a niekoľko spišských tancov. Nechýbali však ani Javorinky z Krempách ktoré sa predviedli pásmom tancov zo Spiša i Horehronia. O chvíľu už javisko opäť patrilo krajanom z Oravy. Postupne sa nám predstavili dievčatá z Oravky a Jablonky s peknými slovenskými i oravskými piesňami a vypočuli sme si tiež ľudovú rozprávačku Veroniku Stašiakovú z Oravky. V podaní ľudovej kapely Krištofa Pieronka z Podvlka zazneli

Ľudová kapela z Kacvína

Dievčence z Novej Belej

Rezké melódie v podaní Jurgovčanov

Veronika Petrášková za FS Javorinky

Eva Chalupková a Magdalena Dluhá

Tatiana Bryjová

Mária Jancová

aj ďalšie oravské piesne. Diváci v publiku ocenili všetkých veľkým potleskom.

Tak, ako minulý rok, aj počas tohtoročných fašiangov vystúpil FS Čardáše z Čiernej Hory pod vedením Mariana Kiklu. Krempašania obrovským potleskom opätovne privítali domáci súbor Zelený javor. Po vystúpení Krempašanov moderátori podujatia ohlásili prestávku pred záverečným vyhlásením výsledkov tohtoročných Fašiangov - Ostatkov.

Vyhodnotenie súťaže

Pred očakávaným odovzdávaním cien a vyhlásením mien odmenených súťažiacich predstúpil pred publikum tajomník redakcie časopisu Život M. Smondek, ktorý v mene členov poroty vyslovil niekoľko poznámok na margo súťažiacich spevákov, inštrumentalistov i folklórnych súborov. Vysvetlil o.i., že porota sa rozhodla neudeliť v jednotlivých súťažných kategóriách prvé tri miesta, ako to bolo po iné roky, pretože chcela odmeniť každého. Následne nechýbali slová zaslúženej pochvaly, no ani kritiky. Nielen potlesk zo strany publika a pekné ceny sú pre súťažiacich motiváciou do nasledujúcich ročníkov tohto podujatia, ale aj slová kritiky dokážu ľudí zmotivovať k lepším výsledkom.

Ako veľké pozitívum hodnotila porota kroje, v ktorých sa súťažiaci prezentovali. Ako povedal M. Smondek, kroje boli pekné, vyžehlené a celkový estetický dojem bol oveľa lepší, než v predchádzajúcich ročníkoch. Vyjadril sa tiež k otázke výberu a prezentácii slovenských piesní. V tomto prípade porota neváhala oceniť predovšetkým Oravcov - či už šlo o súrodencov Pavlákovcov z Hornej Zubrice, či o malú Tatianku Bryjovú z Podvlka, skrátka, z úst Oravcov zaznela presne taká slovenčina, ako sa na krajanské podujatie patrí. Nechýbala ani jedna veľká rada na záver, a síce, že úsmev na scéne je základ. Nielen členovia poroty, ale aj diváci v hľadisku si iste všimli, že mnohí zo súťažiacich pôsobili na javisku trošku smutnejšie a chýbal im aspoň malý úsmev na tvári. Isteže, dôvodom mohla byť tréma i strach, veď predstúpiť pred široké publikum si vyžaduje istú dávku odvahy. No treba si uvedomiť, že netreba všetko brať príliš vážne a ako povedal M. Smondek: ***- Ak sa pomýlite, usmievajte sa ešte viac! Uvidíte, že diváci v hľadisku to ocenia.***

Po týchto slovách už nič nebránilo tomu, aby si jednotliví súťažiaci i vedúci folklórnych súborov prišli na pódium prevziať pamätné diplomy a vázy z rúk gen. konzula SR v Krakove M. Lisánskeho, gen. tajomníka ÚV SSP Ľ. Molitorisa a členov poroty. Deti a mládež odmenili peknými vecnými cenami, takže nikto neodišiel domov naprázdno.

Zlatým klincom bolo záverečné vystúpenie Serafína Ganobčíka z Oravského Veselého, ktorý nás presvedčil, že na heligónke sa dá zahrať aj kankán. Týmito poslednými tónmi boli tohtoročné fašiangy uzavreté.

Ďakujeme všetkým, ktorí si dali námahu a predviedli sa publiku niečím zaujímavým, vedúcim súborov patrí veľká vďaka za ich obetavú a motivujúcu prácu a vari najväčšie poďakovanie si zaslúžia krajania z Krempách, veď nebyť ich, možno by nebolo ani toto podujatie.

Veríme, že o rok sa opäť stretneme v Krempachoch a že za ten čas si účinkujúci vezmú k srdcu niektoré rady zo strany poroty a možno sa dovtedy naučia nejaké nové slovenské pesničky. Pamätajme, že Fašiangy – Ostatki sú slovenským podujatím, a preto by slovenské piesne nemali chýbať v žiadnom zo vstupov účinkujúcich.

Folklórny súbor Jánošík Senior zo Svitu

Folklórny súbor Jánošík zo Slovenska je našim krajanom už dobre známy. Tento umelecký súbor má za sebou dlhoročnú tradíciu - ako som sa dozvedela, v tomto roku oslávi svoje 55. narodeniny. Momentálne v ňom pôsobí 15 tanečníc, 10 tanečníkov, 10 muzikantov a 5 speváčok.

Súbor vznikol v roku 1956 v malom podtatranskom priemyselnom mestečku - Svit. Jeho prví členovia s radosťou zbierali, spracovávali a interpretovali zvyky, piesne a tance z rôznych oblastí Slovenska. Stretávali sa dobrovoľne, s cieľom niečo sa naučiť, niekde patriť a naplno žiť. Ako tvrdia jeho stáli členovia, aj dnes sa stretávajú dobrovoľne a z tých istých dôvodov, len podstatne viac si uvedomujú, čo je to ľudová tradícia a aké dôležité je byť jej nositeľom.

Od vzniku súboru sa v ňom vystriedalo mnoho mladých členov, ktorí po skončení svojej aktívnej folklórnej činnosti stále cítili istú príslušnosť k FS Jánošík a aj naďalej sa chceli nejakým spôsobom realizovať a súbor podporovať. Preto sa vo februári 2007 pri pohári dobrého vínka rozhodli, že sa budú schádzať a spomínať na staré časy, spisovať texty piesní a scénok. Tak vlastne vznikol FS Jánošík Senior. Počet jeho členov sa rozšíril na 8 tanečných párov, ku ktorým sa pridalo aj niekoľko nováčikov. Obnovili pôvodné, úspešné tance a vystúpenia ako boli Liptovský verbung, Zemplínsku mladosť, Goralský tanec a Cigánsky tanec.

Mária Wnęková so svojimi dcérami

Prvé vystúpenia nenechali na seba dlho čakať. 15. júna 2007 sa objavili na Zamagurských folklórnych slávnostiach a v lete 2008 vystupovali v Českej republike.

Vo svojom repertoári majú „jánošíkovci" - lebo tak sami seba nazývajú - scénky z Liptova, Zemplína, Horehronia i Pohronia, nechýbajú ani rezké tance a piesne z regiónov Spiš, Šariš, Zamagurie a Trenčín. Svojím prejavom sa aj naďalej snažia šíriť a uchovávať také ľudové tradície ako sú Fašiangy, Veľká noc, Ohrávanie mája, Vianoce, Páračky, či rozličné svadobné obrady. Pri tvorbe programu spolupracujú prevažne s externými choreografmi a hudobnými skladateľmi. Organizačným vedúcim je Slavomír Bednarčík, vedúcim tanečnej zložky je Igor Hulín a Dalibor Králik.

Ako mi pred odchodom na Slovensko potvrdili mládenci tohto súboru, účinkovanie na krempašských fašiangoch bolo pre nich vynikajúcou príležitosťou zviditeľniť sa, zabaviť sa a obohatiť program tradičného krajanského podujatia.

Lýdia Ostrowská Foto: L. Ostrowska, M. Majeriková, F. Paciga

Spoločná fotografia v klubovni

Divákov bolo neúrekom

Spravodlivá porota

Pamätná váza pre hosťujúci súbor

FS Jánošík Senior zo Svitu

NA SLOVENČINE V LÝCEU V JABLONKE

Slovenčina v jablonskom lýceu je pre všetkých samozrejmosťou, veď lýceum bolo otvorené ako škola so slovenským vyučovacím jazykom. V posledných rokoch sa tiež zvýšil počet študentov, ktorí chodia na slovenský jazyk. Tento trend je potešujúci, vzhľadom na fakt, že ešte pred niekoľkými rokmi bolo v skupinke len niekoľko študentov, niekedy len traja či štyria a teraz je v skupinke tretiakov 19 študentov, medzi druhákmi sa na slovenčinu prihlásilo 20 študentov a spomedzi prvákov sa na slovenčinu zapísalo 14 študentov. Pozitívny vplyv má nepochybne to, že už niekoľko rokov sa na slovenčinu môžu zapísať všetci, a nie ako to bolo predtým, že len študenti z jednej triedy, ktorá mala slovenčinu vo svojom edukačnom programe ako voliteľný predmet. Teraz si ju ako voliteľný predmet spomedzi jazykov môžu vybrať všetci študenti. Keďže pani učiteľka Anna Lenczowska je na zdravotnej dovolenke, na hodinách slovenčiny ju zastupuje Małgorzata Zbelová z Chyžného.

Ako som sa od novej pani učiteľky dozvedel, slovenčinu sa učila už na základnej škole v Chyžnom a neskôr aj v jablonskom lýceu, a teraz je piatačkou slovakistiky na Jagelovskej univerzite v Krakove. Ale vráťme sa k študentom.

Prvú hodinu som strávil medzi tretiakmi. Keď ma uvideli, potešili sa, že nebude sľúbená písomka. Osud im však veľa radosti nedoprial. Hneď, ako vošli do triedy, im pani učiteľka kázala vytiahnuť papiere a nádeje sa rozplynuli. Písomka sa týkala poslednej témy, ktorú preberali, teda cestovania vlakom. A tak museli vysvetľovať a prekladať, čo znamená železničná stanica, osobný vlak, rýchlik a pod. Pre mňa by to síce asi ťažké nebolo, ale keď som sa pozrel na tváre niektorých študentov, spomenul som si ako som sa kedysi s podobnou slovnou zásobou trápil na angličtine a nemčine. Po desiatich minútach bolo po písomke, ale niektorým nešťastné výrazy z tvári nezmizli do konca hodiny. Ale hodina pokračovala ďalej. V rámci témy sme sa preniesli na Slovensko, a prebrali sme možnosti trávenia dovolenky a prehliadky najkrajších miest Slovenska. Začali sme na východe Spišským hradom a Levočou, ale neobišli sme ani kúpalisko v Poprade, Tatry, Slovenský raj, banské mestá stredného Slovenska a nakoniec sme putovanie zakončili v Nitre. Po prečítaní textu museli študenti urobiť niekoľko cvičení spojených s textom - spájanie výrazov a viet so sebou logicky spojených, doplňovanie viet z textu a pod. Práca im šla celkom dobre, a mám dokonca dojem, že to urobili všetci bezchybne. Nakoniec sme sa dopracovali k cvičeniu, kde boli zhrnuté poznatky o Slovensku. Téma spoznávania Slovenska je nepochybne najčastejšou témou na slovenčine, preto malý test o vedomostiach o Slovensku prišiel vhod. Ale aj s ním si tretiaci hravo poradili. Jediné, čo im robilo problém, bola otázka, čo je to Gemer. Nuž ale pri odpovedi na ňu treba načrieť trošku do histórie Uhorska a jeho územnosprávneho členenia.

Ďalšia hodina bola o päť minút. Kratučká prestávka a ťažký osud tretiakov postihol aj druhákov. Prvých desať minút bola písomka. A nie

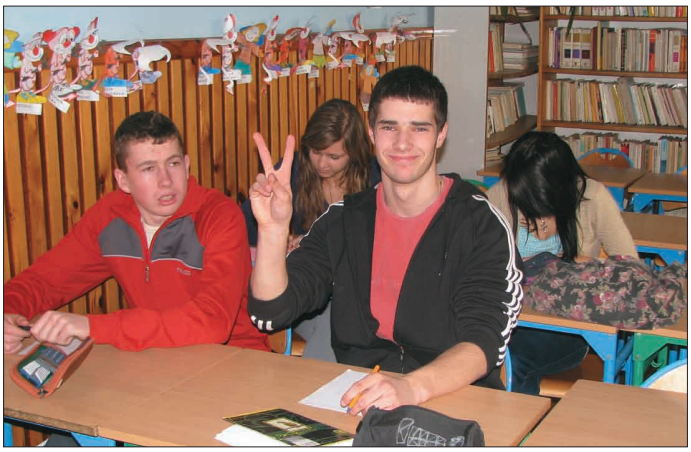

Druháci pred písomkou

Prváci už písomku mali

taká ľahká ako u tretiakov. Veď tretiaci mali len slovnú zásobu a druháci sa museli natrápiť so skloňovaním, vzormi a pod. A ešte k tomu zopár chytákov. Dúfam, že ju aspoň zopár študentov napísalo na jednotku – teda tú slovenskú jednotku, lebo nad niektorými správnymi odpoveďami som musel porozmýšľať aj ja. Desať minút prehrmelo a prvotná radosť z môjho príchodu utiekla z tvári do neznáma. Aj keď na Slovensku boli už hádam všetci, príležitosť stretnúť sa s lekárom všetci našťastie nevyužili. Ale aby vedeli, ako to na Slovensku u lekára vyzerá, venovali sa téme Návšteva u lekára. Z knihy sa rýchlo dozvedeli, že slovenské zdravotníctvo sa od toho poľského príliš nelíši a tvrdohlaví lekári sú všade. Opäť práca s textom, vyhľadávanie neznámych výrazov a následné cvičenia spojené s textom – odpovedanie na otázky, určovanie, ktorá veta je pravdivá a ktorá nie je a pod. Aj druháci si s cvičeniami hravo poradili a nenechali sa zahanbiť. A opäť bol zvonček a následne dlhá prestávka.

Pani učiteľka M. Zbelová

Po nej sa do triedy dohrnuli prváci. Tých som poznal najmenej, keďže sme sa videli len raz a to na výlete na Slovensko. Tí už mali našťastie pohromu v podobe písomky za sebou a tak ich čakala tá druhá – teda známky. Nakoniec to však také strašné nebolo a tak sa prváci usmievali celú hodinu. Prváci sa zaoberali už dlhší čas stavbou ľudského tela a tak už vedeli presne opísať tvár, ruku, nohu, prsty atď. A pokračovali v poznávaní ľudského tela ďalej. Musím povedať, že im to šlo celkom dobre a čo ma najviac prekvapilo, prváci mali výbornú výslovnosť. Pekne zmäkčovali de, te, ne, le a tak nehovorili v Poľsku veľmi dobre známym tvrdým bratislavským nárečím. Nakoniec sme sa porozprávali o výlete na Slovensko. Keďže boli na Slovensku len raz, veria, že sa tam ešte vyberú a spoznajú aj ďalšie pekné kúty našej krajiny. Veď svoje kultúrne a prírodné bohatstvo hodné poznania má nielen západné, ale i stredné a východné Slovensko.

Tri hodiny slovenčiny ubehli veľmi rýchlo. Mal som možnosť opäť sa stretnúť s tretiakmi a druhákmi a o čosi lepšie poznať prvákov. Mnohým z nich sa slovenčina zapáčila a tak sa ju poctivo učia a vidieť, že ju čoraz lepšie aj ovládajú. S tretiakmi by sa dalo už aj pekne porozprávať, druháci sa trošku boja a tak odpovedajú najčastejšie áno alebo nie a prváci sa zatiaľ len usmievajú, ale po šibalských úsmevoch vidieť, že rozumieť už rozumejú. Nuž prajem všetkým veľa úspechov v ďalšom štúdiu a maturantom veľa šťastia pri skúške dospelosti.

Marián Smondek

Tretiaci, ako to bolo s tým cestovaním?

S LÁSKOU A POCHOPENÍM

Ktosi kedysi povedal, že láska je ako krehká rastlinka, ktorú treba neustále pestovať, lebo inak zvädne. Nestačí ju však polievať iba na začiatku a neskôr ju nechať samú sebe. Podobne je v manželstve, nestačí sa snažiť len na začiatku spoločného putovania, ale treba vynakladať úsilie po čas celého spoločného života, aby láska rástla a zveľaďovala sa. A či sa to podarilo, môžeme hodnotiť napríklad po 50 rokoch manželstva.

Takéhoto krásneho jubilea sa 17. januára t.r. dožili manželia Andrej a Mária Žigmundovci, ktorých sme pri tejto príležitosti v Krempachoch navštívili a spoločne sme začali hodnotiť, ako sa im tých spoločných 50 rokov darilo a čo im osud nadelil.

Andrej sa narodil 17. júla 1938 v slovenskej uvedomelej rodine Františka a Alžbety, rod. Grigušovej. Bol najstarším synom. Má troch mladších súrodencov: bratov Valenta i Jána a sestru Máriu. Všetci bývajú v rodnej obci. Základnú školu so slovenským vyučovacím jazykom, ktorá trvala šesť rokov, navštevoval v Krempachoch. Neskôr Andrej absolvoval večernú dvojročnú školu, aby získal úplné základné vzdelanie. Jeho rodičia mali gazdovstvo a aj on voľky-nevoľky na ňom pomáhal. Ako trinásťročný musel nahradiť vo všetkých gazdovských prácach otca, ktorý si zlomil nohu. Zrazu bolo treba orať, kosiť, ísť do lesa doviesť drevo domov na zimu a tým pádom sa stal zodpovedným a staral sa o rodinu. V roku 1958 odišiel na vojenčinu, ktorá trvala vtedy dva roky. Po návrate v roku 1960 sa začali tie najkrajšie roky pre Andreja - mladosť a láska.

Mária sa narodila 31. augusta 1940 v rodine Valenta a Filomeny Kozubovcov. Podobne, ako jej manžel, pochádza zo slovenskej rodiny. Máriin otec zomrel, keď mala trinásť rokov. Zostali po ňom štyri sirôtky, pretože Mária má ešte dve sestry – Irenu i Máriu a brata Jána, ktorý už, žiaľ, zomrel. Jej matka sa druhykrát vydala a tak má Mária ešte nevlastného brata Františka a sestru Annu. Avšak ani po druhýkrát k nim osud nebol láskavý. Po piatich rokoch manželstva zomrel aj druhý manžel. Preto matka vycestovala do Spojených štátov amerických spolu s deťmi. Mária už vtedy mala vlastnú rodinu. Jednako kontakt udržiavali.

Keďže obaja jubilanti pochádzajú zo slovenských rodín, vždy sa živo zaujímali o krajanské dianie a s radosťou čítajú Život. Slovenské povedomie odovzdali aj svojim deťom a vnukom.

Osud spojil Máriu a Andreja pred 50 rokmi a oni sa snažili stáť po celý ten čas vedľa seba a podporovať sa. Počas spoločnej cesty si manželia postavili dom a spoločne vychovali šesť detí: Valenta, Máriu, Františka, Andreja, Annu a Miroslava a na koniec sa dožili 21 vnukov a 7 pravnukov. Ako hovoria, snažili sa mať pre seba pochopenie i v tých dobrých i ťažkých chvíľach, v zdraví a v chorobe. Vždy sa delili radosťami, ale i starosťami. Najdôležitejšie je pre nich šťastie celej rodiny. Preto polstoročie spoločného života oslávili v rodinnom kruhu.

Do ďalších spoločných dní našim zlatým jubilantom teda prajeme veľa zdravia, rodinnej pohody a božieho požehnania.

Dorota Mošová

Farnosť Kacvín roku 1832 (4)

Farár nevykonáva žiadne regálne právo

Farár má právo slobodného rúbania dreva neobmedzené počtom siah, voľne zbierať stromy ležiace na zemi v obecných lesoch Kacvína a to nielen od nepamäti, ale aj pri súpise kráľovstva 10. augusta 1802 bolo toto právo potvrdené a znovu priznané. Aj stavebné drevo potrebné na opravu farských budov, keď oň požiadal milostivé panstvo, necítil ťažkosť. Má právo pásť dobytok na území panstva.

Kacvínska fara má zložený kapitál, uložený ako depozit fundačných omší na úžitok farára, čo sa spomína v hl. III, 4, 2.; všetko je uložené u rodiny slobodných barónov rodiny Horvát z Plavča na 6 percentný úrok a to:

a) 3. marca 1764	200 zl
b) 21. januára 1752	200
c) 1. marca 1797	200
d) 6. januára 1750	200
e) 1. júla 1797	144
f) 1. júla 1797	100
g) 16. júla 1759	100
h) 1. júla 1805	75, 45 ½
i) 1. júla 1807	50, 45 ½
k) 1. júla 1807	50, 45 ½
l) 31. decembra 1820	200
m) 5. novembra 1826	100
n) 20. októbra 1827	100

Toto dáva spolu 6 % úrok 139 zl 16 gr, od čoho treba odpočítať
1. z kapitálu pod písmenom e) dostane učiteľ 1 zl,
2. z kapitálu pod písmenom m) učiteľovi a kostolu patrí 10 zl
A tak zo 139 zl a 16 gr odpočítajúc 11 zl, zostáva 128 zl 16 gr.

Tento kapitál u rodiny Horvát z Plavča je bezpečný. Potvrdenky sa nachádzajú v pokladnici kostola, je postarané o všetky intabulácie poisťovne Spišskej stolice .

Štólový príjem farára je:

a) od vácky rodičky a nevesty	12 gr
b) od sobáša a ohlášok	1,30 zl
c) od pohrebu dospelého	1 zl
d) od pohrebu dieťaťa	36 gr

Z verejnej dane farárovi nepatrí nič.

Príležitostné príjmy zo 4 ofier 2/3

Od spievanej omše	1 zl
Od tichej omše	30 gr
Od výročných modlitieb	1,30
Od pohrebnej kázne	3

Ku týmto trom posledným položkám sa ľud nenúti ani nepresviedča.

Farár nevie, či na nejaký príjem nezabudol

Nevedno kto a kedy určoval príjem učiteľa. Isté je, že pri zosype od každej celej sedliackej usadlosti dostáva 1 mericu pšenice, 1 mericu jačmeňa, 1 mericu ovsa a od 32 záhrad 1 mericu ovsa, od 20 ½ usadlostí a 32 záhrad spolu dostáva 20 ½ meríc pšenice, 20 ½ meríc jačmeňa, 32 ½ meríc ovsa a od každého sedliaka zo zosypu ovocia 6 gr.

Z nehnuteľností používa pozemok v intraviláne, na ktorom je škola a k nej patriace budovy: stodola, maštale, sýpka, k pozemku patria aj dve záhrady, jedna menšia na východe, druhá väčšia, kde je len trávnik, obkolesuje školu od západu; dlhý je 27 siah, na východnej strane je široký 13 siah, na západnej strane 22 siah; susedí na západe s Kacvinským potokom, na juhu sú dva kostolné domčeky, od severu je pozemok mlyna.

Druhá záhrada je v exraviláne, povedľa obecného cintorína, dlhá 30 siah, široká 3 siahy a 2 stopy; susedí na východe i na západe so záhradou obecných pastierov, od juhu je cintorín a na severe je obecná cesta do Lápš.

Tretia záhrada je v extraviláne v poli Selesgrund, dlhá 17 siah a 2 stopy, široká 17 až 18 siah a 5 stôp. Susedmi sú: od východu obecná cesta, vedúca do poľa Selesgrund, od západu roľa Grančára a Gronku, od juhu záhrada Pavelka, od severu záhrady dvoch kostolných domčekov. Úžitok všetkých troch záhrad možno odhadnúť na 2 zl.

Z milosti panstva má ešte od nepamäti jednu portálnu záhradku, od ktorej platí ročne do pokladnice panstva 6 zl 15 gr. Nemá povinnosť žiadnej roboty, od panstva dostáva drevo z kacvinských lesov; o rúbanie a dovoz sa stará sám učiteľ.

Ako kapitál školy možno uviesť 101 zl 31 gr, ktoré zložil u rodiny sl. barónov Horvát z Plavča Ján Zajonc a anonym na spievané hodinky Blahoslavenej Panny Márie 1. júla 1807 na 6 % úrok; intabulované to bolo v Levoči 6. júla 1808. Potvrdenky sú uložené v pokladni kostola. Učiteľ dostáva z toho 6 zl a 6 gr.

Z fundácie 650 zl zloženej Jakubom Cervusom na večné svetlo dostáva ročne 6 zl.

Z úrokov fundácií 144 zl na omše dostáva ročne 1 zl.

Tiež z fundácie 100 zl c.m. zloženej Matejom Majerom, haligovským administrátorom na výročnú omšu 11. marca dostáva 1 zl gr 2 a 2 zl gr 30.

Má aj nasledujúci štólový príjem:

a) od vácky rodičky a nevesty	3 gr
b) od ohlášok a sobášu s Veni sancte	18
c) od pohrebu dospelého	30
d) od pohrebu dieťaťa	18
e) od slovenskej piesne pri pohrebe	6
f) od každého pohrebného zvonenia nepresahujúceho ¼ hodiny	6

Príležitostné príjmy učiteľa sú:

a) tretina z ofier	
b) od spievanej omše	12 gr
c) od tichej omše	6 gr
d) od 4 kantácií	
e) za vyučovanie detí od každého dieťaťa týždenne 1 gr a v zime trochu (frustillum) dreva	

Spolu majú príjem:

a) odmenu 8 zl 20 den
b) za nočnú stráž ich odmeňuje obec

Odmena hrobára je príležitostná a podľa dohody. Od hrobu dospelého l zl, od hrobu dieťaťa 30 gr.

Odmena babíc závisí od rodičiek a je len príležitostná.

5. Ľud farnosti a jeho povinnosti

Ľud farnosti je poddaným zemepánovi slobodnému barónovi Ferdinandovi Horvátovi z Plavča veriacemu katolíkovi aj so svojím domom.

Zemepán je ochotný pomôcť materiálom a peniazmi pri oprave strechy miestnej školy.

Ľud je jedného jazyka, katolíckeho náboženstva, latinského obradu.

Súčet duší je	1014
Dospelí katolíci	780
Deti	224
Postihnutí	10

Nik tu nie je z miešaného manželstva

Úcta k Bohu a svätým veciam je v ľude vynikajúca, morálny charakter vo všeobecnosti je chvályhodný.

Nedele a sviatky ľud zbožne svätí, zúčastňuje sa horlivo svätej omše, kázne, litánií, vešpier, katechéz. Na veľkonočnú spoveď idú všetci a dostávajú o tom potvrdenie, spovedajú sa aj častejšie cez rok a prijímajú Najsvätejšiu Sviatosť. Zachovávajú tiež všetky cirkevné pôsty a abstinenciu, voči svojmu pastierovi sú verní a úctiví.

Zvodom cestovania nie je ľud farnosti vystavený a neznáša ani verejné pohoršenia.

Mládež farnosti v zásade je skromná, chlapci sú na chóre, dievčatá v strede kostola pred sanktuáriom, katechézky usilovne navštevujú. Verejný žalár vo farnosti nie je. V záväzkoch farárovi a učiteľovi je ľud presný.

6. Miesta vzdialené od centra farského kostola

Vzdialené samoty, ktoré by bolo vhodné pripojiť do farnosti tu nie sú.

Úprava farárovi

1. Čo sa spomína v tejto kanonickej vizitácii, ako nevykonané, bez otáľania a pod osobnou zodpovednosťou treba vykonať - a podať správu Biskupskému úradu.
2. Nesplnené povinnosti nech splní a nech to vyžaduje aj od podriadených; v prípade nedbanlivosti, nech je nekompromisný.
3. Polia a majetky kostola, fary a školy nech zachová v úplnosti a v takom používaní, v akom to popisuje. Nejaké úľavy, výmeny a pohyby s majetkom bez súhlasu Biskupského úradu sú nulitné a nech sa o ne nepokúša.

V prítomnosti podpísaných reprezentantov patronátu, delegovaných špeciálne na toto rokovanie, túto kanonickú vizitáciu vlastnou rukou podpisujeme a potvrdzujeme našou pečaťou. V Kacvíne 29. júna 1832.

Jozef Bélik v.r.
spišský biskup
L. S.

Zo strany panstva s opatrnosťou bez toho, žeby sa vnášali všeobecné a jednotlivé predpoklady vo výkone zemepanského práva

1. Proti vyjadreniu v kap. 4: ***nenachádzajú sa tu žiadne kuriálne polia***, stojí, že kedysi platilo odovzdávanie desiatku aj od klčovníc.
2. Neobmedzené rúbanie dreva spomínané tiež v tejto hlave nijako neruší právo panstva a možnosť jeho obmedzenia z dôvodu stavu lesov; pasenie sa rozumie v zmysle urbárskej regulácie.
3. Záhrady (kapusnice) nepodliehajú portálnej dani, ale kuriálna daň panstvu podľa kap. 4, § 4 zostáva nedotknutá, ako sa spresnilo pri poslednom opatrení so súhlasom panstva, ale bez večnej platnosti. Podpísaní

Karol Raiss, prefekt panstva v.r. L.S,
Pred nami ako svedkami:
František Lányi, spišský podžupan v.r. L.S.
Anton Juraj Sponer, prísažný Spišskej stolice v.r., L.S.

Predstaviteľ patronátu a zároveň aj panstva upozornil, aby sa touto vizitáciou neprejudikovali panstvu ako zbytočné povinnosti a svojim podpisom uznal len opatrnosť, že táto vizitácia práva panstva nijako neobmedzuje; opatrnosť vo veci rúbania dreva odporuje zákonnému súpisu z roku 1802 a farárovi by sa v tom nijako nemalo brániť. Spišská Kapitula 29. apríla 1833

Jozef Bélik, spišský biskup v. r. L.S

A) Zoznam kníh v majetku kacvínskej fary

1. Methodus recte gubernandi parochiam 2 zv.
2. Compendium institutionis pastoralis
3. Compendium christianae moralis philosophiae
4. Moralis philosophiae christianae de virtutibus et vitiis tractatus
5. Consilium Tridentinum
6. Disertationes succinctae peculiarium quaestionum
7. Sensa moralia et religiosa
8. Učeni mudrosti krestanskej 5 zv.
9. Prikladne a obzvlastne historie
10. Kniha nasledovani Krista Pana
11. Winaučowani o swatostech
12. Rimsky a kalolicky katechizmus
13. Semeno dobre
14. Prompta bibliotheca Lucii Ferarii 8 zv.
15. Institutiones juris ecclesiastici Xaverii Goneiner
16. Casus conscientiae Benedicti 14 ti.
17. Catechismus ad parochos ex decreto Conc. Trid.
18. Fr. Ignatii Amati Graveson opera omnia 8 zv.
19. Vindiciae canonicarum scripturarum vulgatae editionis Josephi Blanchini
20. Homo christianus seu discursus mort. R. P. Segneri
21. Eiusdem sermones 40
22. Divi Ambrosi de officiis ministrorum
23. Eruditiones tam sacrae tam profanae Gazophilatim Petri Josephi du Bonis 3 zv.
24. Catechismus ad ordinandos
25. Viator christianus
26. Sermones familiares de poenis s. Francisci Salesii
27. Sermones dominicales s.Thomae Aquinati
28. Regulae iuris canonici
29. Liber anni coelestis
30. Liber de conciliis
31. Meditatio de passione Domini
32. Liber de requisitis in confessario
33. Tractatus meditandi passionem Domini
34. Ecclesiasticae historiae breviarium

B) Nasledujúce protokoly patriace kacvínskej fare

1. Protokol súpisu duší
2. Matry pokrstených, sobášených a zomrelých od roku 1675 4 zv.
3. Matrika pokrstených, sobášených a zomrelých vojenských osôb od roku 1830
4. Matrika birmovaných od roku 1824
5. Matrika miešaných manželstiev
6. Matrika konvertitov a odpadlíkov
7. Protokol nariadení kráľovských a diecéznych vrchností od roku 1780 2 zv.
8. Knihy kostolných denníkov a účtov od roku 1780 2 zv.
9. Historia domus
10. Protokol posvätných fundácií

Preklad: prof. Jozef Šimončič

BRATISLAVA TO DOKÁŽE, EUROREGIÓN „TATRY" NIE

Cestu z Kacvína do Frankovej si museli najprv provizórne upraviť sami krajania (Foto: *Ľudomír Molitoris*)

Bratislava je výnimočné mesto – je to totiž jediné hlavné mesto v Európe, ktoré susedí súčasne až z dvoma štátmi. Od samotného srdca slovenskej štátnosti – Bratislavského hradu a sídla parlamentu je vzdialenosť ku hranici s Rakúskom len 4 kilometre. Na druhej strane vzdialenosť z centra Bratislavy do maďarskej obce Rajka je necelých 20 kilometrov.

Ešte pred dvadsiatimi rokmi znamenala táto prihraničná poloha a prekračovanie štátnej hranice pre obyvateľov veľké problémy. Do roku 1989 bola na Dunaji spustená „železná opona", ale aj po páde komunizmu a zrušení víz bol prejazd cez hranicu spojený s dilemou „vpustia nás – nevpustia", s dlhými radmi na vybavenie a všeobecne sa nespájal s pozitívnymi zážitkami. Desaťročia existencie „železnej opony" spôsobili, že obyvatelia Bratislavy a niekoľko kilometrov vzdialených rakúskych obcí žili v dvoch rôznych svetoch, navzájom sa nepoznali a považovali sa za susedov spoza „železnej" hranice, pričom voči sebe prechovávali vysokú mieru nedôvery.

V porovnaní s tým poľsko-československá a následne poľsko-slovenská hranica netvorila pred vstupom našich krajín do EÚ žiadnu väčšiu bariéru. Obyvatelia Zakopaného mohli slobodne a bez obáv cestovať do Popradu či na Oravu a cesta z Poľska na Slovensko alebo opačným smerom nebola žiadnou mimoriadnou výpravou, iba výletom do tunajšej, spriatelenej krajiny, kde sa môžete cítiť skoro ako doma.

S vytvorením euroregiónov „Tatry", „Karpaty" a „Beskydy" sa toto poľsko-slovenské susedstvo malo stať ešte lepším. Pretože ideou euroregiónov je spájanie prihraničných komunít natoľko, aby vytvorili akúsi jednotnú „nadhraničnú" oblasť, kde hranica je iba nepodstatnou značkou na mape. A podstata toho všetkého, ako je známe, spočíva v prvom rade vo vytvorení efektívnej siete lacných a často premávajúcich cezhraničných autobusov, vlakov a iných prostriedkov verejnej dopravy, ktorá musí fungovať v takom režime, aby nemotorizovaní obyvatelia poľskej pohraničnej oblasti mohli denne dochádzať do práce alebo do školy na Slovensko a opačne. Ak niekto napríklad býva v Jablonke, nemá auto, ale denne môže dochádzať na 8:00 do školy alebo do práce v Trstenej či Dolnom Kubíne, pretože každú polhodinu jazdia na trase Jablonka – Ružomberok autobusy mestskej hromadnej dopravy dotované Euroregiónom. Taká by mala byť realita... Alebo inak: ak niekto býva v Kežmarku a do strednej školy dochádza každodenne do Nového Targu, lebo každú hodinu premáva na tejto trase mestský, „euroregionálny" autobus, pričom jednorazový lístok stojí 6 zlotých a mesačník 50 zlotých. Ak by to tak skutočne bolo, mohli by sme povedať, že k cezhraničnej integrácii naozaj došlo a Euroregión „Tatry" i peňažné prostriedky EÚ splnili svoju úlohu.

Všetci však vieme, že realita je iná. Medzi Jablonkou a Trstenou nepremáva ani jeden autobus, hoci obidve tieto obce sú dôležitými regionálnymi komunikačnými uzlami. Z Jablonky každú chvíľu odchádzajú autobusy do Krakova, z Trstenej každú polhodinu odchádza nejaký autobus alebo vlak do Ružomberku či Kraľovian, ktoré ležia na hlavnej komunikačnej osi Slovenka (Košice – Bratislava). Z Jablonky sa dá cez Krakov bez problémov dostať prakticky kamkoľvek v Poľsku a z 20 km vzdialenej Trstenej sa dá taktiež ľahko dostať do Bratislavy,

Košíc a každého iného kúta Slovenska. A medzi nimi – komunikačná čierna diera.

Nepremáva taktiež ani jeden autobus na trase Krakov – Poprad, Nowy Targ – Kežmarok alebo Żywiec – Námestovo – Trstená – Suchá Hora – Zakopané – Kežmarok (priam sa núka spustenie takejto trasy, ktorá by bola skutočným symbolom poľsko-slovenskej integrácie v rámci EÚ). To všetko sa deje v čase, keď je dopyt po cestovaní na takejto trase obrovský. Každý rok stotisíce poľských turistov odpočívajú na slovenskej Orave, Liptove, Spiši i Tatrách a desaťtisíce Slovákov davovo jazdia na nákupy do Jablonky alebo Nového Targu. Avšak títo ľudia majú len jedinú možnosť ako sa dostať cez hranicu, ktorá by mala byť len značkou na mape, a tou je auto – a to i napriek tomu, že Európska únia zdôrazňuje potrebu obmedzenia neekologickej automobilovej dopravy a jej nahradenia verejnou dopravou a dáva miliardy eur v podobe dotácií na autobusové a vlakové linky, najmä v pohraničných oblastiach.

Majitelia dopravných firiem by možno chceli tieto trasy sprevádzkovať, ale nemôžu, pretože napriek tomu, že Poľsko i Slovensko sú členmi EÚ, bola by linka Nowy Targ – Kežmarok považovaná za medzinárodné spojenie (čo je, okrem iného, spojené s viacerými byrokratickými problémami), a nie za lokálne spojenie, ktoré môže byť dofinancované z prostriedkov EÚ, prideľovaných Euroregiónom Tatry.

Vráťme sa však na začiatok článku ku Bratislave a jej okoliu za hranicami. Ako sme už uviedli, donedávna bola na slovensko-rakúskej hranici neprekonateľná bariéra. Dnes, tri roky po rozšírení schengenského priestoru, sa stali rakúske obce Hainburg nad Dunajom, Wolfsthal, Berg, Kittsee, Pama a Bad Deutsch – Altenburg, ale taktiež maďarská Rajka, fakticky integrálnou súčasťou bratislavskej aglomerácie. Rakúsky Hainburg je v súčasnosti takým istým satelitným mestečkom Bratislavy ako sú Wieliczka, Skawina a Niepołomice satelitmi Krakova.

Všetko sa začalo tým, že v poslednom desaťročí vzrástli ceny nehnuteľností v Bratislave na nezvyčajne vysokú úroveň. A to preto, že do Bratislavy masovo prichádzajú za kariérou či lepším životom ľudia z celého Slovenska, najmä však z chudobnejšej východnej časti. A bývať niekde musia... Okrem toho sú zárobky v hlavnom meste pomerne vysoké, takže veľa z týchto prisťahovalcov si môže dovoliť aj neuveriteľne drahé ubytovanie, ktoré je už drahšie ako v Prahe.

Nie všetci si to však môžu dovoliť a preto hľadajú lacnejšie ubytovanie v obciach v blízkosti Bratislavy, ktoré sú od hlavného mesta vzdialené aj 30 km. Ale i tam sa po určitom čase ceny zvýšili. Až sa zrazu ukázalo, že v susednom Rakúsku je oveľa lacnejšie. Za cenu dvojizbového bytu na bratislavskom sídlisku Ružinov možno kúpiť maličký domček s parcelou v peknom prostredí pri lese v rakúskom Wolfsthale alebo Bergu. Tieto dedinky ležia sotva 5 – 6 kilometrov od centra Bratislavy a autom odtiaľ možno dôjsť do práce za necelých 10 minút – teda rýchlejšie ako z periférnych bratislavských častí na severnej a západnej strane mesta. Ešte lacnejšie je v maďarskej Rajke, v ktorej je už dnes polovica obyvateľov Slovákov.

Zaujímavé je, že táto nezvyčajná slovenská „kolonizácia" prihraničných rakúskych a maďarských obcí nevzbudzuje u Rakúšanov a Maďarov nevraživosť. Práve naopak, miestne orgány sú spokojné, že do ich ešte nedávno okrajových a ospalých dediniek prichádzajú mladí, ambiciózni, vzdelaní ľudia a obce sa rozvíjajú. Miestne úrady nemajú žiadne problémy ani s umiestňovaním nápisov v slovenskom jazyku. Starosta obce Wolfsthal dokonca otvoril slovenskú materskú školu a zaviedol vyučovanie slovenského jazyka v miestnej škole, argumentujúc tým, že mnohokultúrnosť je dôležitým prínosom pre obec.

Súčasne s týmito procesmi sa objavil jeden závažný problém s autobusovou dopravou, ktorá by spájala Bratislavu so svojimi zahraničnými satelitmi. Nakoniec takéto linky vznikli: zo slovenského hlavného mesta do Rakúska a Maďarska jazdia autobusy bratislavskej mestskej hromadnej dopravy. Je to úsmevné, keď v autobuse hlas zo záznamníka oznamuje po slovensky: „nasledujúca zastávka Rathaus Platz". Lístok je o trochu drahší ako pri cestovaní v rámci mesta. V prípade linky 901 Bratislava Nový Most – Wolfsthal – Hainburg stojí cesta 1,50 eur (zatiaľ čo hodinový lístok pri cestovaní v rámci mesta stojí o polovicu menej – 70 centov).

Autobusy do Wolfsthalu a Hainburgu jazdia každú hodinu, pričom cesta trvá 20 minút. Napriek tomu sa čoraz častejšie objavujú hlasy, že je to veľmi málo a tak sa možno čoskoro počet spojov zvýši. Obyvatelia už taktiež spisujú petíciu za spustenie ďalších liniek bratislavskej hromadnej dopravy, keďže vážny nedostatok spojov je pociťovaný na linke Bratislava – Berg – Kittsee – Pama - Deutsch Jarndorf (Rakúsko) a Bratislava – Mosonmagyarovar (Maďarsko).

Bratislavský magistrát nehovorí nie, ale upozorňuje, že nové autobusové linky nevzniknú okamžite. Tieto linky sú viac ako 70-timi % dofinancované Európskou Úniou, ktorá štedro podporuje takéto konkrétne projekty, ktoré slúžia zbližovaniu obyvateľov prihraničných oblastí. A nič lepšie nezbližuje a neeliminuje dôsledky hraničného delenia ako účinný systém lokálnej cezhraničnej autobusovej dopravy. Je však potrebné pamätať na to, že príprava žiadosti o dofinancovanie (spoločne s partnermi – rakúskymi a maďarskými obcami) môže nejaký čas trvať, pričom môže ísť aj o niekoľko mesiacov.

Veľmi dobre tiež Bratislava rozvíja spoluprácu so svojim partnerským mestom Viedňou, ktorá je vzdialená necelých 60 km. Z Bratislavy každú hodinu odchádza vlak do Viedne (cesta trvá taktiež hodinu), pričom v cene lístka za 14,50 eur je zahrnutý spiatočný lístok a celodenné cestovné viedenskou hromadnou dopravou. V priemere každých 40 minút premávajú medzi oboma hlavnými mestami autobusy (cena lístka je do 8 eur) a od mája do októbra sú veľmi obľúbené cesty rýchlou loďou Twin City Liner, ktorá prejde vzdialenosť 60 km za jeden a pol hodiny. Rovnako obe mestá realizujú projekt vytvorenia spoločného, bratislavsko-viedenského systému verejnej dopravy, kde budú zosúladené linky viedenského metra a železnice s práve budovanými bratislavskými rýchlymi električkami. Všetko smeruje k vytvoreniu spoločnej viedensko-bratislavskej metropole, v ktorej nebude dôležité kde kto býva: človek môže bývať v Bratislave a denne dochádzať do práce alebo školy do Viedne, bez auta, a to všetko v priebehu maximálne jednej a pol hodiny, počítajúc od výjazdu z domu v Bratislave do momentu príjazdu do práce vo Viedni (alebo opačne). Nová metropola má dokonca aj svoje meno (Twin City – v anglickom preklade mestá dvojičky) i svoje vlastné noviny v slovenskom a nemeckom jazyku.

Všetky tieto komunikačné zariadenia sú realizované spontánne a čo je najdôležitejšie – aj napriek tomu, že Slovákov delí od Rakúšanov a Maďarov oveľa viac ako Poliakov od Slovákov. Samosprávne orgány Bratislavy, Viedne a maďarských i rakúskych obcí v blízkosti slovenského hlavného mesta úplne jednoducho nadväzujú spoluprácu, píšu žiadosti do EÚ a za tieto peniaze dávajú do prevádzky lokálne cezhraničné autobusy alebo budujú bratislavsko-viedenské rýchle električky. A to všetko bez vzniku špeciálnej inštitúcie (Euroregiónu), ktorá sa vystatuje tým, koľko veľa robí pre spájanie pohraničných spoločenstiev.

Prečo nejdú touto cestou Euroregión Tatry a samosprávy poľsko-slovenského pohraničia, ktoré radšej za peniaze EÚ vydávajú nikomu nepotrebné publikácie falšujúce históriu či pripomínajú kontroverzné postavy, ktoré sa negatívne zapísali do slovensko-poľských dejín? Pritom prostriedky EÚ na vytvorenie poľsko-slovenských autobusových liniek alebo na vybudovanie železničného spojenia Nowy Targ – Trstená sú na dosah ruky, čoho príkladom je spolupráca Bratislavy s Rakúskom a Maďarskom. Pritom je potrebná len politická vôľa a dobré úmysly, aby sa ich podarilo dosiahnuť.

Jakub Łoginow **(autor je redaktorom poľsko-slovensko-ukrajinského portálu o strednej Európe „Port Europa" – www.porteuropa.eu)**

Preklad z poľského originálu: *Milica Majeriková*

BLAHOŽELÁME

26. marca t.r. oslávi krásne 80. narodeniny krajan **František Kovalčík** z Tribša. K tomuto sviatku mu zasielajú narodeninový vinš manželka Margita, sestra Irena, dcéry a synovia s rodinami.

Aj my s veľkým potešením
roztrúsení po svete
želáme Ti v deň narodenín,
aby v šťastí, dobrom zdraví,
bez starosti, bez obavy
ďalšie roky prežil si,
plné radosti a krásy.
Nech Ťa vždy Pán Boh chráni,
nech splní každé z Tvojich prianí.

Srdečné blahoželanie putuje krajanke **Angele Václavovej**, rod. Mošovej, z Čiernej Hory, ktorá 27. februára oslávila 80 rokov života. Zasielajú ho mamke, svokre, babke, sestre a tete syn s nevestou a deťmi, dcéra s rodinou a brat Ondrej s celou rodinou.

Len to najkrajšie, čo život môže dať,
chceme Ti pri Tvojom 80-ročnom jubileu zaželať.
Nech slza bolesti Ti tvár nikdy nezmáča,
žiaľ a smútok nech sa ti chrbtom otáča,
nech len zdravie, šťastie, láska a dobrota,
sú náplňou ďalších rokov Tvojho života,
ktoré nech Tebe Pán Boh požehnáva.

Slová tohto vinšu putujú do Nedece, kde 15. februára t.r. oslávil **Roman Bogačík** svoje 18. narodeniny. Všetko najlepšie mu z celého srdca prajú rodičia, sestra Katarína s manželom a dcérkou Klaudiou a kamarátky Dominika a Silvia.

Veľa ďalších krásnych rokov,
veľa šťastných krokov,
veľa dobrých vecí,
želáme Ti všetci.
Maj vždy šťastia celé hory.
zdravia ako vody v mori,
nech Ti toľko lásky patrí,
koľko majú štítov Tatry.

Toto blahoželanie krajanovi **Jánovi Švientekovi** z Pekelníka k jeho 80. narodeninám, ktoré oslávi 31. marca t.r., zasiela ÚV SSP a OV SSP na Orave a redakcia Život.

V živote sú rôzne chvíle,
Šťastia, žiaľu, nádeje.
Týždne smútku, roky milé.
Každý žne, jak zaseje.
Krajan Ján pri Vašom sviatku,
keď slávite osemdesiatku
prajeme Vám zdravia veľa,
úcty, radosti a spokojnosti.
Nech vaša námaha na
krajanskom poli
prináša výsledky.

Dňa 8. marca t.r. oslávi druhý rôčik svojho života **Klaudia Vojnická** z Nedece. Všetko najlepšie k jej sviatku jej prajú rodičia Katarína a Stanislav, starí rodičia, ujo Roman a krstná mama Marzena, ktorá ju drží v náručí, a všetci spoločne posielajú malej Klaudii narodeninový veršík:

Nech nám v zdraví, láske rastie
nech nám dáva iba šťastie.
Vo dne, v noci, skrátka stále,
nech nás teší dievča malé.

8. februára t.r. oslávili striebornú svadbu manželia **Mária a Jozef Galušovci** z Krempách. Pri tejto príležitosti im pozdrav zasiela rodina a známi.

Nech po všetky dni vášho žitia
blaženosť dneška stále rastie,
nech Vás obchádzajú vlnobitia,
rozkvitá pokoj, láska, šťastie.
Úprimne vravia srdcia naše,
ako to iba láska vie:
Zdvihnime všetci svoje čaše
jubilantom na zdravie!

Všetko najlepšie k 83. narodeninám, ktoré oslávi 3. apríla, **Blasovi Lorencovi** žijúcemu v USA praje Mária Sloviková s rodinou.

Do tvojich spomienok už sa veľa zmestí,
šťastie i slzy, chvíle bez bolesti.
Prajem telu zdravie, ruke pevný stisk,
pokoj do srdca i nejaký ten zisk.
Každý deň začínať s chuťou narodiť sa znova,
dnes k tvojmu sviatku, ťažko hľadať slová.
Sme s tebou všetci, čo ťa máme radi,
na zdravie pripime, nech si večne mladý!

Milý Jožko, Tvoj život sa podobá knihe. Múdry človek premýšľa pri jej čítaní, pretože vie, že ju môže čítať iba raz. Tvoje okrúhle jubileum je malým zastavením pri jej čítaní. Prajeme Ti, aby si ju aj v budúcnosti vždy čítal s láskou, získanou životnou múdrosťou a rozvahou. Potom všetko čo do nej napíšeš zostane v srdciach Tvojich najbližších a budeš si môcť povedať, že Tvoj život stál za to, pretože si ho žil pre ostatných. Veľa, veľa zdravia, šťastia a božieho požehnania k tridsiatym narodeninám **Jozefovi Ovšonkovi** z Vyšných Lápš praje manželka so synom, svokrovci a ostatná rodina.

Svoje 33. narodeniny oslávila 3. marca t.r. **Monika Lewandowska**, rod. Kurnatová, z Kanady, a jej dcérka **Adrianka** oslávila taktiež v marci 3. narodeniny. Obidvom oslávenkyniam patrí toto pekné prianie, ktoré zasiela najbližšia rodina a kamarátka. Nech je Váš život ako násobilka, ktorá násobí radosť, delí starosť, umocňuje lásku, odmocňuje nenávisť a všetko dobré dohromady spočíta. Všetko najlepšie a najkrajšie Vám prajeme.

ZAKLADATEĽ SLOVENSKEJ KINEMATOGRAFIE

V decembri minulého roku uplynulo 100 rokov od narodenia zakladateľskej osobnosti slovenskej kinematografie Pavla Bielika. Tento významný slovenský herec, režisér a scenárista sa narodil 11. decembra 1910 v obci Senica pri Banskej Bystrici.

Vo filmovom umení debutoval v roku 1935 – a hneď v hlavnej postave Jánošíka v rovnomennom filme režiséra Martina Friča. Film uvádzali aj na benátskom festivale, pričom ešte v predvojnovom období bol premietaný vo vyše 30 krajinách sveta. Vďaka veľkému úspechu filmu „Jánošík" Pavol Bielik niekoľko nasledujúcich sezón pôsobil v Slovenskom národnom divadle. Počas Slovenského národného povstania (SNP) nakrútil dokumentárne zábery z povstaleckých bojov, ktoré po vojne spracoval do dokumentu „Za slobodu".

Pri natáčaní prvého povojnového, na Slovensku vyrobeného filmu „Varúj" (1946), spolupracoval na scenári, pričom vytvoril aj jednu z hlavných postáv. Ako režisér celovečerných hraných filmov debutoval dielom „Vlčie diery" (1948). V tomto filme s tematikou SNP sa predstavilo viacero vtedajších významných slovenských hercov (o.i. Jozef Budský, František Dibarbora, Martin Ťapák).

K vojnovej tematike sa Pavol Bielik vrátil aj vo filme „Štyridsaťštyri" (1957), kde umelecký stvárnil posledné dni 44 slovenských vojakov z trenčianskeho 71. pluku, popravených počas 1. svetovej vojny v Kragujevaci. Uvedený film získal osobitné čestné uznanie na Medzinárodnom filmovom festivale v Karlových Varoch.

V roku 1959 nakrútil legendárnu vojnovú drámu „Kapitán Dabač", kde v hlavnej úlohe exceloval Ladislav Chudík. Pôsobivo taktiež spracoval obdobie tureckých vpádov do strednej Európy v dramatickom príbehu „Majster kat" (1966).

K najznámejšej slovenskej zbojníckej legende sa Pavol Bielik vrátil v roku 1963, keď bol autorom scenára i režisérom dvojdielneho veľkofilmu „Jánošík". Jeho realizácia bola najdrahšia vo dovtedajšej histórii slovenskej kinematografie.

Okrem spomínaných ťažiskových diel, ktoré patria medzi klenoty slovenského filmového umenia, Pavol Bielik počas niekoľkých desaťročí aktívne pôsobil pri tvorbe ďalších desiatok filmových snímok - či už v úlohe herca, scenáristu alebo režiséra.

Obraz Juraja Jánošíka v ľudovej tradícii vytvárali aj filmy. Na snímke „tvrdý chlap" Jánošík (hral ho neherec - mladý lekár z Ilavy František Kuchta) pred popravou vo filme

Filmový historik V. Macek zhodnotil význam jeho umeleckého diela nasledovne:

„Bielik bol prvou výraznou postavou na Slovensku, ktorá sa dlhodobo venovala filmu ako svojmu životnému poslaniu... Filmové umenie sa vďaka nemu sprístupnilo širokej slovenskej verejnosti, stalo sa súčasťou slovenského života. Predtým sa filmy dovážali, ale Bielik ponúkol čosi, čo bolo naše, rýdzo slovenské..."

Pavol Bielik zomrel v Bratislave 23. apríla 1983.

Milan Novotný

Dĺžka v metroch	Stredná hrúbka v cm.								
	29	30	31	32	33	34	35	36	37
1	0.07	0.07	0.08	0.08	0.09	0.09	0.10	0.10	0.11
2	0.13	0.14	0.15	0.16	0.17	0.18	0.19	0.20	0.22
3	0.20	0.21	0.23	0.24	0.26	0.27	0.29	0.31	0.32
4	0.26	0.28	0.30	0.32	0.34	0.36	0.38	0.41	0.43
5	0.33	0.35	0.38	0.40	0.43	0.45	0.48	0.51	0.54
6	0.40	0.42	0.45	0.48	0.51	0.54	0.58	0.61	0.65
7	0.46	0.49	0.53	0.56	0.60	0.64	0.67	0.71	0.75
8	0.53	0.57	0.60	0.64	0.68	0.73	0.77	0.81	0.86
9	0.59	0.65	0.68	0.72	0.77	0.82	0.87	0.92	0.97
10	0.66	0.71	0.75	0.80	0.86	0.91	0.96	1.02	1.08
11	0.73	0.78	0.83	0.88	0.94	1.00	1.06	1.12	1.18
12	0.79	0.85	0.91	0.97	1.03	1.09	1.15	1.22	1.29
13	0.86	0.92	0.98	1.05	1.11	1.18	1.25	1.32	1.40
14	0.92	0.99	1.06	1.13	1.20	1.27	1.35	1.43	1.51
15	0.99	1.06	1.13	1.21	1.28	1.36	1.44	1.53	1.61
16	1.06	1.13	1.21	1.29	1.37	1.45	1.54	1.63	1.72
17	1.12	1.20	1.28	1.37	1.45	1.54	1.64	1.73	1.83
18	1.19	1.27	1.36	1.45	1.54	1.63	1.73	1.83	1.94
19	1.25	1.34	1.43	1.53	1.63	1.73	1.83	1.93	2.04
20	1.32	1.41	1.51	1.61	1.71	1.82	1.92	2.04	2.15
21	1.39	1.48	1.59	1.69	1.80	1.91	2.02	2.14	2.26
22	1.45	1.56	1.66	1.77	1.88	2.00	2.12	2.24	2.37
23	1.52	1.63	1.74	1.85	1.97	2.09	2.21	2.34	2.47
24	1.59	1.70	1.81	1.93	2.05	2.18	2.31	2.44	2.58
25	1.65	1.77	1.89	2.01	2.14	2.27	2.41	2.54	2.69
26	1.72	1.84	1.96	2.09	2.22	2.36	2.50	2.65	2.80
27	1.78	1.91	2.04	2.17	2.31	2.45	2.60	2.75	2.90
28	1.85	1.98	2.11	2.25	2.39	2.54	2.69	2.85	3.01
29	1.92	2.05	2.19	2.33	2.48	2.63	2.79	2.95	3.12
30	1.98	2.12	2.26	2.41	2.57	2.72	2.89	3.05	3.23
1/2 m	0.03	0.04	0.04	0.04	0.04	0.05	0.05	0.05	0.05

Dĺžka v metroch	Stredná hrúbka v cm.							
	73	74	75	76	77	78	79	80
1	0.42	0.43	0.44	0.45	0.47	0.48	0.49	0.50
2	0.84	0.86	0.88	0.91	0.93	0.96	0.98	1.01
3	1.26	1.29	1.33	1.36	1.40	1.43	1.47	1.51
4	1.67	1.72	1.77	1.81	1.86	1.91	1.96	2.01
5	2.09	2.15	2.21	2.27	2.33	2.39	2.45	2.51
6	2.51	2.58	2.65	2.72	2.79	2.87	2.94	3.02
7	2.93	3.01	3.09	3.18	3.26	3.34	3.43	3.52
8	3.35	3.44	3.53	3.63	3.73	3.82	3.92	4.02
9	3.77	3.87	3.98	4.08	4.19	4.30	4.41	4.52
10	4.19	4.30	4.42	4.54	4.66	4.78	4.90	5.03
11	4.60	4.73	4.86	4.99	5.12	5.26	5.39	5.53
12	5.02	5.16	5.30	5.44	5.59	5.73	5.88	6.03
13	5.44	5.59	5.74	5.90	6.05	6.21	6.37	6.53
14	5.86	6.02	6.19	6.35	6.52	6.69	6.86	7.04
15	6.28	6.45	6.63	6.80	6.98	7.17	7.35	7.54
16	6.70	6.88	7.07	7.26	7.45	7.65	7.84	8.04
17	7.12	7.31	7.51	7.71	7.92	8.12	8.33	8.55
18	7.53	7.74	7.95	8.17	8.38	8.60	8.82	9.05
19	7.95	8.17	8.39	8.62	8.85	9.08	9.31	9.55
20	8.37	8.60	8.84	9.07	9.31	9.56	9.80	10.05
21	8.79	9.03	9.28	9.53	9.78	10.03	10.29	10.56
22	9.21	9.46	9.72	9.98	10.24	10.51	10.78	11.06
23	9.63	9.89	10.16	10.43	10.71	10.99	11.27	11.56
24	10.04	10.32	10.60	10.89	11.18	11.47	11.76	12.06
25	10.46	10.75	11.04	11.34	11.64	11.95	12.25	12.57
26	10.88	11.18	11.49	11.79	12.11	12.42	12.74	13.07
27	11.30	11.61	11.93	12.25	12.57	12.90	13.23	13.57
28	11.72	12.04	12.37	12.70	13.04	13.38	13.72	14.07
29	12.14	12.47	12.81	13.16	13.50	13.86	14.21	14.58
30	12.56	12.90	13.25	13.61	13.97	14.34	14.71	15.08
1/2 m	0.21	0.22	0.22	0.23	0.23	0.24	0.25	0.25

SLOVENSKÉ SV. OMŠE V KRAKOVE

Sv. omša sa bude odbavovať každú druhú nedeľu mesiaca v Sanktuáriu Božieho Milosrdenstva v slovenskej kaplnke v Lagievnikoch v Krakove o 15.30 hod.

- **marec – 13.03.2011**
- apríl – 10.04.2011
- máj – 8.05.2011
- jún – 12.06.2011
- júl – 10.07.2011
- august – 14.08.2011
- september – 11.09.2011
- október – 9.10.2011
- november – 13.11.2011
- december – 11.12.2011

Sv. omša v slovenskom jazyku sa odbavuje v posledný utorok mesiaca v kostole sv. Kríža v Krakove o 16.30 hod.

- **marec – 29.03.2011**
- apríl – 26.04.2011
- máj – 31.05.2011
- jún – 28.06.2011
- júl – 26.07.2011
- august – 30.08.2011
- september – 27.09.2011
- október – 25.10.2011
- november – 29.11.2011
- december – 27.12.2011

SLOVENSKÉ SV. OMŠE V NEDEĽU A SVIATKY NA SPIŠI A ORAVE

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.45 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.30 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 8.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 10.30 hod. a filiálka Malá Franková o 9.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE O REPRINT ALTASU POĽSKÝCH ĽUDOVÝCH KROJOV

V súťaži, ktorú sme vyhlásili v decembrovom čísle Života na strane č. 29, sme odmenili výtlačkom reprintu Atlasu poľských ľudových krojov – Spišský kroj a Oravský kroj krajana Marka Klukošovského z Novej Belej, ktorý nám poslal odpovede na obidve súťažné otázky. Knihy do súťaže venovala firma podhalanka.pl, ktorá vydala tieto knihy a vyhlásila súťaž. (aj)

Dĺžka v metroch	Stredná hrúbka v cm.						
	81	82	83	84	85	86	87
1	0.52	0.53	0.54	0.55	0.57	0.58	0.59
2	1.03	1.06	1.08	1.11	1.13	1.16	1.19
3	1.55	1.58	1.62	1.66	1.70	1.74	1.78
4	2.06	2.11	2.16	2.22	2.27	2.32	2.38
5	2.58	2.64	2.71	2.77	2.84	2.90	2.97
6	3.09	3.17	3.25	3.33	3.40	3.49	3.57
7	3.61	3.70	3.79	3.88	3.97	4.07	4.16
8	4.12	4.22	4.33	4.43	4.54	4.65	4.76
9	4.64	4.75	4.87	4.99	5.11	5.23	5.35
10	5.15	5.28	5.41	5.45	5.67	5.81	5.95
11	5.67	5.81	5.95	6.10	6.24	6.39	6.54
12	6.18	6.34	6.49	6.65	6.81	6.97	7.13
13	6.70	6.87	7.03	7.20	7.38	7.55	7.73
14	7.21	7.39	7.57	7.76	7.94	8.13	8.32
15	7.73	7.92	8.12	8.31	8.51	8.71	8.92
16	8.24	8.45	8.66	8.87	9.08	9.29	9.51
17	8.76	9.98	9.20	9.42	9.65	9.87	10.11
18	9.28	9.51	9.74	9.98	10.21	10.46	10.70
19	9.79	10.03	10.28	10.53	10.78	11.04	11.29
20	10.31	10.56	10.82	11.08	11.35	11.62	11.89
21	10.82	11.09	11.36	11.64	11.92	12.20	12.48
22	11.34	11.62	11.90	12.19	12.48	12.78	13.08
23	11.85	12.15	12.44	12.75	13.05	13.36	13.67
24	12.37	12.67	12.99	13.30	13.62	13.94	14.27
25	12.88	13.20	13.53	13.85	14.19	14.52	14.86
26	13.40	13.73	14.07	14.41	14.75	15.10	15.46
27	13.91	14.26	14.61	14.96	15.32	15.68	16.05
28	14.43	14.79	15.15	15.52	15.89	16.26	16.65
29	14.94	15.31	15.69	16.07	16.46	16.85	17.24
30	15.46	15.84	16.23	16.63	17.02	17.43	17.83
1/2 m	0.26	0.26	0.27	0.28	0.28	0.29	0.30

Dĺžka v metroch	Stredná hrúbka v cm.								
	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1	0.03	0.03	0.04	0.04	0.05	0.05	0.05	0.06	0.06
2	0.06	0.07	0.08	0.08	0.09	0.10	0.11	0.11	0.12
3	0.09	0.10	0.11	0.12	0.14	0.15	0.16	0.17	0.18
4	0.13	0.14	0.15	0.17	0.18	0.20	0.21	0.23	0.25
5	0.16	0.17	0.19	0.21	0.23	0.25	0.27	0.29	0.31
6	0.19	0.21	0.23	0.25	0.27	0.29	0.32	0.34	0.37
7	0.22	0.24	0.27	0.29	0.32	0.34	0.37	0.40	0.43
8	0.25	0.28	0.30	0.33	0.36	0.39	0.42	0.46	0.49
9	0.28	0.31	0.34	0.37	0.41	0.44	0.48	0.52	0.55
10	0.31	0.35	0.38	0.42	0.45	0.49	0.53	0.57	0.62
11	0.35	0.38	0.42	0.46	0.50	0.54	0.58	0.63	0.68
12	0.38	0.42	0.46	0.50	0.54	0.59	0.64	0.69	0.74
13	0.41	0.45	0.49	0.54	0.59	0.64	0.69	0.74	0.80
14	0.44	0.48	0.53	0.58	0.63	0.69	0.74	0.80	0.86
15	0.47	0.52	0.57	0.62	0.68	0.74	0.80	0.86	0.92
16	0.50	0.55	0.61	0.66	0.72	0.79	0.85	0.92	0.99
17	0.53	0.59	0.65	0.71	0.77	0.83	0.90	0.97	1.05
18	0.57	0.62	0.68	0.75	0.81	0.88	0.96	1.03	1.14
19	0.60	0.66	0.72	0.79	0.86	0.93	1.01	1.09	1.17
20	0.63	0.69	0.76	0.83	0.90	0.98	1.06	1.15	1.23
21	0.66	0.73	0.80	0.87	0.95	1.03	1.11	1.20	1.29
22	0.69	0.76	0.84	0.91	1.00	1.08	1.17	1.26	1.35
23	0.72	0.80	0.87	0.96	1.04	1.13	1.22	1.32	1.42
24	0.75	0.83	0.91	1.00	1.09	1.18	1.27	1.37	1.48
25	0.79	0.87	0.95	1.04	1.13	1.23	1.33	1.43	1.54
26	0.82	0.90	0.99	1.08	1.18	1.28	1.38	1.49	1.60
27	0.85	0.94	1.03	1.12	1.22	1.33	1.43	1.55	1.66
28	0.88	0.97	1.06	1.16	1.27	1.37	1.49	1.60	1.72
29	0.91	1.00	1.10	1.20	1.31	1.42	1.54	1.66	1.79
30	0.94	1.04	1.14	1.25	1.36	1.47	1.59	1.72	1.85
1/2 m	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.03	0.03	0.03

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 19. februára 2011 zomrel v USA vo veku 90 rokov krajan

JÁN GRIGLAK

Zosnulý bol členom Spolku. Pochádzal z Vyšných Lápš, kde pred odchodom do zámoria bol dlhé roky kostolníkom. Odišiel od nás dobrý krajan, starostlivý manžel, otec, dedo a pradedo. Nech odpočíva v pokoji! Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP vo Vyšných Lapšoch

Dňa 13. februára 2011 zomrel v Nyse vo veku 82 rokov krajan

JOZEF KRIŠÍK

Zosnulý pochádzal z Vyšných Lápš a bol dlhoročným i pozorným čitateľom Života, ktorý bol preňho zdrojom informácii o rodisku. Opustil nás vynikajúci stredoškolský profesor, ktorý pôsobil na gymnázium Carolinum v Nyse. Odišiel od nás dobrý krajan, starostlivý manžel, otec, dedo, brat a ujo. Nech odpočíva v pokoji!
Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP vo Vyšných Lapšoch
a rodina Krišíková z Vyšných Lápš

Dňa 24. januára 2011 zomrela v Nižných Lapšoch vo veku 103 rokov krajanka

AGNEŠA DYDOVÁ
(rod. Molitorisová)

Zosnulá bola dlhoročnou čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás milovaná matka, babička, prababička a praprababička. Nech odpočíva v pokoji!
Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Nižných Lapšoch

Dňa 28. decembra 2010 zomrel v Ždiari vo veku 58 rokov krajan

JOZEF SPIRČAK

Zosnulý bol čitateľom Života. Pochádzal z Novej Belej a vždy sa zaujímal o dianie v rodisku. Odišiel od nás vzorný krajan, starostlivý manžel, otec ,dedo, brat a ujo. Nech odpočíva v pokoji! Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Novej Belej

Dňa 8. februára 2011 zomrel v Jurgove vo veku 75 rokov krajan

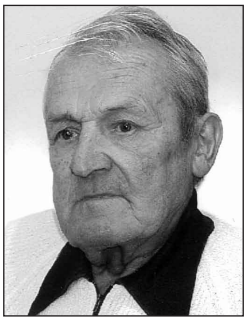

FRANTIŠEK PLUČINSKÝ

Zosnulý bol rodu verným krajanom a dlhoročným čitateľom Života, dobrým manželom, starostlivým otcom, dedom a pradedom. Nech odpočíva v pokoji.
Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jurgove

Dňa 24. januára 2011 zomrela v Podvlku vo veku 44 rokov krajanka

MÁRIA GAJEWSKA

Zosnulá bola čitateľkou Života, dobrou dcérou i nevestou, starostlivou manželkou i matkou. Nech odpočíva v pokoji.
Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Podvlku

Dňa 7. septembra 2010 zomrela v Kacvíne vo veku 66 rokov krajanka

HELENA BEDNAROVÁ

Zosnulá bola dobrou krajankou, starostlivou manželkou, matkou a babičkou. Nech odpočíva v pokoji!
Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Kacvíne

Dňa 28. decembra 2010 zomrel v Kacvíne vo veku nedožitých 80 rokov krajan

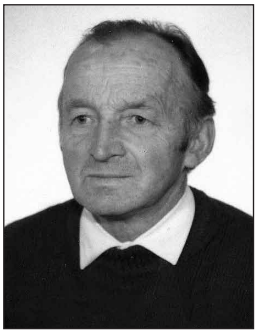

JÁN MAGERA

Zosnulý bol členom Spolku, čitateľom Života a dlhoročným kostolníkom v Kacvíne. Odišiel od nás dobrý krajan, starostlivý manžel, otec a dedo. Nech odpočíva v pokoji!
Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Kacvíne

VITAJTE U NÁS, MAŇUŠKY

Mama priniesla domov kyticu maňušiek, postavila ju do veľkej vázy na stole a povedala:

– Tak už tu máme jar. Danka, musíme si dať do poriadku šaty. A začala mi skúšať sukne a blúzky a vlaňajšie šaty, či sa ešte do nich zmestím. Nie je to najpríjemnejšia zábava, ale mama povedala, že aj to musí byť a že nemôžem chodiť stále ako nastroš v nohaviciach.

– Jarné slniečko objaví v byte každú smietku, – stvrdí zase stará mama, a preto víta jar s handrou v ruke, lebo sa začína veľké upratovanie. Byt je niekoľko dní hore nohami, odťahujú sa skrine a gauče, drhnú sa parkety, prášia koberce, leštia obloky a perú záclony. Nič nie je na svojom mieste a nič nemožno nájsť.

V tom čase sa otec zdržiava doma menej ako inokedy. Stará mama vraví, že aspoň nezavadzia, mama tvrdí, že sa aspoň menej vecí rozbije, a ja si myslím, že aj tak sa nemá kde pichnúť, tak čo by robil doma.

Pre mňa sa začína jar vtedy, keď ujo dozorca postaví na ihrisku búdu, zavesí hojdačky a kolotoč a položí na stojan dosky na hojdanie, ktorým hovoríme kvargle. Toho sa neviem nikdy dočkať a každý deň vyzerám z obloka, aby som sa mohla potešiť.

– Hurá, už je zasa všetko vonku.

To je dobre, že máme ihrisko pred domom. Aspoň nemusím chodiť ďaleko a môžem sa pozrieť z obloka, či sú tam moje kamarátky Janka alebo Hanka. A mama je rada, že ma nemusí hľadať po celom okolí ako vtedy, kým ešte ihrisko pred naším domom nebolo.

A pre nás všetkých sa začína ozajstná jar vtedy, keď sa ujo Jožko a teta Milka zasa nasťahujú z bytu v meste do chaty v záhrade. Ta potom chodíme každú nedeľu až do jesene, lebo je tam veľmi dobre a veľmi krásne.

Pre chatou je velikánska záhrada so zeleninou a ovocím, vzadu sú stromy a kríky, kde je chládok aj za najväčšej horúčavy. Ujo tam vyrúbal čistinku, postavil stôl a lavičky a je tam ešte dosť miesta aj pre nás deti na hranie.

Tak a jar sa už naozaj začala, lebo prišiel ujo Jožko a pozval nás, aby sme prišli do záhrady, že nás tam čaká prekvapenie. Nechcel nám to prekvapenie za nič na svete prezradiť, len aby sme isto-iste prišli už túto nedeľu.

(Vlasta Turňová: Trojlistok Dahajan, Mladé letá 1967)

ZASPALA NEVESTA

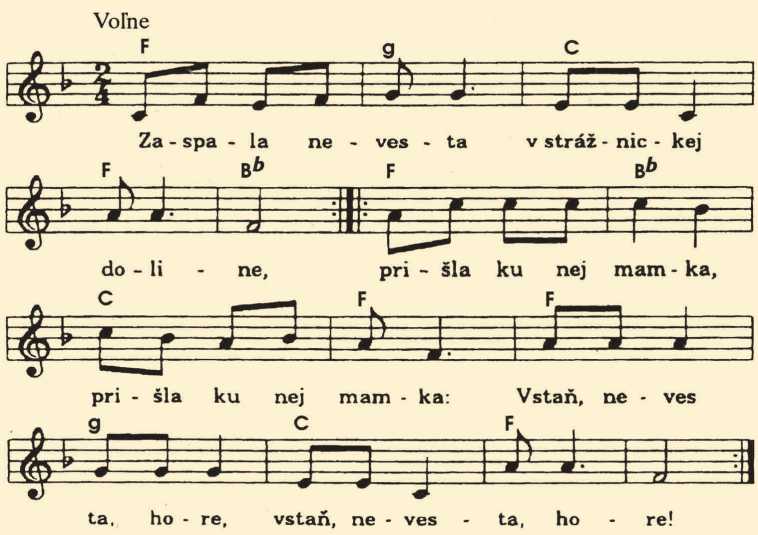

Vstaň nevesta, hore, snáď si sa vyspala,
/:choď podojiť kravy,:/ /:ktoré si dostala.:/

Však ste vy vedeli, že som sirotečka,
/:že vám nedovediem:/ /:kravy do dvorečka.:/

Keď ste vy chceli mať kravičku rohatú,
/:mali ste si zobrať:/ /:nevestu bohatú.:/

Ja som si dohnala dve ruky, dve oči,
/:čo mi budú robiť:/ /:aj vo dne, aj v noci.:/

To bola mladucha, tá mala periny,
/:štyri kopy sena,:/ /:piaty ďateliny.:/

SLOVENČINA PRE NAJMENŠÍCH

Ahoj milé deti!

Na lúkach aj na poliach ešte vidieť posledné fliačiky snehu, no vo vzduchu už mnohí z Vás isto-iste cítia jar. K tomuto ročnému obdobiu patrí množstvo vecí! Čo sa Vám, milé deti, spája s prvým ročným obdobím? Možno sa niektorým z Vás v hlávke vynorila prvá jarná snežienka, alebo lastovičky, ktoré prilietajú z teplých krajín späť na Slovensko. Ja mám však na mysli niečo celkom iné! Pozrite sa na obrázok, na ktorom je macko Brumík. Prvé lúče jarného slniečka ho vytiahli von. Na ihrisku sa má stretnúť so svojimi kamarátmi a potom - hurá na bicykel! Ako som sa dozvedela od niektorých krajanských detí, aj tie sa po zime tešia na jar práve preto, že budú môcť vytiahnuť zaprášený bicykel. Po dlhej zime sa budú môcť bicyklovať až do neskorej jesene.

Mám pre Vás jednu otázku, všimli ste si že na slovíčku bicykel je niečo zvláštne? Bicykel je jedno z mála slovenských slovíčok, kde po písmenku „c" píšeme y-psilon! Nezabudnite na to pri písaní diktátov! Prajem Vám peknú jar a ak si popri obľúbenom bicyklovaní nájdete času, vyfarbite nasledujúci obrázok a čo najskôr nám ho pošlite do redakcie. Najrýchlejších čaká pekná odmena.

Z prác, ktoré sme do redakcie dostali minulý mesiac, sme odmenili: Patríciu Pivovarčíkovú z Kacvína a Annu Madejovú z Nižných Lápš. Dievčatám blahoželáme.

Pripravila Lýdia Ostrowska

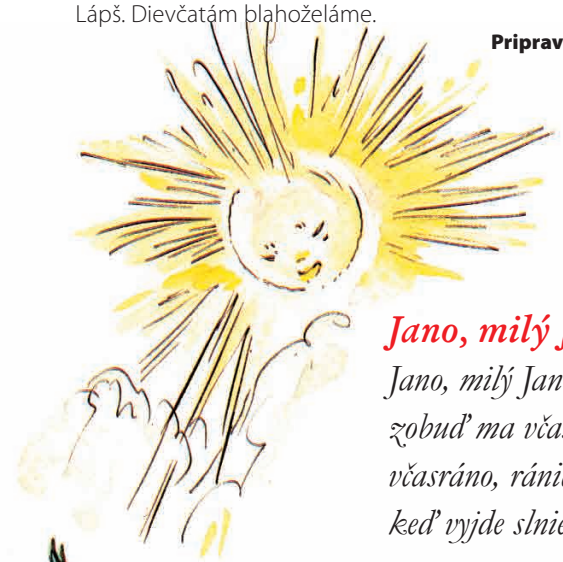

Jano, milý Jano...

Jano, milý Jano,
zobuď ma včasráno,
včasráno, ráničko,
keď vyjde slniečko.

Vtáčiček neorie...
Vtáčiček neorie,
vtáčiček neseje,
vyletí na horu,
zaspieva vesele.

Straka rapoce

Straka rapoce
v Čiernom Potoce,
syn sa jej žení
na Dolnej zemi.
– Aké má šaty?
– Dlhé po päty,
sukničku zlatú,
hlávku chocholatú.
– Koho si berie?
– Sýkorku Dorku.
– Kde ju povezú?
– Do Ružomberku.

Slnko! Slnko!

Slnko! Slnko!
Poď na naše vráta,
dáme ti kus mláta,
ešte kúštik m áme,
i to ti ta dáme.
Upečieme vajce,
položíme na okno,
ak neprídeš hneď,
uchytí ho pes.
– Psíčko, psíčko, za vajíčkom bež!

(E. Chmelová, J. Vodrážka: Slovenské rozprávky, hádanky a rečňovanky, Bratislava 1983)

František Kolkovič

Jar

Je ako dieťa.
Rozbehne sa chytro ustane.
Až potom, keď jarné dažde
vykúpu riadne krajinu z mrazu
prichádza znova.

Tentoraz krokom istejším.
Polia sa paria, vŕšky kopnejú,
akoby si ich priorával.

Už kvitne lieska.
Bučina mäkne, pučí,
rakytie vonia od koreňov.
Jar šantí.
Prebúdza vtáka, čmeliaka i medveďa.

Zjari ani na Orave
nezabudne vykvitnúť snežienka,
krásu ukazujú prvosienky.
Ohnivožlté záružlie venčí
klokotajúce jarčeky a potoky.
Oneskorí sa poniklec i plesnivec
a vyrastie aj horec.

Matka príroda ponúka jar
aj v oravskej doline svoje bohatstvá.
Jedinečnú sviežu zeleň
v nespočetných obmenách,
nebo s bielymi obláčikmi.
Občas aj na dlhší čas
zadrží rozprášené sivé mraky.

Odjakživa tak bývalo:
gazda očistil brány, porichtoval pluh –
slovom všetko pozorne poprezeral.
Gazdinám tiež nechýbalo roboty.
Opateru si žiadali
pištiace kurence a žlté húsatá.
Z cárkov a chlievikov jahnence
tenučkým bľakotom
hlásili príchod jari.

Rozkrútený jarný kolotoč
zákonite vyústi batohom krás,
povinností vyvábia do polí.
Sotva sa hádam podarí
spozorovať tento jas
pred návštevou leta.

ZDENKA PREDNÁ

Za posledné roky akoby sa vrece roztrhlo s tými najrozličnejšími súťažami, v ktorých sa hľadajú spevácke, hudobné, herecké a muzikálové talenty. Mnohí ľudia sa k nim stavajú kriticky, pretože mladé hviezdy, ktoré sa načas objavia vo svete šoubiznisu, veľmi rýchlo zhasnú. Stáva sa však, že aj v takej šou, akou je Slovensko hľadá SuperStar, nás milo prekvapí doteraz neznámy hlas, ktorý nepočujeme z éteru rádií len jednu, či dve sezóny a dosť. Práve do tejto skupiny môžeme smelo pridať aj Zdenku Prednú. Pre sympatické vystupovanie a bezprostrednosť si ju obľúbili mnohí mladí ľudia.

Narodila sa 31. marca 1984 v Banskej Štiavnici. Aká však bola jej cesta na hudobné pódiá a čo ju predurčilo na to, že sa napokon stala speváčkou? Ako sama tvrdí, spev znamenal pre ňu vždy veľmi veľa. Pochádza však z rodiny, kde je vzdelanie na prvom mieste, takže o tom, žeby sa spevu venoval aj profesionálne, nebolo doma ani reči. Po šiestich rokoch štúdia na Technickej univerzite vo Zvolene na Fakulte Ekológie a enviromentalistiky sa stala inžinierkou v odbore krajinné inžinierstvo.

Vráťme sa však k jej hudobným začiatkom. Ako bolo spomenuté, odrazovým mostíkom bola hudobná súťaž Slovenko hľadá SuperStar, kde získala pekné 4. miesto. Nebolo to teda prvenstvo, ale jej radosť bola skutočne obrovská. Ako sama Zdenka hovorí - Potom šlo všetko, ako po masle!

V roku 2005 vydala debutový album Slnečné dni – ***Sunny Days***. Veľmi pozitívne ho prijali nielen fanúšikovia, ale aj hudobní kritici. Prvá pieseň – Len ty smieš – sa udržala na najvyšších priečkach hitparád slovenských rádií desiatky týždňov. Druhý veľký hit – Vietor, bol zároveň jej prvou piesňou, ku ktorej bol nakrútený aj videoklip.

Na jar v roku 2006 sa preto Zdenka vydala na turné, na ktoré boli lístky bleskurýchle vypredané. Medzitým získala cenu Aurel 2005, v kategórii Objav roka a Zlatú platňu za predaj spomínaného albumu.

Ďalší album nazvala podľa svojho mena a priezviska, jednoducho – ***Zdenka Predná***. Ako prehlásila v rozhovoroch pre média, názov nového CD si zvolila nie preto, že sa má priveľmi rada, ale preto, že texty si vo väčšej miere napísala sama. A že nejde o žiadne prázdne slová, ale príjemné a pre mladých príťažlivé piesne svedčí aj fakt, že album patril v mnohých hudobných predajniach k najpredávanejším. Posledným veľkým úspechom, ktorý naspievala v uplynulom roku, vyšiel pod názvom ***Krásne dni***. Ako však tvrdí Zdenka a jej hudobný tím, už teraz má plnú hlavu nápadov a nových textov.

Zdenka Predná je dôkazom, že aj z neznámeho mladého dievčaťa sa môže stať známa speváčka, ktorá aj napriek veľkej sláve a záujmu zo strany médií, stojí nohami pevne na zemi. **(lo)**

Nový Saab 9-5

Nový sedan Saab 9-5 je začiatkom novej éry značky Saab. Čisté a jasne rezané tvary sú stelesnením čistoty škandinávskeho designu, kým dramatické vonkajšie krivky skiel jasne odzrkadľujú leteckú históriu značky Saab.

Pod kapotou Saabu 9-5 sa objaví päť preplňovaných benzínových a naftových motorov. Všetkým pomáha dýchať turbodúchadlo. Základom bude benzínový motor 1.6T s výkonom 180 koní. Druhou benzínovou voľbou bude dvojliter (220 koní) a na vrchole, k dispozícii iba pre verziu s pohonom všetkých kolies XWD, sa usadí šesťvalec 2.8T (300 koní). Ak máte chuť na naftu, na výber sú motory 2.0TiD (160 koní) a 2.0TTiD (190 koní). Všetky motory budú doplnené šesťstupňovou prevodovkou.

Spredu novú 9-5 poznáte podľa rozmernej masky chladiča, ktorá je doplnená o efektne tvarované ľadovo modré predné svetlá. Zasklené plochy celé vozidlo akoby „objímajú" a spoločne s predným sklom a bočnými stĺpikmi prepožičiavajú interiéru auta unikátny vzhľad kokpitu v duchu tradície značky Saab.

V priestornom interiéri nového modelu vládnu jednoduché formy a tvary, ktoré sú tak zároveň odrazom designovej čistoty exteriéru karosérie. V porovnaní so svojím predchodcom je v novej 9-5 omnoho viac miesta pre nohy a viac miesta v ramenách bude mať nielen vodič so svojím spolujazdcom, ale aj pasažieri na zadných sedadlách. Hlboký stredný panel prechádza do hlavného prístrojového panelu. Jedná sa o nové stvárnenie pre Saab klasického rozloženia pripomínajúceho pilotnú kabínu. Na mieste odstránenej mechanickej ručnej brzdy vznikol veľký stredový panel s dvoma priehradkami, dvoma držiakmi na nápoje a s miestom na pripojenie niekoľkých prenosných prístrojov cez USB alebo AUX. Užitočná priehradka vedľa dverí na strane vodiča je dostatočne priestorná na to, aby pojala rôzne osobné predmety. Zo zaujímavosti napr. tlačidlo ‚Night Panel' umožňuje vodičovi obmedziť rušivé vplyvy pri nočnom riadení na minimum tým, že vypne podsvietenie všetkých prístrojov hlavného prístrojového panela okrem tachometra.

Široké spektrum technológií použitých na podvozku je zamerané na sprostredkovanie športového a hodnotného vodičského zážitku, ktorý popiera skutočnú veľkosť modelu 9-5. Nový Saab 9-5 bude k dispozícii v troch úrovniach výbavy. Už základná výbava Linear obsahuje napríklad tempomat, či rádio s deviatimi reproduktormi. Stredná úroveň výbavy Vector sa môže pochváliť čalúnením interiéru v kombinácii kože a látky. Navyše umožňuje priplatiť si za také prvky, ktoré pre základnú výbavu Linear nie sú k dispozícii. V prípade vrcholnej verzie Aero sú štandardom už aj 19-palcové disky kolies z ľahkej zliatiny, športový podvozok, kožené čalúnenie, bi-xenónové svetlomety a podobne. **(ms)**

ZUZKA VARÍ

ČO NA OBED • Cesnačka s haluškami

Pre 2 osoby: **16 strúčikov cesnaku, 2 lyžice masla, 1 lyžicu hladkej múky, 500 ml vody, soľ, vajce, 100 ml smotany, 1 lyžicu sekanej pažítky, príp. petržlenovú vňať.**

Olúpané strúčiky cesnaku nakrájame na plátky. V širokej rajnici rozpustíme maslo a cesnak pomaly opečieme do svetlo ružova. Nesmie zhnednúť, bol by horký. Opečený cesnak posypeme múkou a krátko zapražíme, zalejeme studenou vodou. Osolíme a 10 minút povaríme. Rozbijeme vajíčko, oddelíme žĺtok a bielok. Bielok ušľaháme so štipkou soli na tuhý sneh. Malou lyžičkou vykrajujeme halušky a postupne ich zavaríme v mierne vriacej polievke. Halušky v polievke opatrne pootáčame. Ak robíme pre viac osôb, uvarené vyberieme, aby sme mali kde zavariť ďalšie. Hotovú polievku odstavíme. V smotane rozšľaháme žĺtok, vylejeme do polievky, aby sa zhustila a už nevaríme. Dochutíme ju sekanou pažítkou, alebo petržlenovou vňaťou. Podávame s kockami opečeného a osoleného chleba.

Dusený teľací mozog

400 g teľacieho mozgu, 60 g oleja, 50 g cibule, soľ, mleté čierne korenie.

Mozog vo vlažnej vode odblaníme, osušíme v čistej utierke a pokrájame. Na rozpálenom oleji speníme nadrobno pokrájanú cibuľu, pridáme posekaný mozog a za stáleho miešania opražíme. Pred podávaním ochutíme soľou a mletým čiernym korením. Podávame s varenými zemiakmi alebo slaným pečivom.

ZÁKUSKY • Jablková saláma

200 g práškového cukru, 1 dl vody, 300 g očistených jabĺk, 50 g mandlí, 30 g kandizovaného ovocia, mletá škorica, 2 potlčené klinčeky, postrúhaná citrónová kôra a šťava z citróna a limetky, 80 g vlašských orechov, práškový cukor na dosku.

Z cukru a vody uvaríme sirup (na nitku), do ktorého pridáme očistené, jadier zbavené a postrúhané jablká a uvaríme hustú kašu. Potom pridáme olúpané, posekané mandle, očistené hrozienka, kandizované ovocie, trochu klinčekov a mletej škorice, niekoľko kvapiek citrónovej a limetkovej šťavy a kôry a pomleté orechy. Všetko dobre pomiešame, necháme mierne vychladnúť a preložíme na dosku posypanú cukrom alebo na alobal a vyformujeme salámu. Salámu odložíme na suché a chladné miesto asi na 3-4 dni sušiť. Potom krájame na úhľadné šikmé plátky. **Zdroj: recepty.sk**

PORADY KOSMETOLOGA

Jak zadbać o skórę twarzy przed ślubem, ważnym wydarzeniem, wiosną? Co zrobić aby twarz była gładka, bez szpecących blizn, zaskórników, przebarwień, „chomiczków"??? Z pomocą przychodzi nam **mikrodermabrazja** – zabieg zyskujący coraz większa popularność wśród klientek gabinetów kosmetycznych. Czym jest, na czym polega, ile trzeba zrobić zabiegów, aby uzyskać pożądany efekt? Na te pytania postaram się udzielić wyczerpujących odpowiedzi. Mikrodermabrazja – jest metodą mechanicznego złuszczania naskórka warstwa po warstwie, jest to prosty, bezpieczny i bezbolesny zabieg (nie mylmy z dermabrazją, która jest zabiegiem dosyć drastycznym, gdyż skóra ścierana jest aż do poziomu naczyń krwionośnych, dlatego najczęściej wykonywana jest w znieczuleniu miejscowym lub ogólnym – raczej nie polecam jej przed ślubem, gdyż okres „ukrywania" się przed światem zewnętrznym może wynieść około 2 tygodni). Naskórek ścierany jest za pomocą głowicy diamentowej lub kryształkami tlenku glinu (jest to drugi po diamencie najtwardszy, nie wchłanialny przez skórę materiał występujący w złożach naturalnych w przyrodzie). Końcówka, do której przytwierdzona jest głowica, zasysa zrogowaciały naskórek. Głębokość mikrodermabrazji zależy od tępa przesuwania głowicy, nacisku na skórę oraz od regulacji poziomu zasysania martwego naskórka. Jakie są efekty działania mikrodermabrazji: poprawia elastyczność skóry, pobudza fibroblasty do produkcji kolagenu i elastyny, spłyca powierzchniowe zmarszczki i blizny, zmniejsza łojotok, częściowo usuwa przebarwienia posłoneczne.

WSKAZANIA DO ZABIEGU:

- **blizny potrądzikowe,**
- **łojotok,**
- **zaskórniki, prosaki,**
- **rogowacenie przymieszkowe,**
- **rozszerzone pory,**
- **blizny zanikowe i przerosłe,**
- **przebarwienia i odbarwienia,**
- **szorstki, zrogowaciały naskórek,**
- **rozstępy,**
- **odmładzanie skóry i likwidacja delikatnych zmarszczek wokół oczu, ust i szyi,**
- **wiotkość skóry,**
- **zabieg jest idealnym przygotowaniem do zabiegów laserowych: fotoodmładzania, rozszerzonych, popękanych naczyń krwionośnych oraz przebarwień.**

PRZECIWWSKAZANIA DO ZABIEGU:

- **zakażenia wirusowe: brodawki, opryszczka, mięczak zakaźny,**
- **zakażenia bakteryjne: liszajec zakaźny, figówka gronkowcowa,**
- **zakażenia grzybicze,**
- **trądzik krostkowy, ropowiczy,**
- **trądzik różowaty,**
- **skóra powiek,**
- **przeczosy, nadżerki (uszkodzenia ciągłości skóry),**
- **nowotwory skóry i znamiona,**
- **naczyniaki jamiste,**
- **terapia przeciwtrądzikowa Roaccutanem-wskazana co najmniej 3 miesięczna przerwa,**
- **skłonność do keloidów (bliznowców),**
- **zabiegi chirurgiczne w obrębie twarzy (do 2 miesięcy).**

Zabiegi mikrodermabrazji można przeprowadzać na wszystkich typach skóry (od łojotokowej i trądzikowej do bardzo wrażliwej i suchej, od białej do bardzo opalonej, od bladej do bardzo ukrwionej) i każdej części ciała np. twarzy, szyi, dekoltu, pleców, dłoni czy nóg. Po każdej mikrodermabrazji poprawa stanu skóry jest coraz bardziej widoczna. Dlatego głęboko zachęcam do wykonania tego zabiegu. Do zobaczenia za miesiąc. **Dawid**

Józefa
PIERONEK
mgr fizjoterapii

KINESIOTAPING

Kinesiotaping – nazwa pochodzi od połączenia dwóch słów: „kinesio" w języku łacińskim oznacza „ruch" – oraz „taping" – po angielsku „nalepianie plastra". To metoda lecznicza opracowana w latach 80 przez japońskiego specjalistę od terapii manualnej dr Kenzo Kase. Początkowo jego podstawowym celem było przedłużenie pozytywnych efektów osiąganych w rehabilitacji. Chciał, aby np. złagodzenie bólu w wyniku ćwiczeń fizycznych czy masaży było odczuwane przez dłuższy czas, a nie zanikało wkrótce po wizycie u rehabilitanta. W trakcie wieloletnich doświadczeń uczonemu udało się stworzyć specjalnie utkany materiał (bawełna z domieszką akrylu) z odpowiednio nałożoną warstwą kleju (tzw. techniką falową), z którego zaczęto wytwarzać jedyne w swoim rodzaju plastry Kinesiology Tex niezwykle pomocne w leczeniu licznych schorzeń. Charakterystyczną cechą tych plastrów jest to, że ich grubość i ciężar są zbliżone do parametrów naszej skóry. Oznacza to m.in., że zarówno skóra, jak i plaster mają podobną elastyczność. Dlatego skóra pod rozciągniętym plastrem lekko się ściąga i unosi, co zwiększa przestrzeń w tkance podskórnej. A to właśnie tam ulokowane są wszystkie naczynia krwionośne i limfatyczne oraz receptory odpowiedzialne m.in. za odczucia bólowe. Gdy więc cierpimy np. z powodu urazu tkanek i wytworzenia się procesu zapalnego, plaster unosi nieco skórę i sprawia, że krew i limfa mogą lepiej krążyć, a ucisk obrzękniętych tkanek na receptory bólowe oraz regulujące napięcie mięśni znacznie się zmniejsza. Dalsze pozytywne efekty lecznicze to:

- szybkie złagodzenie dokuczliwych objawów zapalenia takich jak ból czy opuchlizna,
- rozluźnienie zbyt napiętych mięśni (gdy zaś mięśnie są nadmiernie rozciągnięte, pod plastrem zaczynają funkcjonować sprawniej),
- korygowanie nieprawidłowości w ustawieniu stawów, co znacznie łagodzi ich bolesność oraz zwiększa ruchomość połączeń stawowych.

NA CZYM POLEGA TERAPIA?

Terapeuta przykleja plastry na wybrane fragmenty ciała pacjenta w ściśle określony sposób. To jak zostaną one umieszczone, zależy od tego, jakie miejsce na ciele zostaje podane zabiegowi. Plastry można nalepiać praktycznie na każdą część ciała pozbawioną owłosienia – np. na okolice kolan, nadgarstków, barków itp. Fizjoterapeuta tak reguluje napięcie plastrów (rozciągają się one tylko na długość), by dało to oczekiwany leczniczy rezultat. Istotne w tej metodzie jest to, że plastry nie zawierają żadnych leków – efekt terapeutyczny osiąga się wyłącznie poprzez odpowiedni sposób naklejania. Podczas jednej wizyty stosuje się zazwyczaj od kilku do kilkunastu aplikacji plastrów, które pozostają na skórze 5-7 dni. Nie jest to dla pacjenta zbyt uciążliwe, ponieważ plastry są przyjazne dla naszej skóry i w żaden sposób nie utrudniają życia. Plastry nie powodują uczuleń. Dzięki porowatej strukturze i specjalnej technice tkania plastry doskonale przepuszczają powietrze. Skóra więc nie poci się pod nimi i nie ma ryzyka odparzeń. W plastrach można się wygodnie poruszać a nawet kąpać. Jest to metoda całkowicie bezpieczna dla zdrowia. Przeciwwskazaniem do jej stosowania są jedynie zmiany nowotworowe oraz choroby skóry np. owrzodzenia w miejscu planowanego naklejenia. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, plaster można w każdej chwili zdjąć samemu.

Józefa Pieronek

PRAWNIK

Dodatek mieszkaniowy

Przy składaniu wniosku o dodatek mieszkaniowy ma znaczenie: wysokość dochodu i powierzchnia użytkowa. Średni miesięczny dochód brutto na każdego domownika nie może przekraczać: 175 proc. najniższej emerytury (706,29 zł), t.j. 1234 zł w gospodarstwie jednoosobowym; 125 proc. najniższej emerytury, tj. 852,86 zł w rodzinie wieloosobowej. Powierzchnia użytkowa lokalu nie może przekraczać: 35 mkw. dla 1 osoby; 40 mkw. dla 2 osób, 45 mkw. dla 3 osób itd. Formularz wniosku można pobrać w urzędzie gminy. Po wypełnieniu należy go zanieść zarządcy domu w celu potwierdzenia danych. Trzeba będzie także wypełnić oświadczenie o dochodach (druk dostępny w gminie). Do tego należy dołączyć: – aneks o składnikach czynszu za ostatni miesiąc (można go uzyskać np. w spółdzielni), – zaświadczenie o dochodach brutto z ostatnich trzech miesięcy przed złożeniem wniosku. Wystawia je zakład pracy, ZUS (emerytom) lub urząd pracy (osobom bezrobotnym pobierającym zasiłek). Wniosek i załączniki należy złożyć w wydziale obsługi mieszkańców urzędu gminy. Od decyzji odmownej można się odwołać w ciągu 14 dni do samorządowego kolegium odwoławczego.

Obowiązek alimentacyjny dzieci wobec rodziców

Obowiązek taki powstaje wówczas, gdy rodzice znajdują się w niedostatku, tzn. gdy nie są oni w stanie własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb, w szczególności gdy nie mają niezbędnych środków i nie mogą ich uzyskać ze względu na wiek, stan zdrowia itp. Także w tym przypadku zakres obowiązku alimentacyjnego zależy od możliwości zarobkowych i majątkowych dzieci. Jeżeli rodzice mają kilkoro dzieci to wszystkie one zobowiązane są do alimentacji względem rodziców. Każde z dzieci zobowiązane jest w części odpowiadającej jego możliwościom. Przy jednakowych możliwościach części te są równe, przy różnych – proporcjonalne do sytuacji każdego z dzieci. Jeżeli jedno z dzieci nie jest w ogóle w stanie spełnić ciążącego na nim obowiązku, cały ciężar alimentów rozkłada się na pozostałe. Zdarza się, że jedno z dzieci wypełnia swój obowiązek zapewniając rodzicom np. mieszkanie i opiekę, w tej sytuacji pozostałe dzieci winny zaspokoić resztę usprawiedliwionych potrzeb.

Uporczywe uchylanie się od ciążącego obowiązku alimentacji i narażenie przez to osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych jest przestępstwem (art. 209 Kodeksu karnego).

(Źródło: Kodeks rodzinny i opiekuńczy)

Odszkodowanie za uszkodzenie samochodu spowodowane na drodze

Gdy przyczyną wypadku jest dziura w drodze można starać się o odszkodowanie. Są możliwe dwie opcje – pokrycie kosztów naprawy z własnej polisy AC lub z ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (OC) zarządcy drogi.

Pokrycie z własnego AC – wystarczy zgłosić szkodę ubezpieczycielowi. Formalności można załatwić samemu lub pozostawić to na warsztat, któremu zlecona została naprawa samochodu. Jeśli ma to być załatwione osobiście należy się umówić na spotkanie z rzeczoznawcą. Obejrzy samochód i oceni, w jakim stopniu został uszkodzony. Potem zostaje wstawiony do warsztatu, gdzie przechodzi naprawę. Po naprawie i zapłaceniu za nią, czeka się na zwrot poniesionych kosztów przez ubezpieczyciela na podstawie faktury lub kosztorysu. Skorzystanie z polisy AC ułatwia uzyskanie odszkodowania, ale w następnym roku płaci się wyższą składkę.

Z ubezpieczenia OC zarządcy drogi – jest czasochłonne, ale bardziej się opłaca. Najpierw należy zebrać dokumentację, czyli jak najdokładniej określić miejsce zdarzenia (ulica, numer domu znajdującego się w pobliżu). Jeśli ma się GPS to należy zanotować współrzędne. Wezwać policję, która spisze protokół i zrobi profesjonalne zdjęcia z miejsca zdarzenia. Jeśli policja nie była wzywana należy samemu sfotografować miejsce zdarzenia – dziurę i jej otoczenie, uszkodzony samochód, zmierzyć rozmiary dziury (długość, głębokość, szerokość). Zebrane dowody dobrze jest uzupełnić zeznaniami świadka. Później samochód jest wstawiany do warsztatu i wszystkie rachunki za naprawę muszą być imienne. Ustala się kto jest zarządcą drogi i do niego kieruje się wniosek o odszkodowanie. Wniosek powinien zawierać: dane właściciela, adres, numer dowodu osobistego, markę, model, rok produkcji, numery podwozia auta, ważność badania technicznego, numer i serię dowodu rejestracyjnego, numer i datę wystawienia prawa jazdy, datę, godzinę i miejsce zdarzenia, ewentualnie zeznania świadków. Występując o odszkodowanie należy sprawdzić, czy przy drodze z dziurami nie ma znaków ostrzegawczych przed koleinami i wybojami. Następnym krokiem jest złożenie wniosku o odszkodowanie u zarządcy drogi z kompletem dowodów. Zarządca drogi ma 30 dni na ustosunkowanie się do wniesionego wniosku. Niektóre zapisy w umowach pozwalają ubezpieczycielowi ograniczyć wypłatę odszkodowania np. w wypadku, gdy kierowca prowadzący samochód był pod wpływem środków odurzających, prowadził samochód bez ważnych badań technicznych lub prawa jazdy, winy kierowcy lub jego umyślnego niedbalstwa. Wówczas jest dobrze, gdy dojdzie do ugody, koniecznie na piśmie. Jeśli zarządca drogi lub ubezpieczyciel podważa wszystkie dowody i nie chce wypłacić odszkodowania, pozostaje tylko droga sądowa. **(aj)**

HVIEZDY O NÁS

BARAN (21.3.-20.4.)

Ocitnete sa v zaujímavej situácií – budete sa musieť rozhodnúť medzi spoločnosťou svojho miláčika a spoločnosťou svojich priateľov. Komu dáte prednosť? V poslednej dobe máte v práci šťastie, nadriadení si všímajú vašu prácu a dostáva sa vám aj náležité ocenenie.

BÝK (21.4.-20.5.)

Tí pracovitejší sa môžu dočkať zaujímavého zvýšenia platu. Zistíte, že osoba, ktorú ste doteraz považovali za konkurenciu, vám navrhne zaujímavé riešenie. Neodvrhujte túto šancu, skonzultujte návrh, prípadne pridajte vlastné myšlienky. Nielenže vyriešite pracovnú úlohu, ale získate aj priateľa.

BLÍŽENCI (21.5.-21.6.)

Postavenie hviezd vám prinesie zvýšenú citlivosť na vonkajšie impulzy. Všetky podnety starostlivo zvážte. Niekedy si chaos spôsobujete sami, a to nielen roztržitosťou, ale aj nejasným cieľom. Premyslite si, čo by ste radi dosiahli, čomu sa chcete naozaj venovať, po čom túžite a aké sú reálne možnosti.

RAK (22.6.-22.7.)

Zamerajte sa na upevňovanie svojej pozície. Uskutočnenie starých snov nechajte na inokedy. Nepoddávajte sa depresii, odožeňte zlú náladu. Zavolajte priateľom a vyjdite si spolu do spoločnosti. Ak nezostanete zavretý doma, možno máte šancu už čoskoro stretnúť životného partnera.

LEV (23.7.-23.8.)

Nové známosti by mohli ovplyvniť vašu budúcnosť. Hviezdy vám budú naklonené. V partnerskom vzťahu postúpite o krok v pred. Láska pre vás prináša množstvo pozitívnej energie, ale aj menších komplikácií. Mali by ste si strážiť každučké slovo, ktoré poviete, najmä nadriadeným a milovanej polovičke.

PANNA (24.8.-23.9.)

Opäť je pred vami čas, ktorý bude plný náročných povinností a úloh. Budú sa vám zdať nezvládnuteľné, ale nemusíte mať žiadne obavy, ak zaberiete, všetko dokonale zvládnete. Mali by ste si dávať pozor na prílišnú dôverčivosť k ľuďom, ktorých poznáte len z rozprávania svojej rodiny alebo priateľov.

VÁHY (24.9.-23.10.)

Nechajte veciam pokojnejší priebeh. Niektorých poteší znovunadobudnutá sloboda, iných nová láska. V pracovnej oblasti dostanete spoľahlivú radu. Slová pochvaly a obdivu nájdete aj na ľudí, ktorým ste doteraz nemohli prísť na slovo. Napriek všetkému ich berte s rezervou.

ŠKORPIÓN (24.10.-22.11.)

Neprenášajte problémy z práce aj do svojej rodiny. Musíte oddeľovať prácu od rodiny. Pokúste sa nájsť vhodnejšie riešenie pre riešenie pracovných úloh. V práci buďte opatrnejší a zvažujte každé svoje slovo. V partnerskom spolužití sa stretnete s pochopením a s veľkou podporou od vášho miláčika.

STRELEC (23.11.-21.12.)

Povinností bude na vás čakať až-až. Ale neробte si z toho ťažkú hlavu. Všetko pôjde tak, ako si to dopredu naplánujete. Nič vám nepokazí dobrú náladu. Vaše predsavzatia sa vám zatiaľ dobre plnia. No teraz nesmiete zaspať na vavrínoch, veď ste tak blízko od svojho cieľa.

KOZOROŽEC (22.12.-20.1.)

Drobné ťažkosti v práci vás za žiadnych okolností nevyvedú z miery. Zdá sa však, že nadriadený by si mal viac všímať, čo sa na pracovisku deje. Obchodné rokovania vám pôjdu úplne ľahko. Nečakaná správa vás spočiatku zaskočí, ale po zvážení všetkých alternatív a riešení sa dokážete správne rozhodnúť.

VODNÁR (21.1.-18.2.)

Hviezdy sú vám skutočne priaznivo naklonené. Zamyslite sa, ako sa vlastne chováte k najbližšiemu okoliu. Nebuďte povýšenecký a radšej stojte nohami pevne na zemi. Odľahčite sa od práce, relaxujte a naplánujte spoločné stretnutie. Bude sa vám dariť, prácu hravo zvládnete.

RYBY (19.2.-20.3.)

V duchovnom raste postúpite na vyššiu úroveň porozumenia. Nastáva čas zmeny, premeny a transformácie. Aj keď si už pomaly zvykáte na nové pracovné tempo, ktoré musíte dodržovať, únava, ktorú pociťujete, vám dáva jasne najavo, že vás to vyčerpáva. Mali by ste zmeniť systém svojej práce. **(ms)**

NÁŠ TEST

STE MÁLOVRAVNÍ?

1. Dokážete sa skôr presadiť zjavom alebo rečou?
a) nerád rečním a rovnako nerád počúvam rečníkov – 4;
b) veľmi rád sa s každým porozprávam – 5;
c) nedokážem sa presadiť zjavom, no ešte menej rečou – 1;
d) spravidla veľmi nerád plytvám slovami – 3;
e) rečou som schopný priam očariť každého – 6;
f) v skupine mi skôr uviazne slovo v hrdle -2.

2. Snažíte sa často povzbudzovať iných?
a) skôr sám potrebujem aspoň slovné povzbudenie – 1;
b) jednoducho sa o to ani nesnažím – 3;
c) dokážem každého dokonale upokojiť i povzbudiť – 6;
d) na to mi veľmi chýba plynulejšia reč – 4;
e) na to som až príliš uzavretý do seba - 2;
f) áno a som aj dostatočne úspešný – 5.

3. Dokážete komentovať udalosti s potrebným vtipom?
a) ja v spoločnosti priam srším vtipom – 6;
b) ja nevtipkujem ani sám so sebou – 3;
c) nikdy sa nepokúšam udalosti komentovať – 1;
d) aj keby mi niečo prišlo na um, nechám si to pre seba – 4;
e) nemávam s tým problémy – 5;
f) komentovať čokoľvek je mojou slabou stránkou – 2.

4. Dokážete sa výrazne nadchnúť, alebo ste skôr chladný?
a) najčastejšie sa tvárim neurčito – 3;
b) dokážem svojím nadšením infikovať celé okolie – 6;
c) aj občasné nadšenie prežívam vždy nevýrazne – 2;
d) potrebné nadšenie mi spravidla nechýba – 5;
e) pri všetkom sa správam nezúčastnene – 1;
f) výraznejšie nadšenie mi spravidla často chýba – 4.

5. Snažíte sa často zaviesť diskusiu o sebe?
a) som málovravný aj pri dôvernom rozhovore – 2;
b) nevynikám ani v diskusii o sebe – 4;
c) áno a upútam tým na seba pozornosť celého okolia – 6;
d) akejkoľvek diskusii sa radšej vyhnem – 3;
e) všeobecne takú diskusiu rád vyvolávam – 5;
f) nie, necítil by som sa príjemne – 1.

6. Prejavujete často ľahostajnosť v spoločnosti nežného pohlavia?

a) ak, tak len formálne, aby som lišiacky zapôsobil – 5;
b) žiaľ, áno a nedokážem to ani úspešne zastierať – 1;
c) dá sa povedať, že som ľahostajný ku všetkému – 3;
d) v takej spoločnosti som až príliš aktívny – 6;
e) skôr trpnem, aby som nepovedal niečo neprimerané – 2;
f) aj keď to nie je úmysel, spravidla sa tak tvárim – 4.

Vyhodnotenie:

6-14 bodov: Vaša málovravnosť je pravdepodobne len dôsledkom určitých zábran v sociálnej aktivite. Kto nenachádza potrebnú pohodu a uspokojenie v častejšej medziľudskej komunikácii, ten sa prejavuje aj málovravnosťou. Tým sa však málovravnosť postupne prehlbuje a nevzniká potreba zhovorčivosti. Málovravný sa tak prejavuje ako opak zhovorčivého človeka. Prvého uspokojuje, ak sa nemusí slovne prezentovať, druhý je priam frustrovaný, ak sa nemôže dostatočne vyrozprávať. Málovravnosť však nemusí byť hendikep, ak nevykonávame povolanie, kde je reč hlavným pracovným nástrojom. Istým hendikepom však môže byť, ak máme snahu vynikať alebo byť vyrovnaným účastníkom najmä spoločenských podujatí. To sa dá postupne primerane zmierniť, ak budeme aktívnejší v rozhovoroch – najprv s dôvernými priateľmi a postupne aj pri náhodnom stretávaní sa s ľuďmi.

15-21 bodov: Aj keď v zhovorčivosti spravidla často nevynikáte, nie je málovravnosť pre vás charakteristická. Kým málovravnosť môže u niekoho vyvolávať nepríjemný pocit hanblivosti alebo plachosti, vo vašom prípade je skôr príčina v nezáujme a vo vlažnom prístupe k dianiu okolo seba. Váš málo vyhranený postoj a z toho vyplývajúci nezáujem nevyvoláva vo vás potrebu účasti na rozhovoroch či diskusných fórach. Aj keď vás takýto stav uspokojuje, určite ste si už stačili všimnúť, ako vás okolie menej akceptuje a ako sa znižuje záujem spoločenského prostredia o vás. K pozitívnej zmene by určite prispel váš zvýšený záujem o problémy spolupracovníkov a spolupracovníčok, ako aj snaha prispievať k ich riešeniu.

22-30 bodov: Čím ste bližšie k hodnote 30 bodov, tým sú výraznejšie prejavy vašej sociability. Úspech je v schopnosti vychádzať s ľuďmi a prirodzene sa s ľuďmi združovať. Má to určité prednosti v sebauplatnení. Je na vás, aby ste ľahkosť v sebauplatňovaní nepreháňali chytráčením a zaznávaním menej sociabilných. **(aj)**

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a pod.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
analiza czynnikowa	faktorová analýza
analiza szlamowaniem	analýza plavením
anemometr	vetromer
lombard	záložňa
suplementy diety	doplnková výživa
nota obciążeniowa	ťarchopis
nota kredytowa	dobropis
faktura korygująca z wartością dodatnią	dobropis k nejakej faktúre
faktura korygująca z wartością ujemną	ťarchopis k nejakej faktúre
podlega karze umownej	je dotknutý zmluvnou pokutou

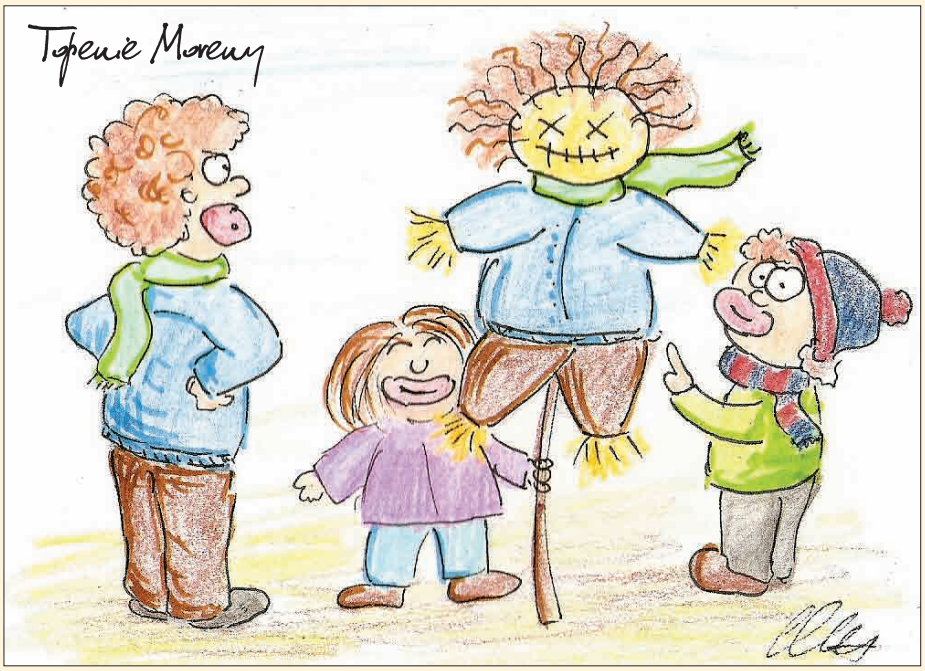

Babička rozpráva vnúčatám o tom, ako deti nosí bocian. Keď skončí, päťroční chlapci sa na seba pozrú a potom jeden z nich hovorí:

„Tak čo, povieme jej pravdu, alebo ju necháme v blude?"

* * *

Na Eifelovke stojí Američan, Francúz, Slovák a Róm. Zrazu Američan začne vyhadzovať štósy bankoviek a hovorí:

– My toho máme v Amerike veľa. Francúz začne vylievať litre šampanského a vína a hovorí:

– My toho máme vo Francúzsku veľa. Róm pozerá na Slováka a hovorí mu:

– Dúfam, že ťa nenapadajú žiadne somariny?

* * *

Ide blondína s walkmanom po chodníku, zrazu jej walkman spadne na zem a blondína stuhne. Príde mladík k walkmanu, nasadí si ho na uši a počuje:

„Pravá, ľavá, pravá..."

* * *

Zákazníčka sa pýta v lekárni: „Myslíte si, že ten krém na vyhladzovanie vrások je účinný?"

„Isteže je. My sme s ním na chalupe vyrovnávali vlnitý plech."

* * *

Žena stojí pred zrkadlom a vraví mu: Zrkadlo, zrkadlo, povedz mi, kto je na svete najkrajší!"

A začne sa pred ním nakrúcať. Zrkadlo odpovie rázne: „Odstúp – nevidím!"

Zdroj: vtipy. sk

Psí čuch vraj odhalí rakovinu

Psí čuch dokáže odhaliť rakovinu hrubého čreva lepšie než testy okultného krvácania do stolice a s rovnakými výsledkami ako kolonoskopia. Preukázali to japonskí vedci vo svojej štúdii uverejnenej v časopise Gut. Skúmali pri nej schopnosti psa spoznať

stopu nádoru na základe pachu dychu a stolice pacienta. Hviezdou tejto štúdie sa stala deväťročná fenka labradorského retrievera Marine, ktorá patrí k tímu zo St. Sugar Cancer sniffingu Dog Training Center v Minami Boso v japonskej prefektúre Čiba. Psovi dali vedci očuchať vzorky dychu a stolice 300 osôb, z ktorých štvrtina trpela rakovinou hrubého čreva. V prvom prípade dokázala fenka zistiť chorých s 95-percentnou presnosťou, v druhom dokonca s 98-percentnou presnosťou a vedela rozlíšiť zhubné nádory od nezhubných polypov. Cieľom štúdie nebolo ani tak ponúknuť novú metódu zisťovania rakoviny hrubého čreva prostredníctvom psov, ako ukázať, že nádor má svoj chemický *„podpis“*, ktorý sa dá zistiť. **(Zdroj: ČTK)**

Uzavreli diaľnicu kvôli labuti

Poranená labuť spôsobila kolaps premávky na diaľnici v japonskej prefektúre Niigata. Bezmocného operenca našla v jednom z jazdných pruhov policajná

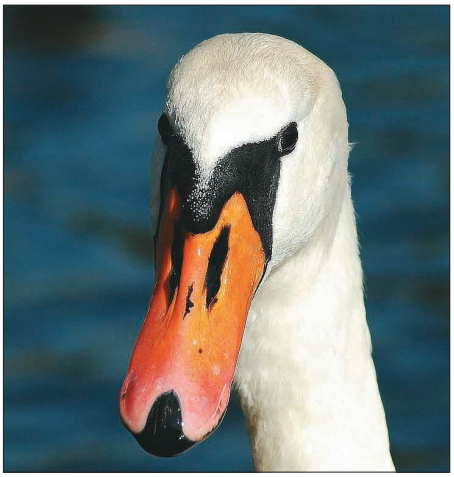

hliadka. Labuť nebola schopná odletieť, ale sa motala šoférom pod kolesami. Polícia preto uzavrela oba smery diaľnice na pol hodiny. Rázne konanie mužov zákona prinieslo výsledky - labuť sa podarilo odchytiť a odviezli ju na veterinárnu kliniku. Odtiaľ by sa mala dostať do vtáčej chovnej stanice v tamojšej provincii. **(Zdroj: TASR)**

Nebudú operovať, kým nepriberie!

Diabetikovi Darinovi McCloudovi z Portsmouthu v grófstve Hampshire, ktorý v súčasnosti váži okolo 120 kg, odmietli v miestnom zdravotníckom zariadení urobiť by-pass žalúdka, pretože kvôli váhe (min. 133 kg) nespĺňa podmienky. Keďže jednou z nich je aj dosiahnutie istej hmotnosti, má dotyčný smolu. Darin je odhodlaný pribrať, aby mu dali šancu podrobiť sa tejto potenciálne riskantnej operácii. Kvôli cukrovke nemôže schudnúť pomocou obyčajnej diéty a práve to je dôvod, prečo chce ísť pod nôž. Obáva sa totiž, že ak by by-pass nepodstúpil, stal by sa do budúcnosti len záťažou pre svoju rodinu. **(Zdroj: topky.sk)**

Hitlerov osobný strážca a autogramy

Rochus Misch je posledným žijúcim osobným strážcom nacistického vodcu Adolfa Hitlera. Kvôli svojmu veku už nezvláda odpovedať na záplavu listov od sympatizantov z celého sveta. Aj po viac ako 65 rokoch od 2. svetovej vojny do Berlína prichádzajú listy so žiadosťami o autogram. *„Chodia z Kórey, z Knoxville, z Tennessee, z Fínska aj Islandu – a v žiadnom nie je krivého slova.“* Misch sa dnes pohybuje po svojom byte s pomocou chodítka. Predtým priaznivcom rozosielal podpísané kópie fotografie, na ktorej je zachytený v dobre padnúcej uniforme SS. Teraz sa prichádzajúca pošta, vrátane balíčkov, kopí v jeho byte. Rodák zo sliezskeho mesta Opole Hitlerovi slúžil aj ako telefónny spojovateľ a kuriér. Ku svojej službe Hitlerovi sa dodnes hrdo hlási. **(Zdroj: ČTK)**

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.tsp.org.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27,
fax +48 12 632 20 80
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelna: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy: Lýdia Ostrowska,
Dorota Mošová, Milica Majeriková
sekretarz redakcji: Marián Smondek

Społeczne kolegium doradcze:
Žofia Bogačíková, Jerzy M. Bożyk, František Harkabuz,
Bronislav Knapčík, Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková,
František Paciga, Janina Karkošková, Krištof Pieronek,
Monika Bednarčíková, Dominik Surma, Anna Krištoféková,
Natália Milaniaková, Nina Klusová, Silvia Plučinská,
Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk:
Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

Warunki prenumeraty:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie
lub bezpośrednio przez wpłatę na konto:
Bank Pekao S.A. III/O Kraków
36 1240 2294 1111 0000 3708 6972
IBAN: PL 36 1240 2294 1111 0000 3708 6972
SWIFT: PKOPPLPW
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...
Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

CENY PRENUMERATY

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 2,50 zł, półrocznie: 15,00 zł, rocznie: 30,00 zł

INDYWIDUALNA:

krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
1 miesiąc 4,40 zł, półrocznie 26,40 zł, rocznie 52,80 zł

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: 5,00 zł – rocznie 60,00 zł
do Europy (w tym Czechy): 9,60 zł – rocznie 115,20 zł
do USA i Kanady: zwykłą pocztą 10,10 zł – rocznie 121,20 zł,
pocztą lotniczą 16,00 zł – rocznie 192,00 zł

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji.
Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 2100 egz.

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

FAŠIANGY – OSTATKI 2011

Foto: L. Ostrowska, M. Majeriková, F. Paciga

FS Zelený javor

DFS Honaj

FS Čardáše

FS Spiš

Kapela heligonkárov z Harkabúza

Ľudová kapela z Podvlka

Súrodenci Pavlákovci

DFS Malí tanečníci

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

POLECAMY NASZE WYDAWNICTWA

Almanach, Słowacy w Polsce cz. VI, VII, VIII, IX, XI, Kraków ..... 10,00 zł

J. Ciągwa, J. Szpernoga, Słowacy w Powstaniu Warszawskim, Kraków 1994 ..... 8,00 zł

Zbigniew Tobjański, Czesi w Polsce, Kraków 1994 ..... 10,00 zł

J. Ciągwa, Dzieje i współczesność Jurgowa, Kraków 1996 ..... 10,00 zł

H. Homza, St. A. Sroka, Štúdie z dejín stredovekého Spiša, Kraków 1998 ..... 11,00 zł

Miejsce w zdarzeniu – antologia współczesnych opowiadań słowackich, Kraków 1998 ..... 12,00 zł

Vlastimil Kovalčík, Klucz Światła – wybór poezji, Kraków 1998 ..... 13,00 zł

Pavol Országh Hviezdoslav, Dzieci Prometeusza (Deti Prometeusa), Kraków 1999 ..... 15,00 zł

Regina Adamska-Matusiak, Klasycyzująca poetyka Milana Rúfusa, Kraków 1999 ..... 5,00 zł

Antologia współczesnej poezji słowackiej, w przekładach Bohdana Urbankowskiego, Kraków 2002 ..... 15,00 zł

Julian Kwiek, Z dziejów mniejszości słowackiej na Spiszu i Orawie w latach 1945–1957, Kraków 2002 ..... 10,00 zł

Anton Hykisch, Kochajcie królową, Kraków 2003 ..... 15,00 zł

Pavel Vilikovský, Wiecznie zielony..., Kraków 2004 ..... 10,00 zł

Jozef Leikert, Rosa na duszy, Kraków 2004 ..... 15,00 zł

Franciszek Kolkowicz, Moje pejzaże (Moje krajinky, Kraków 2004) ..... 10,00 zł

Krajanský spevník, Towarzystwo Słowaków w Polsce, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Franciszek Kolkowicz, Oravské návraty, Kraków 2005 ..... 5,00 zł

Ivan Bukovčan, Stryczek dla dwóch, czyli rzeź domowa, Kraków 2006 ..... 6,00 zł

Jerzy S. Łątka, Bohater na nasze czasy?, Kraków 2007 ..... 15,00 zł

Július Balco, Wróbli król, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Milica Majeriková, Vojna o Spiš, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Peter Zmátlo, Dejiny slovenskej ligy na Spiši, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Martin Garek, Horná Orava a severný Spiš v rokoch 1945-1947, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Franciszek Kolkowicz, Dozvuky, Kraków 2008 ..... 10,00 zł

R. Kožiak, J. Nemeš, Kresťanstvo v časoch sv. Vojtecha, Kraków 2009 ..... 10,00 zł

J. Ciągwa, Państwo, prawo, społeczeństwo w dziejach Europy Środkowej, Kraków 2009 ..... 100,00 zł

Milica Majeriková, Nepokojná hranica, Kraków 2010 ..... 10,00 zł

ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków, tel.: +48 12 634-11-27, 12 632-66-04, DTP +48 12 633-09-41, fax: +48 12 632-20-80, e-mail: zg@tsp.org.pl www.tsp.org.pl